359

B. C. S.
IV
CR
XIX / H 359

Col. Hieca.
CRN 1000

J. Puşchilá

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΤΟΥ

Ὑψηλοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου, Ἀνδέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας,

ΚΥΡΙΟΥ, ΚΥΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ

ΒΟΕΒΟΔΑ.

Republica Socialistă Română
BIBLIOTECA CENTRALĂ
DE STAT

ΈΝ ΒΙΈΝΝΗ, ΤΗΣ ΆΟΥΣΤΡΙΆΣ.

Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τζβενίου.

1818.

BIBLIOTECA CENTRALA DE STAT
Inv. 19836/72

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ.

Ο Ὑψηλότατος, καὶ Εὐμενέστατος τῆς Βλαχίας Νομοθέτης θεσπίζοντας τοὺς παρόντας ἱερούς του νόμους εἰς τὸ ὑπήκοόν του, τοὺς διαίρεσεν εἰς ἓξ τμήματα· τὸ πρῶτον περιέχει τοὺς περὶ προσώπων νόμους· τὸ δεύτερον τοὺς περὶ πραγμάτων κινητῶν, καὶ ἀκινήτων· τὸ τρίτον τοὺς περὶ συμφωνιῶν· τὸ τέταρτον τοὺς περὶ χαρίτων· τὸ πέμπτον τοὺς περὶ ἐγκλημάτων, καὶ τὸ ἕκτον τοὺς περὶ διαφορῶν. Ἡ τάξις τοῦ συντάγματος

εἶναι ἀμίμητος· ὁ τρόπος μεθοδικότατος κατὰ σειρὰν ἀλληλένδετον, καὶ ὁ λόγος σύντομος, περιεκτικὸς, καὶ ἐμφαντικότατος. Ἂν ἐκαυχῶντο ποτὲ ἡ Σπάρτη, καὶ αἱ Ἀθῆναι διὰ τοὺς Νομοθέτας των, πολὺ πλέον πρέπει νὰ καυχᾶται καὶ ἡ Βλαχία διὰ τὸν μέγαν, καὶ πολιτικότατον Νομοθέτην της, τὸν αἴτιον τῆς μεγίστης εὐδαιμονίας της.

Τοῦδ' ἔσε ἐκ τόμαθος ῥεῖ μείλιχα. οἱ δένυ λαοὶ
σάνθω ἐς αὐτὸν ὁρῶσι δτακρίνον τα θέμι τας.
ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὡς ἱλάσκον θαι
αἰδοῖ μειλιχίῃ. μετὰ δὲ πρέσσω ἀγρομένοισιν.

Ἡσίοδ:

ΥΜΝΟΣ.

Ἡ θεὰ Θέμις
μ' ἐλαίας κλόνον
εἰς τὸν λαμπρόν Σου,
Ἀυθέντα, θρόνον
ςεφανωμένη νομοθετεῖ:
καὶ ὁ λαός Σου
σ' τὰ ἱεράτης,
θεῖα, κ' ἑδραῖα
θεσπίσματάτης
κατὰ Κανόνα περιπατεῖ.

Ἡ πλάςιγγά της
σ᾽ τὸ ἴσον ῥέπει·
ὁ ὀφθαλμός της
ποτὲ δὲν βλέπει
οὔτε μεγάλον, οὔτε μικρόν·
κ᾽ ἡ δεξιά της
μὲ τὴν ἀνδρείαν
ἁρματωμένη,
πρὸς τὴν κακίαν
σφίγγει, καὶ δείχνει σπαθὶ πικρόν.

Ἡ σεβαςή της
Δικαιοσύνη
ἐκ δεξιῶν της
σύμψηφα κρίνει,
καὶ ἀδεκάςως δημηγορεῖ·

κ' ἡ ἀδικία
κεραυνωμένη,
καὶ αἰωνίως
ἐξωρισμένη
σ' τὸν κρύον ᾅδην μαυροφορεῖ.

Ὅλ' ἡ Βλαχία
λαμπροφορῶντας,
πανηγυρίζει,
καὶ ψάλλ', ὑμνῶντας
τὸν νομοθέτην τὸν σεβασόν:
καὶ μὲ τοὺς νόμους,
καὶ τοὺς χρησμούς του,
τοὺς οὐρανίους,
καὶ ἱερούς του
κινεῖ τὸ πλῆθός της τὸ πιστόν.

Μέγις' Αυθέντα,
καὶ νομοθέτα!
λαῶν προςάτα,
καὶ εὐεργέτα,
δέξου τοὺς ὕμνους μας προσηνῶς.
δέξου τὴν πίςιν,
καὶ τὴν λατρείαν,
καὶ τὰς εὐχάς μας
αὐτὰς θυσίαν,
ποῦ Σὲ προσφέρομεν ταπεινῶς.

Ἰωάννης Γεωργίου Καρατζᾶς
Βοεβοδας
Ἐλεει Θεοῦ Ἀυθεντης καὶ Ἡγεμὼν Πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Ἡ ἡμετέρα ἡγεμονικὴ, καὶ πατρικὴ ςοργὴ, καὶ εὐμένεια νόμον ἱερώτατον κρίνουσα τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν ὑπηκόων, καὶ προνοοῦσα διηνεκῶς τὴν ςαθερὰν, καὶ ἀμετάπτωτον εὐζωΐαν των, εὐδόκησε νὰ καθησυχάσωμεν τέλος τὴν κατὰ τῆς ἱερᾶς Θέμιδος πολυτάραχον μάχην. Ἡ Βλαχία ἔχουσα παλαιόθεν κανόνας τῶν ἰδιωτικῶν της δικαίων τὰς συγκεχυμένας ἀγράφους συνηθείας της, καὶ τοὺς ὀλίγους, καὶ ἀτελεῖς ἐγγράφους νόμους τοῦ Κώδηκός της! καὶ διὰ τὴν ἀνικανότητα τούτων μὴ δυναμένη νὰ ὀρθοτομῇ κατὰ ςάθμην τὸ δίκαιον, ἐβιάζετο, καὶ ἀνέτρεχεν εἰς τὰ

Βασιλικὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅλους τοὺς νόμους τούτων ἀδιαςόλως ἐμεταχειρίζετο. Οὕτω λοιπὸν περιπλανωμένη εἰς τρία νόμων συςήματα, (τῶν συνηθειῶν δηλονότι, τοῦ Κώδηκός της, καὶ τῶν Ῥωμαίων) συνέβαινε νὰ μὴν ἔχῃ κἀνένα νόμον· ὅτι αἱ μὲν συνήθειαι διαφόρως μεταμορφούμεναι, ἀντέβαινον συχνάκις εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κώδηκός της, οἱ δὲ νόμοι τοῦ Κώδηκος εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀντέφασκον, καὶ αὐτοὶ ἄλλοτε μὲν διφορούμενοι, ἄλλοτε δὲ κατὰ διάμετρον συναλλήλως ἀντιμαχόμενοι, ἀντιςρόφως ἀνταντηροῦντο· ὥςε τὰ δίκαια τῶν μελῶν ὅλων τοῦ πολιτεύματος ἀκαταπαύςως εἰς πολυσυνθέτους κυκεῶνας ἀντιφάσεων περιπίπτοντα, διεκινδύνευον πάντοτε, ὡσὰν νὰ ἔπλεον εἰς θολερὰ πελάγη ἀπὸ πολλοὺς ἀντιςρόφους ἀνέμους κυματιζόμενα· καὶ τέλος δὲν διευθύνοντο, ἀλλὰ διεςρέφοντο κατὰ βούλησιν τῶν ἰσχυροτέρων, ἢ τῶν πανουργοτέρων σοφιςῶν, προβαλλόντων εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἄλλοτε τὴν συνήθειαν, ἄλλοτε δὲ τὸν τοπικὸν Κώδηκα, καὶ ἄλλοτε τὰ Βασιλικὰ κατ' ἀρέσκειαν. Θέλοντες λοιπὸν ἡμεῖς νὰ καταπαύσωμεν τὰς ἀνωμάλους ταύτας τοῦ δικαίου περιπετείας, πρῶτον βαθυτάτως προεβουλεύθημεν τὸ, ποία, καὶ πόση νομοθεσία ἀναλογεῖ, καὶ ἐξαρκεῖ πληρεςάτως εἰς τὸ

παρὸν τῆς Βλαχίας πολίτευμα· καὶ οὕτως ἔπειτα τινὰ μὲν τῶν παλαιῶν ἀποδεξάμενοι, τινὰ δὲ μεταρρυθμίσαντες, τὰ δὲ πλείω προσθέσαντες, διετυπώσαμεν τοὺς παρόντας ἡμετέρους Αὐθεντικοὺς νόμους, ὅσον ἔνεστιν, εὐμεθόδους, καὶ ἁπλουστάτους πρὸς εὐχερεστάτην κατάληψιν καὶ αὐτῶν τῶν πάντη ἀμαθεστάτων. Τούτους λοιπὸν θεσπίζοντες κοινῇ ψήφῳ, καὶ συναινέσει τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Μητροπολίτου, τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, καὶ πάντων τῶν ἡμετέρων εὐγενεστάτων Ἀρχόντων Βελίτζιδων, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας Αὐθεντικῆς δεξιᾶς εἰς τοὺς προσφιλεστάτους ἡμετέρους ὑπηκόους δημοσιεύουτες, τὸ παρὸν ἡμέτερον Αὐθεντικὸν Θέσπισμα ἐκδεδώκαμεν, ἐπικεκυρωμένον τῇ ἡμετέρᾳ Αὐθεντικῇ ὑπογραφῇ καὶ σφραγῖδι κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν δέκατον ἕβδομον ἔτος σωτήριον, καὶ ἕκτον τῆς ἡμετέρας Ἡγεμονείας.

[illegible]

[illegible] 1814: [illegible]

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Περὶ προσώπων.

§.

Διαιροῦμεν τὰ πρόσωπα

α) κατὰ φύσιν] εἰς ἄνδρας, καὶ γυναῖκας.

β) κατὰ γέννησιν] εἰς γνησίους, νόθους, ὁμοθαλλεῖς, ἑτεροθαλλεῖς.

γ) κατὰ ἡλικίαν, καὶ φρόνησιν] εἰς ἥλικας, ἀνηλίκους, ἀσώτους, καὶ ἄφρονας.

δ) κατὰ τύχην] εἰς ἐλευθέρους, σκλάβους, καὶ ἀπελευθέρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ ἀνδρῶν καὶ Γυναικῶν.

§.

1. Οἱ ἄνδρες μόνοι γίνονται Ἄρχοντες, Κριταὶ, καὶ Κυβερνῆται δημόσιοι.

ἀνδραι πρασελ

2. Οἱ ἄνδρες μόνοι γίνονται Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς, καὶ Διάκονοι.

3. Αἱ γυναῖκες ἀπὸ κάθε πολιτικὴν ἀξίαν, ἐξουσίαν, καὶ ὑπηρεσίαν δημοσίαν ἐμποδίζονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ γνησίων, νόθων, ὁμοθαλλῶν, καὶ ἑτεροθαλλῶν.

§.

1. Γνήσιοι εἶναι, ὅσοι ἀπὸ νόμιμον γάμον γεννῶνται.

2. Νόθοι εἶναι, ὅσοι ἀπὸ παράνομον συνουσίαν γεννῶνται.

3. Ὁμοθαλλεῖς εἶναι, ὅσοι ἀπὸ τὸν αὐτὸν πατέρα, καὶ μητέρα γεννῶνται.

4. Ἑτεροθαλλεῖς εἶναι, ὅσοι ἢ ἀπὸ τὸν αὐτὸν πατέρα, καὶ διαφόρους μητέρας γεννῶνται, (οἱ ὁποῖοι καὶ ὁμοπάτριοι λέγονται,) ἢ ἀπὸ τὴν αὐτὴν μητέρα, καὶ διαφόρους πατέρας, (οἱ ὁποῖοι καὶ ὁμομήτριοι ὀνομάζονται).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ ἡλίκων καὶ Ἀνηλίκων.

§.

1. Ἥλικες νὰ λογίζωνται ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀπὸ τὸν εἰκοσὸν πέμπτον χρόνον τῆς ἡλικίας των· ἀνήλικοι δὲ ἕως τὸν εἰκοσὸν πέμπτον.

2. Οἱ μὲν ἥλικες εἶναι κύριοι νὰ κυβερνοῦν, ὅπως θέλουν τὴν περιουσίαν των, καὶ νὰ ἐνεργοῦν, ὅ,τι κατὰ νόμους θέλουν!

Οἱ δὲ ἀνήλικοι ὄχι· ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς περιουσίας των, καὶ τὰ ἔργα των κρέμονται ἀπὸ τὸ κῦρος τοῦ πατρὸς, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου των.

3. Οἱ ἀνήλικοι ὅποιαν συμφωνίαν, ἢ χάριν κάμουν χωρὶς τὸ κῦρος τοῦ πατρὸς, ἢ τοῦ ἐπιτρόπου των, εἶναι ἄκυρος, ἂν βλάπτωνται, εἰδὲ ὠφελοῦνται, βεβαία.

4. Οἱ ἀνήλικοι ἀπὸ τὸν εἰκοςὸν ἕως τὸν εἰκοςὸν πέμπτον χρόνον τῆς ἡλικίας των ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὴν Αὐθεντείαν συγγνώμην ἡλικίας, διὰ νὰ λογίζωνται ἥλικες.

5. Ὅσοι ἀνήλικοι ἀξιωθοῦν συγγνώμην ἡλικίας, κύριοι εἶναι εἰς ὅσα καὶ οἱ ἥλικες (2)· χωρὶς ὅμως νὰ ἠμποροῦν ν' ἀποξενώνουν ἀκίνητόν τους, ἕως τὸν εἰκοςὸν πέμπτον χρόνον τῆς ἡλικίας των.

6. Ὅσοι ἀνήλικοι τιμηθοῦν ἀπὸ τὴν Αὐθεντείαν μὲ ἀξίωμα τῆς πρώτης τάξεως λογίζονται ἥλικες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Ἀφρόνων.

§.

1. Ἄφρονας λέγομεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι εἶναι κυρίως τρελλοὶ, ἢ κυρίως μωροὶ, καὶ παράφρονες.

2. Οἱ ἄφρονες ὅποιαν συμφωνίαν, ἢ χάριν κάμουν, εἰς οὐδὲν λογίζεται, καὶ ἀνατρέπεται.

3. Οἱ ἄφρονες ὅποιον σφάλμα κάμουν, δὲν ἐνέχονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Ἀσώτων.

§.

1. Ἄσωτοι εἶναι, ὅσοι φθείρουν ἀλόγως τὴν περιουσίαν των.
2. Οἱ ἄσωτοι νὰ ἐγκαλῶνται ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς, ἢ ἀπὸ τοὺς φίλους εἰς κρίσιν, καὶ νὰ περιορίζωνται δὶ ἐπιτρόπων ἀπὸ τὴν κρίσιν διωρισμένων.
3. Οἱ ἄσωτοι μετὰ τὸν ἀπὸ τὴν κρίσιν περιορισμὸν, ὅποιαν συμφωνίαν, ἢ χάριν κάμουν μόνοι τους, χωρὶς τῶν ἐπιτρόπων τὸ κῦρος, εἰς οὐδὲν λογίζεται, καὶ ἀνατρέπεται.
4. Οἱ ἄσωτοι ὅποιαν βλάβην, ἢ ἔγκλημα κάμουν ἐνέχονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Περὶ Ἐλευθέρων.

§.

1. Ἐλεύθεροι εἶναι, ὅσοι δὲν εἶναι κτῆμα τοῦ ἄλλου.
2. Ὅσοι ἀπὸ γονεῖς ἐλευθέρους γεννηθοῦν, ἐλεύθεροι εἶναι.
3. Ὅσοι καὶ ἀπὸ μόνην ἐλευθέραν μητέρα γεννηθοῦν, ἐλεύθεροι εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ σκλάβων ἢ κατζιβέλων.

§.

1. Σκλάβοι εἶναι, ὅσοι κτῆμα τοῦ ἄλλου εἶναι· τέτοιοι εἶναι οἱ κατζίβελοι εἰς τὴν Βλαχίαν.
2. Ὅσοι ἀπὸ γονεῖς σκλάβους γεννηθοῦν, σκλάβοι εἶναι.
3. Ὅσοι καὶ ἀπὸ μόνην μητέρα σκλάβαν γεννηθοῦν, σκλάβοι εἶναι.
4. Ὁ κύριος τοῦ κατζιβέλου δὲν ἐξουσιάζει τὴν ζωὴν τοῦ κατζιβέλου.
5. Ὁ κύριος τοῦ κατζιβέλου ἐλεύθερος εἶναι, καὶ νὰ πωλῇ, καὶ νὰ χαρίζῃ τὸν κατζίβελον.
6. Ὅσοι κατζίβελοι εἰς τὴν Βλαχίαν δὲν ἔχουν ἀποδεδειγμένον Κύριον, Αὐθεντικοὶ λογίζονται.
7. Ὅποιος κατὰ γνῶσιν κατακρατεῖ ξένον κατζίβελον, ἢ κατζιβέλαν, νὰ τοὺς ἐπιςρέφῃ τὸν κύριόν τους! (πληρώνοντάς τον διὰ μὲν τὸν τεχνίτην κατζίβελον γροσ. τεσσαράκοντα τὸν χρόνον, διὰ δὲ τὸν ἄτεχνον γροσ. εἴκοσι· διὰ δὲ τὴν τεχνίτραν κατζιβέλαν γροσ. τριάκοντα, διὰ δὲ τὴν ἄτεχνον γροσ. δεκαπέντε) ὅποιος δὲ κατὰ ἄγνοιαν, μόνον νὰ τοὺς ἐπιςρέφῃ.
8. Ὅποιος κατὰ γνῶσιν ὑπανδρεύσῃ μὲ κατζίβελόν του ξένην κατζιβέλαν, ἢ ἀνάπαλιν, χωρὶς ἄδειαν τοῦ κυρίου των, νὰ χάνῃ τὸν κατζίβελον, ἢ τὴν κατζιβέλαν του μὲ τὰ παιδιά τους, καὶ νὰ τοὺς ἐξουσιάζῃ ὁ κύριός των!

Ὅταν δὲ κατ' ἄγνοιαν ὑπανδρεύσῃ, τότε νὰ γίνεται ἀν-

ταλλαγὴ, ἀκολουθῶντας πάντοτε ἡ κατζιβέλα τὸν ἄνδρα.

Ἂν τὸ ξένον πρόσωπον ἠξεύρῃ τέχνας, μὲ ὅμοιον πρέπει νὰ ἀνταλλάσσεται, εἰ δὲ καὶ ὅμοιον δὲν ὑπάρχει, νὰ διατιμᾶται τῆς τέχνης τὸ προτέρημα, καὶ μὲ ἄσπρα νὰ ἀναπληρώνεται·

Ἂν οἱ κατ' ἄγνοιαν ὑπανδρευόμενοι κατζίβελοι ἔχουν καὶ παιδιὰ, τότε τὰ μὲν ἀρσενικὰ εἶναι τοῦ κυρίου τοῦ ἀνδρὸς, τὰ δὲ θηλυκὰ τοῦ κυρίου τῆς γυναικὸς, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ νὰ ἀνταλλάσσωνται.

9. Ὅσοι ξένοι κατζίβελοι εἰς τοὺς Αὐθεντικοὺς καταριθμούμενοι, ὑπανδρευθοῦν κατὰ τύχην, αὐτοὶ, ὅταν διεκδικηθοῦν ἀπὸ τοὺς κυρίους των, νὰ ἀνταλλάσσωνται, ἀκολουθῶντας ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδρα της ὡς ἀνωτέρω.

10. Ὁποιος κατζίβελος ὑπανδρευθῇ ἐλευθέραν, ἢ ἐλεύθερος κατζιβέλαν, χωρὶς εἴδησιν τοῦ κυρίου των, νὰ χωρίζωνται·

Ἂν ὅμως δειχθῇ ὅτι ὁ Κύριός των κατὰ γνῶσιν ἔδωσε τὴν ἄδειαν, τότε νὰ μὴ χωρίζωνται, ἀλλὰ νὰ μένουν ἀπελεύθεροι, χάνωντάς τους ὁ Κύριός των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Ἀπελευθέρων.

§.

1. Ἀπελεύθεροι εἶναι, ὅσοι ἀπὸ τοὺς σκλάβους ἐλευθερώνονται.

2. Ὅλοι οἱ ἀπελεύθεροι κατζίβελοι ἰσότιμοι εἶναι μὲ τοὺς

ἐλευθέρους ὑποκειμένους, τοὺς Μπιρνίκους τῆς Αὐθεντείας.

3. Κἀνεὶς πρὸ τοῦ εἰκοςοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας του νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ ἐλευθερώνῃ κατζίϐελόν του.

4. Κἀνεὶς Ἡγούμενος νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ ἐλευθερώνῃ κατζίϐελον τοῦ Μοναςηρίου του.

5. Ἡ ἀπελευθέρωσις ἐγγράφως νὰ γίνεται πάντοτε.

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Περὶ πραγμάτων.

§.

Εἶναι τὰ πράγματα, ἢ κινητὰ, ἢ ἀκίνητα.

Κινητὰ λέγομεν, ὅσα ἔμψυχα, ἢ ἄψυχα ὄντας, κινοῦνται καὶ μετατοπίζονται, καθὼς τὸ ζῶον, τὸ φόρεμα, καὶ τ. λ.

Ἀκίνητα δὲ, τὴν γῆν, τὰ δένδρα, τὰ κτίρια, καὶ τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ πραγμάτων Ἐξουσίας.

§.

1. Ὅποιον πρᾶγμα κάνενὸς δὲν εἶναι, γίνεται ἐκείνου, ὁποῦ τὸ προλάβῃ. ὅθεν·

Ὅσα πετράδια, ἢ ἄλλα εὑρίσκομεν εἰς ἐλευθέρους τόπους, ἰδιά μας γίνονται, ἐκτὸς τῶν θαμμένων θησαυρῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι τῆς Αὐθεντείας.

Ὅσα ἄγρια κυνηγοῦμεν εἰς ἐλευθέρους πρὸς κυνήγημα τόπους, ἰδιά μας γίνονται.

Ὅσα ἄγρια κυνηγῶντας ἄλλοι κτυπῶντας τα, καὶ χάνοντάς τα ἀπὸ τὴν ὅρασίν τους, πέσουν εἰς τὰς χεῖρας μας, ἰδιά μας γίνονται.

Ὅσα ἄγρια εἰς ἄλλους φωλεύοντας, καὶ τοὺς ἄλλους ἀφίνοντας, ἔλθουν εἰς ἡμᾶς, καὶ φωλεύουν, ἰδιά μας γίνονται, ὅσο φωλεύουν εἰς ἡμᾶς.

Ὅσα ψάρια ψαρεύομεν εἰς ἐλευθέρους πρὸς ψάρευμα τόπους, ἰδιά μας γίνονται.

2. Ὅσα χαμμένα κινητὰ εὑρίσκομεν, ἂν εἰς τρεῖς χρόνους ὁ κύριός των δὲν εὑρεθῇ, ἰδιά μας γίνονται.

3. Ὅ,τι χωρὶς εἰδησίν μας, καὶ ἄδειάν μας εἰς τὴν γῆν μας κτίζεται, ἰδιόν μας γίνεται.

4. Ὅ,τι χωρὶς εἰδησίν μας, καὶ ἄδειάν μας εἰς τὴν γῆν μας φυτεύεται, ἰδιόν μας γίνεται.

5. Ὅταν ποταμὸς κατ' ὀλίγον γλύφωντας, προσθέσῃ γῆν εἰς τὴν γῆν μας, τὸ προσθεμένον ἰδιόν μας γίνεται.

Ὅταν δὲ μέρος γῆς ἀποκόπτωντας τὸ προσκολλήσῃ εἰς τὴν γῆν μας, τότε τοῦτο εἶναι τοῦ κυρίου τῆς γῆς, ὅθεν ἐκόπη.

6. Ὅταν ποταμὸς εὑρίσκεται μεταξὺ δύω, ἢ πολλῶν κυρίων, τότε ὁ καθεὶς ἐξουσιάζει τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, τὸ ἀπὸ τῆς ὄχθης ἕως τοῦ μέσου ἐκτεινόμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ πραγμάτων Δουλείας.

§.

1. Δουλείαν πράγματος λέγομεν τὸ δίκαιον, ὁποῦ κατά τι δουλώνει ἓν πρᾶγμα πρὸς χρῆσιν ἄλλου.

Καθὼς λ. χ. ὅταν ἕνα σπῆτι δουλώνῃ ἄλλο νὰ τὸ δίδῃ δρόμον, διὰ ν' αὐλίζεται, ἢ παράθυρον, διὰ νὰ βλέπῃ καὶ τ. λ.

2. Πολυειδεῖς εἶναι αἱ δουλεῖαι.

Δηλ. Πρὸς διάβασιν, φῶς, ὅρασιν, ςήριγμα, νεροῦ χύσιμον, νεροῦ ςάξιμον, καὶ τ. λ.

3. Ὅποιον πρᾶγμα εἶναι δουλωμένον εἰς ἄλλο δὶ ἓν τέλος, ἐκεῖνο κατ' ἀνάγκην δουλώνεται καὶ διὰ τὸ μέσον τὸ πρὸς τὸ τέλος.

Λ. χ. Ἂν τὸ χωράφι τοῦτο εἶναι δουλωμένον εἰς τὸ ἄλλο, διὰ νὰ τὸ δίδῃ νερὸν, δουλώνεται νὰ τὸ δίδῃ, καὶ διάβασιν εἰς τὸ νερὸν, καὶ ἑξῆς.

4. Ὅποιος ἀσυμφωνήτως ἀπολαμβάνει δέκα χρόνων δουλείαν χωρὶς ἀνθίςασιν τοῦ κυρίου τοῦ πράγματος, αὐτὸς ἔχει δίκαιον νὰ τὴν ἀπολαμβάνῃ πάντοτε μετὰ τὴν δεκαετίαν.

5. Ἂν πρᾶγρα δουλωμένον ἐλευθερωθῇ, καὶ ὁ κύριος τῆς δουλείας δὲν ἀνακαινίσῃ τὴν δουλείαν χρόνους δέκα, τὸ πρᾶγμα μένει πλέον τῆς δουλείας ἐλεύθερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ πραγμάτων γειτονίας.

§.

1. Ὅποιος συνορίτης χωρὶς εἴδησιν τῆς ἐξουσίας μετακινήσῃ σημεῖον συνόρων, νὰ πληρώνῃ ποινὴν τὸν ζημιωμένον συνορίτην τόσην, ὅσο τιμᾶται ὁ τόπος, τὸν ὁποῖον μὲ τὴν μετακίνησιν τοῦ σημείου ἐσφετέρισε.

2. Ὅσων συνορίτων τὰ σύνορα συγχέονται, νὰ σαφηνίζωνται μὲ τὰ γράμματα τῶν ὁροθεσιῶν τους, μὲ τὸ μέτρημα τῆς ποσότητος τῶν ὀργυιῶν τῶν ὑποςατικῶν τους, μὲ τὰ ὁροθετημένα σημεῖα, καὶ μὲ τὰς ὅσας μαρτυρίας δεικνύουν οἱ ἄλλοι συνορῖται, καὶ οἱ ἐγχώριοι, καὶ κάτοικοι τῶν πέριξ τόπων.

3. Ὅταν ὁροθετῶνται διαφερομένων συνορίτων σύνορα, κατὰ χρέος νὰ παρευρίσκωνται μὲ τὰ γράμματά τους καὶ οἱ μὴ διαφερόμενοι συνορῖται.

4. Ὅταν ὑποςατικὸν μετρῆται, νὰ μετρῆται μὲ ὅποιαν ῥητὴν ὀργὴν περιέχουν τὰ γράμματά του.

Δηλ. Ἂν τοῦ Κωνςαντίνβοδα Βραγκοβάνου ὀργυιὰν περιέχουν μὲ αὐτὴν, ἂν δὲ τοῦ Σερβάνβοδα μ' ἐκείνην.

5. Ὅταν δὲ τὰ γράμματά τους ῥητὴν ὀργὴν δὲν περιέχουν, τότε νὰ μετρῆται μὲ τοῦ Σερβάνβοδα.

6. Ὅταν τὸ μετρούμενον ὑποςατικὸν ἔχοντας γράμματα μὲ ὀργὰς, δὲν ἔχει σημεῖα ἀναντίῤῥητα, τότε ν' ἀρχίζῃ τὸ μέτρημα ἀπὸ τὰ ἀναντίῤῥητα σημεῖα τῶν συνορίτων, παρασυνορίτων, καὶ ἑξῆς.

7. Ὅταν δὲ δύω, ἢ πολλῶν συνορίτων ὑποςατικὰ μετρῶνται, καὶ δὲν ἔχουν οὔτε γράμματα μὲ ὀργὰς, οὔτε σημεῖα ἀναντίῤῥητα, τότε τὸ μέτρημα ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τὰ σημεῖα τῆς παλαιᾶς ἐξουσίας.

8. Εἰς τὸ ἑξῆς πρὸς περισσοτέραν διασάφησιν τῶν συνόρων νὰ μετρῆται καὶ τὸ μάκρος τῶν ὑποςατικῶν, καὶ νὰ καταγράφεται εἰς τὰ γράμματα τῶν ὁροθετήσεων.

9. Εἰς τὸ ἑξῆς εἰς τὰ γράμματα τῶν ὁροθετήσεων, καὶ πωλήσεων τῶν ὑποςατικῶν νὰ καταγράφωνται αἱ ὀργαὶ τοῦ Σερβάνβοδα.

10. Ὅταν μετρῆται ὑποσατικὸν συνορίτων, καὶ ὁ μὲν τῶν συνορίτων προβάλλει γράμμα ὁροθετήσεως μὲ ὀργυῶν ποσότητα, ὁ δὲ ὁμολογίαν πωλήσεως μὲ ὀργυῶν ἐπίσης ποσότητα, τότε πρῶτος νὰ λαμβάνῃ τὰς ὀργυιάς του σώας, ὅποιος προβάλῃ τὸ γράμμα τῆς ὁροθετήσεως, καὶ ἔπειτα τὸ περίσσευμα ὅποιος ἔχει τὴν ὁμολογίαν.

Ὅταν δὲ ὁ μὲν ἔχῃ ὁμολογίαν μὲ ὀργυὰς, ὁ δὲ ἢ δὲν ἔχῃ ὁμολογίαν, ἢ ἔχῃ χωρὶς ὀργυὰς, τότε πρῶτος νὰ λαμβάνῃ σώας τὰς ὀργυιάς του ἐκεῖνος, καὶ ἔπειτα ὁ ἄλλος.

11. Τότε νὰ θέτουν οἱ ὁροθέται πέτρας, καὶ τὰ ἄλλα τῶν συνόρων σημεῖα, ὅταν οἱ συνορῖται εὐχαριστηθοῦν, ἢ ὅταν γένῃ Αὐθεντικὴ ἀπόφασις.

12. Νὰ μὴν ἔχουν ἄδειαν οἱ συνορῖται νὰ κάμουν ἔργα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πλημμυροῦν, ἢ ὀλιγοσεύουν οἱ ποταμοὶ, καὶ αἱ λίμναι· εἰ δὲ μή! ὅποιαν ζημίαν προξενήσῃ τοῦ νεροῦ ἡ περίσσευσις, ἢ ἡ ὀλιγόσευσις, τὴν ἀποκρίνονται.

13. Ὅσοι συνορῖται ἔχοντας τόπους ἐπιδεκτικοὺς κατασκευῆς λιμνῶν μὲ ζαγάζια, θέλουν νὰ κατασκευάσουν λίμνην, αὐτοὶ νὰ συμφωνοῦν μεταξύ τους περὶ τῶν κοινῶν ἐξόδων, καὶ τῆς κοινῆς χρήσεως τῶν κατασκευαζομένων.

,,Ἂν ὁ ἕνας τῶν συνορίτων δὲν θέλῃ, πρέπει κατὰ χρέος νὰ δίδῃ ἐγγράφως τὴν παραίτησίν του τὸν ἄλλον, καὶ ὁ ἄλλος ἐλεύθερα νὰ κατασκευάζῃ τὴν λίμνην, καὶ νὰ τὴν χαίρεται μόνος του.

,,Ἂν ὁ συνορίτης δίδοντας τὴν παραίτησίν του ἐγγράφως, μετανοήσῃ, καὶ θελήσῃ αὐτὸς, ἢ οἱ κληρονόμοι του, νὰ γίνουν εἰς τὴν λίμνην σύντροφοι, ἐπιστρέφοντας τὰ μισὰ ἔξοδα, νὰ μὴν εἰσακούωνται.

„Ὅταν δὲ ὁ συνορίτης οὔτε θέλῃ νὰ συγκατανεύσῃ, οὔτε δίδῃ παραίτησιν ἔγγραφον, νὰ ἐγκαλῆται εἰς κρίσιν, καὶ νὰ βιάζεται ἢ τὸ ἓν, ἢ τὸ ἄλλο νὰ κάμῃ.

14. Ὅσα ἐνομοθετήσαμεν περὶ τῶν εἰς λιμνῶν κατασκευὴν ἐπιδεκτικῶν τόπων, τὰ αὐτὰ νομοθετοῦμεν καὶ περὶ τῶν εἰς μύλων.

15. Ὅσοι θέλουν νὰ κατασκευάσουν μῦλον εἰς ποταμὸν διαῤῥέοντα μεταξὺ τῶν ὑποσατικῶν τους, νὰ φέρνουν ἔμπειρον νεροζυγιαστὴν, καὶ παρόντες οἱ συνορῖται, καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, ὅσοι ἔχουν ὑψηλοτέρους μύλους, νὰ ἐξεταχθῇ, ἂν γινόμενος ὁ μῦλος, δὲν πνίγῃ μὲ τὴν ὕψωσιν τοῦ νεροῦ τὰ ὑποσατικὰ τῶν συνορίτων, ἢ τοὺς ὑψηλοτέρους μύλους, καὶ τότε νὰ εἶν' ἐλεύθεροι νὰ κατασκευάζουν· ἂν ὅμως πνίγῃ, νὰ μὴν εἶν' ἐλεύθεροι.

„Ἂν μὴ πνίγοντας ὁ μῦλος τίποτε, οἱ συνορῖται, ἢ οἱ κύριοι τῶν ὑψηλοτέρων μύλων, δὲν ἀφίνουν νὰ κατασκευασθῇ, νὰ ἐγκαλῶνται εἰς κρίσιν καὶ νὰ βιάζωνται.

„Ἂν δὲ χωρὶς ἐξέτασιν τοῦ νεροζυγιασοῦ, καὶ χωρὶς τὴν παρουσίαν τῶν συνορίτων, καὶ τῶν κυρίων τῶν ὑψηλοτέρων μύλων, κατασκευασθῇ μῦλος, τότε ὁποίαν, καὶ ὅσην ζημίαν προξενήσῃ, νὰ τὴν ἀποκρίνεται διπλᾶ ὁ κύριός του.

16. Ἂν ὁ ἐπάνω γείτων κατασκευάσῃ νέον μῦλον εἰς ποταμὸν, καὶ ὁ κάτω γείτων ἔχοντας βάδον μύλου παλαιὸν, σιωπήσῃ χρόνους δέκα, καὶ δὲν τὸν ἐνοχλήσῃ, τότε νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ κάμνῃ μῦλον εἰς τὸν βάδον του, ἂν ὁ μῦλος του γινόμενος πνίγῃ τὸν ἐπάνω τοῦ γείτονος.

17. Μὲ κτύπημα παλουκίου, καθὼς ἕως τώρα ἔτρεχε συνήθεια, νὰ μὴν ἀποκτᾷ κἀνένας δουλείαν κτίσεως μύλου.

§.

18. Εἰς τὰς πολιτείας καὶ κώμας, καὶ χωρία, ὅταν γείτων κτίζῃ, ἐλεύθερος εἶναι ὁ ἄλλος γείτων, ἂν νομίζῃ πῶς πειράζεται, νὰ παραγγέλλῃ μόνος, ἢ μὲ μηνυτὴν τὸν γείτονα, ἢ τὸν ἐπιςάτην του, ἢ τοὺς κτίςας, διὰ νὰ μὴ κτίζουν.

19. Ἂν ὁ γείτων παραγγελλόμενος, δὲν παύσῃ κτίζοντας, νὰ ἐγκαλῆται εἰς κρίσιν.

20. Ὁ ἐγκαλεςὴς γείτων ἐντὸς τριμηνείας νὰ τελειώνῃ τὴν διαφοράν του, ἂν δὲ πλέον παρατείνῃ τὴν κρίσιν, νὰ δίδῃ τὸν ἐγκαλούμενον ἀσφάλειαν, καὶ τότε!

21. Εἰ μὲν ἀποδειχθῇ ὅτι ἄδικα κτίζει ὁ ἐγκαλούμενος χρεωςεῖ μὲ τὰ ἔξοδά του νὰ χαλάσῃ τὸ κτίριον, εἰδὲ δίκαια, τότε ὁ ἐγκαλεςὴς νὰ τὸν πληρώνῃ τὴν ὅσην ζημίαν τὸν προξενήσῃ μὲ τὸ ἐμπόδισμα, καὶ μὲ τὴν κρίσιν.

22. Ἐλεύθερος εἶν' ὁ γείτων νὰ βλέπῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ γείτονος·

23. Ἐλεύθερος εἶν' ὁγείτων νὰ ὑψώνῃ τοῖχον εἰς τὸν τόπον του, διὰ νὰ μὴ βλέπῃ ὁ γείτων εἰς τὴν αὐλήν του· ἐκτὸς μόνον ἂν ἔχῃ δουλείαν, νὰ μὴν ὑψώνῃ.

24. Ὁ μεταξὺ γειτόνων τοῖχος, ὅταν εἰς τόπον καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου θεμελιώνεται, κοινὸς εἶναι·

25. Τὸν κοινὸν τοῖχον οἱ γείτονες νὰ τὸν κτίζουν, καὶ νὰ τὸν ἀνακαινίζουν μὲ ἔξοδα ἐξ ἡμισείας.

26. Ἂν ὁ τοῖχος σου κλίνῃ πρὸς τὸν τοῖχον τοῦ γείτονός σου, καὶ κινδυνεύῃ νὰ πέσῃ, ἀναγκάζεσαι ἢ νὰ τὸν ςηρίξῃς, ἢ νὰ τὸν ἀνανεώσῃς, ἢ νὰ τὸν κρημνίσῃς.

27. Ἂν τοῖχος, ἢ σπῆτι τοῦ γείτονός σου σαθρὸν, κινδυνεύῃ νὰ πέσῃ, καὶ σὺ λέγοντάς του νὰ τὸ διορθώσῃ, δὲν ἀ-

κούει, νὰ τὸν ἐγκαλῇς εἰς κρίσιν· καὶ τὸ κριτήριον νὰ τὸν βιάζῃ, ἢ νὰ τὸ διορθώνῃ, ἢ ἂν δὲν ἔχῃ τρόπον, νὰ τὸ κρημνίζῃ.

28. Ὅποιος ἀντίκρυ παραθύρων γείτονος κτίζει, ν' ἀπέχῃ πιθαμὰς αὐθεντικὰς δώδεκα, καὶ νὰ κτίζῃ, ὅ,τι θέλει, καὶ ὅπως θέλει.

Ἂν δὲ κτίσῃ χρείαν, ἢ ταῦλον, τὰς θύρας ν' ἀνοίγῃ πρὸς αὐτὸν, καὶ ὄχι πρὸς τὸν γείτονα.

Ἂν δὲ ἄντικρυ τοίχου τυφλοῦ κτίζῃ, τότε, εἰ μὲν ἔχει δουλείαν! ν' ἀπέχῃ διὰ τὰ ταλάγματα, ὅσον ἐξέχει ἡ τέγη, εἰδὲ καὶ δὲν ἔχει δουλείαν, νὰ κόπτῃ καὶ τὴν ἐξοχὴν τῆς τέγης, καὶ νὰ κτίζῃ.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Συμφωνιῶν γενικῶς.

§.

1. Συμφωνία εἶναι δύω, ἢ πολλῶν ἀμοιβαία συνυπόσχεσις.
2. Συμφωνοῦμεν δὲ τριπλῶς,
   Ἢ ἔργον δὶ ἔργον,
   Ἢ δόσιν διὰ δόσιν,
   Ἢ ἔργον διὰ δόσιν.
3. Ὅσα ἐξουσιάζομεν, ἐκεῖνα μόνον καὶ συμφωνοῦμεν.
4. Συμφωνία ἐναντίον τῶν νόμων, καὶ τῶν ἠθῶν δὲν συνίσταται.
5. Αἱ βίαιαι, καὶ δολεραὶ συμφωνίαι εἶναι ἄκυροι.
6. Ἠμποροῦμεν νὰ συμφωνῶμεν καὶ ἀμέσως, καὶ ἐμμέσως.

   Μὲ γράμμα δηλ. ἢ μὲ μηνυτὴν, ἢ μὲ ὅποιον ἄλλο μέσον.

7. Ἠμποροῦμεν νὰ συμφωνῶμεν καὶ ἀγράφως, καὶ ἐγγράφως.
8. Ἡ ἄγραφος συμφωνία, ὅταν πιςῶς ἀποδειχθῇ, ἐπίσης ἰσχύει, καθὼς καὶ ἡ ἔγγραφος.

9. Ἡ ἔγγραφος συμφωνία τότε ἰσχύει, ὅταν ἀπὸ τοὺς συμφωνητὰς ὑπογραφθῇ, καὶ δοθῇ.

10. Εἰς τὴν συμφωνίαν ὅ,τι ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως συμφωνηθῇ, ἂν τοὺς νόμους δὲν ἀντιμάχεται, νόμου τόπον ἐπέχει.

11. Εἰς κάθε συμφωνίαν, ὅποιος παραβῇ τὰ συμφωνημένα ὅλα, ἢ μέρος, ἢ ἀργήσῃ νὰ τὰ ἐνεργήσῃ, ἐνέχεται τὴν ζημίαν τοῦ ἄλλου κατὰ τὴν φύσιν τῆς συμφωνίας, τὴν ἐνέργειαν, τὴν βραδύτητα, καὶ τὴν περίςασιν.

Ἐκτὸς μόνον ἂν τὰ παραβῇ δὶ ἐμπόδιον τυχηρὸν ἀναπόδρασον.

Πυρκαϊὰν δηλ. Πλημμύραν, καταποντισμὸν, ναυάγιον, πόλεμον, κλέπτας, ἀσθένειαν, ὑπηρεσίαν Αὐθεντικὴν, καὶ τὰ ὅμοια.

12. Λύονται αἱ συμφωνίαι,

Ὅταν οἱ συμφωνηταὶ συγκατανεύσουν.

Ὅταν βιαίως συμφωνήσουν.

Ὅταν δολερῶς συμφωνήσουν.

Ὅταν συμφωνοῦν ὅσοι, καὶ δὶ ὅσα δὲν ἠμποροῦν νὰ συμφωνοῦν.

Ὅταν δὲν ἐνεργηθοῦν τὰ συμφωνημένα, ὅπως ἐσυμφωνήθησαν.

Ὅταν ἡ διορία τῆς συμφωνίας τελειώσῃ, καὶ δὲν ἀνακαινισθῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Πωλήσεως.

§.

1. Ὅταν συμφωνῶντας δίδομεν πρᾶγμα δὶ ἄσπρα μόνον, ἢ διὰ πρᾶγμα μόνον ξετιμημένον εἰς ἄσπρα, ἢ καὶ δὶ ἄσπρα, καὶ διὰ πρᾶγμα τιμῆς τῶν ἀσπρῶν κατωτέρας, ἢ ἴσης, τότε ἡ τοιαύτη συμφωνία λέγεται πώλησις.
2. Ὅσα ἐμποδίζει ὁ νόμος, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὰ πωλῶμεν.
3. Ὅ,τι πρᾶγμα ἐξουσιάζομεν μὲ συμφωνίαν, νὰ μὴ τὸ πωλήσωμεν, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὸ πωλῶμεν.
4. Ὁ ἄνδρας εἰς τὴν γυναῖκα δὲν εἶν' ἐλεύθερος νὰ πωλῇ· καὶ ἀνάπαλιν.
5. Οἱ Ἡγούμενοι δὲν εἶν ἐλεύθεροι νὰ πωλοῦν τὰ ἀκίνητα, καὶ τοὺς κατζιβέλους τῶν Μοναςηρίων, παρεκτὸς εἰς ἀνάγκην χρέους ἀνοικονομήτου, καὶ τότε δὶ εἰδήσεως, καὶ ἀδείας τῆς ἐξουσίας.
6. Ἡ μὲν τῶν κινητῶν πώλησις ἂς γίνεται καὶ ἀγράφως καὶ ἐγγράφως, ἡ δὲ τῶν ἀκινήτων, καὶ τῶν κατζιβέλων μόνον ἐγγράφως.
7. Ὁ πωλητὴς τῶν ἀκινήτων, τότε εἰς ἄλλους ἠμπορεῖ νὰ πωλῇ, ὅταν προειδοποιούμενοι οἱ προτιμούμενοι, ἢ οἱ ἐπίτροποί τῶν, καὶ μὴ θέλοντας ν' ἀγοράσουν, ὑπογράψουν τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως.

Προτιμοῦνται δὲ εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν ἀκινήτων·

α) Οἱ ἀνιόντες, καὶ κατιόντες συγγενεῖς.

β) Οἱ συγκοινωνοὶ πλάγιοι συγγενεῖς ἕως βαθμοῦ τετάρτου.

γ) Οἱ γείτονες συγγενεῖς πλάγιοι ἕως βαθμοῦ τετάρτου.

δ) Οἱ ἁπλῶς συγγενεῖς πλάγιοι ἕως βαθμοῦ τετάρτου.

ε) Οἱ ἁπλῶς συγκοινωνοί.

ς) Οἱ ἁπλῶς γείτονες! πρῶτον] ὅσοι κατὰ μάκρος συνορεύονται, δεύτερον] ὅσοι κατὰ πλάτος, καὶ τρίτον] ὅσοι κατὰ γωνίαν.

Ὅταν δὲ δύω ἢ πολλοὶ προτιμούμενοι τύχουν τῆς αὐτῆς τάξεως, καὶ θελήσουν ὅλοι ν' ἀγοράσουν, μειράζονται ἴσα τὸ πωλούμενον.

8. Ὁ πωλητὴς τῶν ἀκινήτων ἂν εἶναι Βουκουρεσίου κάτοικος, νὰ γνωςοποιῇ ἐγγράφως τὸν μέγαν Λογοθέτην τῆς ἄνω Τζάρας, ὅτι πωλεῖ τὸν δεῖνα, τὸ ἀκίνητον δεῖνα μὲ τιμὴν τόσην, καὶ νὰ δείχνῃ τοὺς προτιμουμένους, ποῖοι εἶναι, καὶ ποῦ εὑρίσκονται· τότε ὁ μέγας Λογοθέτης νὰ χρεωςῇ α)· τοὺς μὲν προτιμουμένους ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς Βλαχίαν, νὰ τοὺς βιάζῃ νὰ σκεφθοῦν, καὶ ν' ἀποφασίσουν εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἂν ἀγοράζουν, ἢ ἂν παραιτῶνται β)· τοὺς δὲ προτιμουμένους ὁποῦ λείπουν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν τὸ αὐτὸ εἰς διορίαν ἑνὸς ἡμίσεως χρόνου· (εἰς τὸ ὁποῖον διάςημα ἐλεύθερος εἶναι ὁ ἀγορασὴς, ἂν θέλῃ ν' ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν πωλητὴν τὸ ἀκίνητον χωρὶς νὰ ἐμφυτεύῃ τίποτε εἰς αὐτὸ, ἀλλὰ νὰ τὸ ἔχῃ μὲ συνθήκην, ὥςε, εἰ μὲν θελήσῃ νὰ τὸ ἐξαγοράσῃ ὁ προτιμούμενος ἕως τὴν διορίαν, νὰ τὸ παραχωρῇ· εἰ δὲ μή! νὰ τὸ κυριεύῃ τέλεια).

Ὅταν δὲ οἱ προτιμούμενοι ἐντὸς τῶν εἰρημένων διοριῶν οὔτε ἀγοράζουν, οὔτε παραιτοῦνται, τότε ὁ μέγας Λογοθέτης νὰ ἐπιβεβαιοῖ τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως· καὶ πλέον ὁ μὲν πωλητὴς νὰ πωλῇ τὸ ἀκίνητον,

τὸν ἀγοραςήν του, οἱ δὲ προτιμούμενοι νὰ μὴν εἰσακούωνται.

Ἂν δὲ ὁ πωλητὴς εἶναι κάτοικος τῶν Ζουδέτζων, τότε νὰ εἰδοποιῇ τοὺς Ἰσπραβνίκους, καὶ οἱ Ἰσπράβνικοι νὰ διενεργοῦν τὰ αὐτά.

9. Εἰς τὰ πωλήματα τῶν ἐμφυτευμένων προτιμᾶται ὁ κύριος τοῦ τόπου ἀπὸ κάθε συγγενῆ καὶ γείτονα· καὶ ὅταν αὐτὸς παραιτηθῇ, καὶ ὑπογράψῃ τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως, τότε οἱ συγγενεῖς, καὶ γείτονες τοῦ πωλητοῦ προτιμοῦνται.

10. Ἡ πώλησις τῶν κατζιβέλων νὰ γίνεται κατὰ τὸν τύπον τῆς πωλήσεως τῶν ἀκινήτων (8), καὶ τότε ὁ πωλητὴς τους εἰς ἄλλους νὰ τοὺς πωλῇ, ὅταν οἱ συγγενεῖς του ἕως τετάρτου βαθμοῦ προτιμούμενοι, μὴ θέλοντας ν' ἀγοράσουν, ὑπογράψουν τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως εἰς εἴκοσι μὲν ἡμέρας, (ἂν εἶναι εἰς Βουκουρέςιον) εἰς τεσσαράκοντα δὲ (ἂν εὑρίσκωνται ἔξω εἰς τὴν Βλαχίαν)

Ὅσοι δὲ λείπουν ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, νὰ μὴν ἔχουν προτίμησιν, οὔτε νὰ εἰδοποιῶνται.

11. Ὁποιος πωλητὴς ἀκινήτων, ἢ κατζιβέλων κρύψῃ προτιμούμενον, καὶ ὕςερον φανῇ, νὰ τὸν πληρώνῃ ποινὴν τὸ δέκατον τῆς τιμῆς τοῦ πωλημένου.

§.

12. Ἡ πώλησις τῶν κινητῶν τότε εἶναι τελεία, ὅταν ὁ μὲν πωλητὴς παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὁ δὲ ἀγοραςὴς δώσῃ τὴν τιμὴν, ἢ τὴν ἀσφαλίσῃ.

Τελεία δὲ εἶναι ἡ πώλησις, καὶ ὅταν ἢ ὁ πωλητὴς μό-

νος ἀρχίζῃ νὰ παραδίδῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ ὁ ἀγορασὴς μόνος νὰ δίδῃ τὴν τιμήν.

13. Ἡ πώλησις τῶν ἀκινήτων τότε εἶναι τελεία, ὅταν ὁ πωλητὴς λαμβάνοντας, ἢ ἀσφαλιζόμενος τὴν τιμὴν, δώσῃ τὸν ἀγορασὴν τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως.

14. Ὅταν ἡ πώλησις γένῃ τελεία (12. καὶ 13), τότε ὁ ἀγορασὴς γίνεται κύριος τοῦ πράγματος.

15. Πρὸ τῆς τελείας πωλήσεως, ὅ,τι καλὸν, ἢ κακὸν τύχ' εἰς τὸ πωλούμενον πρᾶγμα, πρὸς τὸν πωλητὴν ἀναφέρεται.

16. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, ὅ,τι καλὸν τύχ' εἰς τὸ πρᾶγμα, τοῦ ἀγορασοῦ εἶναι.

17. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, μένοντας τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν πωλητὴν, ὅ,τι κακὸν πάθῃ ἀπὸ πυρκαϊὰν, καταποντισμὸν, κλέπτας, καὶ ἄλλην ὁποιανδήποτε ἀναπόδρασον βίαν, τὸ πάθος πρὸς τὸν ἀγορασὴν ἀναφέρεται.

18. Ἂν μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, μένοντας εἰς τὸν πωλητὴν τὸ πρᾶγμα, βλαφθῇ ἀπὸ δόλον του, ἢ ἀπὸ ἀμέλειάν του, ἡ βλάβη πρὸς αὐτὸν ἀναφέρεται.

19. Ἂν συμφωνηθῇ, νὰ εἶν' ἐλεύθερος ὁ πωλητὴς τῆς διαφυλάξεως τοῦ πράγματος, ἢ προσδιορισθῇ συνθήκη, πῶς νὰ φυλάττεται, τότε ἀκολουθεῖται κατὰ τὴν συμφωνίαν, καὶ τὴν συνθήκην.

§.

20. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, ὅν δὲν προσδιορισθῇ, πότε τὸ πρᾶγμα νὰ παραδίδεται, εἰς κάθε καιρὸν νοεῖται.

21. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, ἂν δὲν προσδιορισθῇ, ποῦ τὸ πρᾶγμα νὰ παραδίδεται, ὅπου εὑρεθῇ νοεῖται.

22. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, ἂν συμφωνηθῇ, τὸ πότε,

καὶ ποῦ τὸ πρᾶγμα νὰ παραδίδεται, ἀκολουθεῖται κατὰ τὴν συμφωνίαν.

23. Ὅταν ὁ πωλητὴς πωλῶντας ἀκίνητον, δὲν τὸ παραδώσῃ εἰς τὸν συμφωνημένον καιρὸν, ἐνέχεται τὸν ἀγοραστὴν τοὺς ἀπὸ τότε καρπούς του ὡς τὴν ἡμέραν τῆς παραδόσεως.

24. Ὅταν ὁ πωλητὴς κινητὸν πωλῶντας, δὲν τὸ παραδώσῃ εἰς τὸν συμφωνημένον καιρὸν, ἢ τόπον· τότε! ἂν ὁ ἀγοραστὴς ἔμελλε νὰ τὸ πραγματευθῇ, τὸν πληρώνει τὴν ζημίαν τοῦ κέρδους, μὲ τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἄλλους ἐπωλήθη τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν συμφωνημένον καιρὸν, ἢ τόπον.

25. Ἂν ἡ παράδοσις τοῦ πράγματος ἐμποδισθῇ ἀπὸ κάμμίαν ἀναπόδρασον βίαν, κλέπτας δηλ., πόλεμον καὶ τλ. ὁ πωλητὴς δὲν ἐνέχεται.

26. Ἂν συμφωνηθῇ καιρὸς, τὸ πότε ὁ ἀγοραστὴς νὰ λαμβάνῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰς τὴν διορίαν δὲν τὸ λάβῃ, καὶ ὕστερον τύχῃ νὰ βλαβῇ, τότε ὁπωλητὴς δὲν ἐνέχεται.

„Ὅταν δὲ ὁ ἀγοραστὴς βραδύνοντας νὰ τὸ λάβῃ, ὁ πωλητὴς παρὰ συμφωνίαν ἐξοδεύσῃ πρὸς διαφύλαξίν του, τότε ὁ ἀγοραστὴς χρεωστεῖ νὰ πληρώνῃ τὰ ἔξοδά του.

§.

27. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, ἂν δὲν συμφωνηθῇ καιρὸς, καὶ τόπος τῆς πληρωμῆς, τότε πρέπει νὰ πληρώνεται, ὅταν, καὶ ὅπου τὸ πρᾶγμα παραδίδεται.

28. Μετὰ τὴν τελείαν πώλησιν, ὅπου, καὶ ὅταν ἡ τιμὴ συμφωνηθῇ νὰ πληρώνεται, ἀκολουθεῖται κατὰ τὴν συμφωνίαν.

29. Ἂν ὁ ἀγοραστὴς βραδύνῃ τὴν πληρωμὴν, ἐνέχεται καὶ τῶν ἀσπρῶν τὸ διάφορον.

30. Ἂν ὁ πωλητὴς πέρνοντας μέρος τῆς τιμῆς, τὴν ἐπίλοιπον κινδυνεύῃ, ἐλεύθερος εἶναι νὰ κρατήσῃ τὸ πρᾶγμα, ἕως νὰ πληρωθῇ, ἢ νὰ ἀσφαλισθῇ ἀπὸ τὸν ἀγορασήν.

31. Ἂν ἡ πώλησις γένῃ μὲ ἄρχην (πέϊ), τότε εἰ μὲν ὁ πωλητὴς μετανοήσῃ, ἐπιςρέφει τὴν ἄρχην, καὶ πληρώνει ἄλλην τόσην, εἰ δὲ ὁ ἀγορασὴς τὴν χάνει.

§.

32. Ὅταν πωλητὴς πωλήσῃ ἀκίνητον πρᾶγμα ξένου, καὶ τὸ πρᾶγμα διεκδικηθῇ, καὶ παρθῇ ἀπὸ τὸν κύριόν του, τότε αὐτὸς μὲν ἐνέχεται νὰ ςρέψῃ τὸν ἀγορασὴν τὴν τιμὴν, καὶ τῶν ἀσπρῶν τὸ διάφορον, ὁ δὲ ἀγορασὴς νὰ δώσῃ τὸν κύριον τοὺς καρποὺς τοῦ πράγματος.

Ἂν ὁ ἀγορασὴς καλλιεργήσῃ μὲ φυτείας τὸ πρᾶγμα, τότε ὁ κύριος τοῦ πράγματος νὰ τὸν πληρώνῃ τῆς καλλιεργείας τὰ ἔξοδα.

Ἂν δὲ ὁ ἀγορασὴς εἰς τὸ πρᾶγμα κτίσῃ τίποτε, τότε εἰμὲν τὸ κτισμένον προξενῇ κέρδος, νὰ τὸ ἀγοράζῃ ὁ κύριος, εἰ δὲ καὶ δὲν προξενῇ, ὁ ἀγορασὴς νὰ τὸ σικώνῃ.

33. Ὅταν πωλητὴς πωλήσῃ πρᾶγμα διαφερόμενον, καὶ διὰ τοῦτο ἀκολουθήσῃ κρισολογία τὸν ἀγορασὴν, τότε τὸν πληρώνει ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

34. Ὅταν πωλητὴς ἀγράφως πωλήσῃ εἰς ἀγορασὰς δύω τὸ αὐτὸ κινητόν του πρᾶγμα, καὶ εἰς τὸν ἕνα τὸ παραδώσῃ, τότε ὁ μὲν ἀγορασὴς, ὁποῦ τὸ λάβῃ, νὰ γίνεται κύριος, ὁ δὲ ἄλλος νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν πωλητὴν ὅ,τι τὸν ἀνήκει, καὶ ὁ πωλητὴς νὰ χάνῃ τὸ τρίτον τῆς τιμῆς τοῦ πράγματος, καὶ νὰ δίδετει εἰς τὸ κουτὶ τῶν ἐλεῶν.

35. Ὅταν πωλητὴς ἐγγράφως πωλήσῃ τὸ αὐτὸ κινητὸν πρᾶ-

γμα εἰς δύω ἀγορασὰς, τότε νὰ τὸ λαμβάνῃ ὅποιος ἀγορασὴς φαίνεται ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως, ὅτι πρῶτος ἀγόρασεν, ὁ δὲ ἄλλος νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν πωλητὴν ὅ,τι τὸν ἀνήκει, καὶ ὁ πωλητὴς νὰ χάνῃ τῆς τιμῆς τὸ τρίτον ἀπαραλλάκτως, καὶ νὰ δίδεται εἰς τὸ κουτὶ τῶν ἐλεῶν.

36. Ὅταν πωλητὴς πωλήσῃ τὸ αὐτὸ ἀκίνητον εἰς ἀγορασὰς δύω, τότε νὰ τὸ λαμβάνῃ, ὅποιος ἀγορασὴς φαίνεται ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως ὅτι πρῶτος ἀγόρασεν, ὁ δὲ ἄλλος νὰ ζητῇ ἀπὸ τὸν πωλητὴν ὅ,τι τὸν ἀνήκει, καὶ ὁ πωλητὴς νὰ χάνῃ τὸ δέκατον τῆς τιμῆς, καὶ νὰ δίδεται εἰς τὸ κουτὶ τῶν ἐλεῶν.

§.

37. Ὅταν ὁ πωλητὴς πωλήσῃ πρᾶγμα ποιότητος ἀπεριγράπτου, τότε τὸν μέσον ὅρον τῆς ποιότητος ἐνέχεται, εἰδὲ περιγράψῃ τὴν ποιότητα, τότε τὴν περιγραμμένην.

Λ. χ. Ἂν πωλήσῃ σιτάρι χωρὶς νὰ περιγράψῃ τὴν ποιότητά του, χρεωσεῖ νὰ δώσῃ μεσαίας τάξεως· εἰ δὲ εἰπῇ κάλλιστον, τότε τὸ κάλλιστον ἐνέχεται.

38. Ὁ πωλητὴς ἂν ἄλλην ποιότητα περιγράψῃ, καὶ ἄλλη φανῇ, τότε ὁ ἀγορασὴς ἐλεύθερος εἶναι, ἢ νὰ μὴ πάρῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ νὰ ξεπέσῃ τὴν τιμήν.

39. Ἂν ὁ πωλητὴς δὲν φανερώσῃ τὸ ἐλάττωμα τοῦ πωλουμένου πράγματος, καὶ ὕστερον φανῇ, ἐλεύθερος εἶναι ὁ ἀγορασὴς ἢ νὰ μὴ πάρῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ νὰ ἐκπέσῃ τὴν τιμήν.

Τοῦτο δὲ τότε νὰ γίνεται, ὅταν τὸ πρᾶγμα διὰ τὸ ἐλάττωμα καταντᾷ ἄχρηστον, ἢ δύσχρηστον· εἰ δὲ μή! νὰ μένῃ ὁ πωλητὴς ἀνενόχλητος.

40. Εἰς τὰ φανερὰ ἐλαττώματα, (καθὼς τὸ τυφλὸν μάτι εἰς τὸ ἄλογον, καὶ τὰ τέτοια) ὁ πωλητὴς δὲν ἐνέχεται· ἐπειδὴ ὁ ἀγορασὴς δὲν ἠμπορεῖ νὰ προφασισθῇ ὅτι δὲν τὰ εἶδε· καὶ

41. Γενικῶς! ὅ,τι ἐλάττωμα ὑποθέτεται, πῶς ἠμποροῦσεν ὁ ἀγορασὴς νὰ τὸ ἰδῇ, νὰ τὸ γνωρίσῃ, ἢ νὰ τὸ συμπεράνῃ, δὶ αὐτὸ δὲν ἠμπορεῖ νὰ προφασίζεται.

42. Ὅταν ὁ πωλητὴς ἠξεύροντας τὸ ἐλάττωμα τοῦ πωλουμένου πράγματος, τὸ σιωπήσῃ, καὶ δὶ αὐτὸ ἀκολουθήσῃ βλάβη τὸν ἀγορασὴν, τὴν ἐνέχεται· ὅταν δὲ μὴν ἠξεύρωντας, δὲν τὴν ἐνέχεται.

Λ. χ. Ἂν πωλήσῃ ποίμνην μολυσμένην, καὶ τὸ μόλυσμα κολλήσῃ ἄλλα πρόβατα, καὶ τ. λ.

43. Ὁ πωλητὴς τῶν ἀκινήτων χρεωσεῖ νὰ φανερώνῃ καὶ τὰς, ὅσας δουλείας ἔχουν· εἰ δὲ μή! ἐλεύθερος εἶν' ὁ ἀγορασὴς νὰ λύσῃ τὴν πώλησιν, ἢ νὰ ἐκπέσῃ τὴν τιμήν.

§.

44. Διαλύεται ἡ πώλησις, καὶ ἡ ἀγορά·

Ὅταν συμφωνήσῃ ὁ πωλητὴς, καὶ ὁ ἀγορασὴς νὰ τὴν λύσουν.

Ὅταν πωλήσουν, ἢ ἀγοράσουν, ὅσοι δὲν εἶν' ἐλεύθεροι νὰ πωλοῦν, ἢ ν' ἀγοράζουν.

Ὅταν πωληθοῦν πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐμποδίζει ὁ νόμος.

Ὅταν δὲν πληρωθῇ ἡ τιμὴ εἰς τὴν διορίαν, ἢ εἰς τὸν διωρισμένον τόπον, καὶ θελήσῃ ὁ πωλητὴς νὰ λύσῃ τὴν πώλησιν.

Ὅταν δὲν παραδοθῇ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν διορίαν, καὶ εἰς τὸν διωρισμένον τόπον, καὶ θελήσῃ ὁ ἀγορασὴς νὰ λύσῃ τὴν ἀγοράν.

Ὅταν δὲν φυλαχθῇ συνθήκη περιεχομένη εἰς τὴν πώλησιν.

Ὅταν ἐλάττωμα εὑρεθῇ νὰ ἔχῃ τὸ ἀγορασμένον πρᾶγμα, καὶ δὲν τὸ εἰπῇ ὁ πωλητὴς, καὶ θελήσῃ ὁ ἀγορασὴς νὰ λύσῃ τὴν ἀγοράν.

Ὅταν δουλείαν εὑρεθῇ νὰ ἔχῃ τὸ πωλημένον ἀκίνητον, καὶ δὲν τὸ εἰπῇ ὁ πωλητὴς, καὶ θελήσῃ ὁ ἀγορασὴς νὰ λύσῃ τὴν ἀγοράν.

Ὅταν τὸ πρᾶγμα ξένον ὄντας, διεκδικηθῇ, καὶ παρθῇ.

Ὅταν γίνῃ πώλησις πρὸς βλάβην τῶν δανειςῶν, καὶ οἱ δανειςαὶ τὴν ἐγκαλέσουν.

Ὅταν ὁ πωλητὴς πωλήσῃ, βιασμένος ἀπὸ δύναμιν δυνατωτέρου.

Ὅταν κατ' ἄγνοιαν ὁ πωλητὴς πωλήσῃ τὸ πρᾶγμα κάτω τῆς ἡμισείας πολιτευομένης τιμῆς.

Ὅταν ὁ πωλητὴς, καὶ ὁ ἀγορασὴς πλανηθοῦν, ὁ μὲν νομίζοντας ὅτι πωλεῖ ἄλλο, ὁ δὲ ὅτι ἀγοράζει ἄλλο.

§.

45. Ὅποιος θέλει νὰ πωλήσῃ πρᾶγμα ἀκίνητον εἰς δημόσιον ὑπερθεματισμὸν, νὰ ζητῇ τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν πρὸς τὸν ςάροςα τῶν πραγματευτῶν.

46. Ὁ ςάροςας λαμβάνοντας τὴν ἄδειαν, καὶ προςαγὴν τῆς ἐξουσίας χρεωςεῖ νὰ διαλαλῇ τὸ πρᾶγμα εἰς Βουκουρέςιον, καὶ πρὸς τούτοις νὰ εἰδοποιῇ δὶ ἐγκυκλίων γραμμάτων τὰ Ἰσπραβνικάτα, καὶ οἱ Ἰσπράβνικοι νὰ εἰδοποιοῦν

τὸ κοινόν· ὥςε, ὅποιος θέλει νὰ παρευρίσκεται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὸν ὑπερθεματισμόν.

47. Ἂν τὸ πρᾶγμα πωλῆται εἰς τὸν ὑπερθεματισμὸν διὰ χρέος κατ' ἀπόφασιν κρίσεως, τότε εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας νὰ λαμβάνῃ τέλος ἡ πώλησις.

48. Εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν ὑπερθεματισμῶν προτίμησις δὲν δίδεται· ἀλλὰ ὅποιος τὸ πλέον ὑπερθεματίσῃ ἐκεῖνος καὶ ἀγοράζει.

49. Ἡ ἀγορὰ τοῦ ὑπερθεματισμοῦ νὰ ἐπικυρώνεται μὲ τὴν Αὐθεντικὴν ἀπόφασιν, καὶ σφραγίδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ἀνταλλαγῆς.

§.

1. Ὅταν συμφωνῶντας δώσωμεν πρᾶγμα διὰ πρᾶγμα, ἢ πρᾶγμα, καὶ ἄσπρα ὀλιγώτερα τῆς τιμῆς τοῦ διδομένου πράγματος, τότε τοῦτο ἀνταλλαγὴ ὀνομάζεται.

2. Ἡ ἀνταλλαγὴ σχεδὸν πώλησις εἶναι καὶ ἀγορὰ, καὶ ὁ ἕνας, καὶ ὁ ἄλλος τῶν ἀνταλλάκτων νοεῖται ὁ ἴδιος πωλητὴς, καὶ ἀγορασὴς ἀντίςροφα· ὅθεν

3. Τὰ εἰς τὴν πώλησιν καὶ ἀγορὰν νομοθετημένα (3, 4, 5, καὶ 15, ἕως 29. καὶ 35, 36, καὶ 40, ἕως 46.) ἀναλόγως καὶ εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν προσαρμόζονται.

4. Εἰς τὰ ἀνταλλάγματα προτίμησις δὲν δίδεται.

5. Οἱ Ἡγούμενοι τῶν Μοναςηρίων ἐλεύθερ' εἶναι ν' ἀνταλλάζουν Μοναςηριακὸν ἀκίνητον μὲ ἀκίνητον διπλοῦ εἰσοδήματος δὶ εἰδήσεως τῆς ἐξουσίας, ἀλλέως ὄχι.

§.

6. Διαλύεται ἡ ἀνταλλαγὴ καθὼς καὶ ἡ πώλησις διὰ τὰς αὐτὰς σχεδὸν ἀναλόγους αἰτίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Νοικιάσματος.

§.

1. Τὸ νοίκιασμα εἶναι συμφωνία, καὶ λέγεται ὅταν τὸ κτίριόν μας, ἢ τοὺς καρποὺς, καὶ τὰ εἰσοδήματα τῆς γῆς μας εἰς ἄλλον τὰ δίδωμεν, μὲ τιμὴν τόσην εἰς τόσην διορίαν, διὰ νὰ τὰ νέμεται.
2. Οἱ Ἡγούμενοι τὰς Μοναςηριακὰς Μουσίας δὲν ἠμποροῦν περισσότερον ἀπὸ ἕνα χρόνον νὰ τὰς νοικιάζουν, παρεκτὸς εἰς ἀνάγκην, καὶ τότε μὲ εἴδησιν τῆς ἐξουσίας.
3. Εἰς τὰ νοικιάσματα προτίμησις δὲν δίδεται, ἐκτὸς τῶν συγκοινωνῶν· οἱ ὁποῖοι, ὅταν τὸ κοινόν τους νοικιάζεται, προτιμοῦνται ἂν θελήσουν νὰ τὸ νοικιάσουν.

§.

4. Ἂν ὁ κύριος τοῦ πράγματος παραβαίνοντας τὴν συμφωνίαν, βλάψῃ τὸν νοικάτωρα, τὴν βλάβην τὴν ἀποκρίνεται.
5. Ἂν ὁ κύριος πωλήσῃ τὸ νοικιασμένον πρᾶγμα του, καὶ ὁ ἀγοραςὴς δὲν ςέργῃ ν' ἀφίσῃ τὸν νοικάτωρα ἕως τῆς διορίας, τότε ὁ κύριος ἐνέχεται τὰς ζημίας τοῦ νοικάτωρος.

6. Ἂν ὁ κύριος νοικιάζωντας πρᾶγμα του εἰς διορίαν, πρὸ τῆς διορίας ἀποθάνῃ, τότε ὁ κληρονόμος του ἐνέχεται νὰ ςαθῇ εἰς τὴν συμφωνίαν ἕως τῆς διορίας.

7. Ὅταν ὁ κύριος λεγατεύσῃ τὸ νοικιασμένον πρᾶγμα του, καὶ πρὸ τῆς διορίας τοῦ τέλους τοῦ νοικιάσματος ἀποθάνῃ, τότε ὁ μὲν νοικάτωρας νὰ μένῃ ἄσειςος, ὁ δὲ λεγατάριος νὰ ἀνταμείβεται καθὼς εἰς τὸ λεγάτον νομοθετοῦμεν. Ἰδὲ Περὶ λεγάτου.

§.

8. Ὁ νοικάτωρας ἠμπορεῖ νὰ μετανοικιάσῃ καὶ αὐτὸς εἰς ἄλλον τὸ πρᾶγμα· ἐκτὸς μόνον ἂν τὸ ἐναντίον συμφωνηθῇ.

9. Ὁ νοικάτωρας κατὰ γράμμα νὰ φυλάττῃ τὴν συμφωνίαν τοῦ νοικιάσματος, ἐπειδὴ παραβαίνοντάς την ὅ,τι βλάβη προέλθῃ διὰ τὴν παράβασιν, τὴν ἀποκρίνεται.

10. Ὁ νοικάτωρας νὰ μὴν ἠμπορῇ ἐναντίον τοῦ συμφωνημένου τρόπου τῆς χρείας τὸ νοικιασμένον πρᾶγμα νὰ τὸ μεταχειρίζεται· εἰ δὲ μή! ἐλεύθερος εἶναι ὁ κύριος νὰ λύσῃ τὴν συμφωνίαν· καὶ ἂν τυχὸν τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ τρόπου βλαφθῇ, τὴν βλάβην ὁ νοικάτωρας τὴν ἐνέχεται.

11. Ὁ νοικάτωρας ὅ,τι κτίσῃ, ἢ ἀνακαινίσῃ εἰς τὸ νοικιασμένον πρᾶγμα χωρὶς τὴν εἴδησιν τοῦ κυρίου, τὸ ἔξοδον εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται, ἐκτὸς μόνον ἂν ἀλλέως συμφωνηθῇ.

12. Ὁ νοικάτωρας εἰς ὅποιαν κατάςασιν περιλαμβάνει τὸ νοικιασμένον πρᾶγμα, εἰς τὴν αὐτὴν χρεωςεῖ νὰ τὸ παραδίδῃ, ἢ ὅπως συμφωνηθῇ· εἰ δὲ μή! τὴν βλάβην τὴν ἐνέχεται.

13. Ὅ,τι βλάβην πάθῃ τὸ νοικιασμένον πρᾶγμα ὅλον, ἢ κατὰ μέρος ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, ἢ ἀπὸ πόλεμον, καταποντισμὸν, πλημμύραν, καὶ ἄλλην τοιαύτην τυχηρὰν ὀναπόδραςον περίςασιν, ὁ νοικάτωρας δὲν ἐνέχεται· ἀλλὰ καὶ ὅ,τι ζημίαν τὸ ἐναντίον πάθῃ ὁ νοικάτωρας, ὁ κύριος δὲν ἐνέχεται.

14. Ἂν σπῆτι νοικιασθῇ, καὶ καῇ, τότε εἰ μὲν ἔσωθεν ἀνάψῃ, ὁ νοικάτωρας τὴν βλάβην τὴν ἐνέχεται, εἰ δὲ ἔξωθεν, ὁ κύριος.

§

15. Διαλύεται τὸ νοίκιασμα·

Ὅταν θελήσουν σύμφωνα, καὶ ὁ κύριος, καὶ ὁ νοικάτωρας.

Ὅταν ὁ κύριος, ἢ ὁ νοικάτωρας δὲν ἀκολουθοῦν τὴν συμφωνίαν.

Ὅταν ὁ νοικάτωρας βλάπτῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ ἐναντίον τοῦ συμφωνημένου τρόπου τὸ μεταχειριζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Ἐμφυτεύσεως.

§.

1. Ἡ ἐμφύτευσις εἶναι εἶδος νοικιάσματος, καὶ λέγεται, ὅταν νοικιάζωμεν τὴν γῆν μας εἰς ἄλλον, διὰ νὰ φυτεύῃ, ἢ νὰ κτίζῃ εἰς αὐτὴν, πληρώνοντας ἕνα τόσον. Ἐμφυ-

τευτὴς δὲ ὀνομάζεται, ὅποιος κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον λαμβάνει τὴν γῆν μας.

2. Ἡ συμφωνία τῆς ἐμφυτεύσεως ἐγγράφως νὰ γίνεται. Ἡ ἐμφύτευσις νὰ ἀκολουθῆται ἀπαραλλάκτως κατὰ τὴν συμφωνίαν.

3. Ὅταν ὁ ἐμφυτευτὴς δὲν δώσῃ τρεῖς χρόνους τὸ συμφωνημένον, νὰ ἐγκαλῆται εἰς κρίσιν, καὶ ἀφ' οὗ τὸν δώσῃ ἡ κρίσις ἓξ μηνῶν διορίαν, καὶ πάλιν δὲν πληρώσῃ, τότε νὰ διατιμᾶται τὸ ἐμφυτευμένον, καθὼς εὑρίσκεται, νὰ τὸ ἐξαγοράζῃ ὁ κύριος, καὶ ὁ ἐμφυτευτὴς νὰ ἐξώνεται.

4. Ὅταν τὸ ἐμφυτευμένον, ὄντας κτίριον, καῇ, ἢ φθαρῇ διόλου, τότε ἂν δὲν εἶναι προσυμφωνημένον τὶ νὰ γίνεται, νὰ μένῃ ὁ τόπος ἐλεύθερος εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κυρίου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ.

Περὶ Κλάκκας.

§.

1. Ἡ κλάκκα εἶναι εἶδος ἐμφυτεύσεως εἰς τὴν Βλαχίαν συνειθισμένης.

Καὶ συνίσταται ὅταν ὁ κύριος δεχθῇ εἰς τὴν Μουσίαν του τὸν κλακκάσην, ἤγουν τὸν ἐμφυτευτὴν, διὰ νὰ κατοικήσῃ.

2. Ὁ Κλακάσης χρεωσεῖ νὰ δουλεύῃ τὸν κύριον τῆς μουσίας δώδεκα ἡμέρας τὸν χρόνον, καὶ ἂν εἰς τὸ ἑξῆς

κἀνένας κύριος μὲ τὸν κλακάσην συμφωνήσῃ ὀλιγώτερον, ἡ συμφωνία νὰ μὴν ἔχῃ κῦρος· ὅσαι δὲ συμφωνίαι ἕως τώρα ὀλιγώτερον τῶν δώδεκα εὑρίσκονται συμφωνημέναι, ἐκεῖναι νὰ τρέχουν καθὼς ἐσυμφωνήθησαν.

3. Ὅποιος τῶν κυρίων τῶν Μουσιῶν, συμφωνήσῃ μὲ κλακκάσιδες ἄλλου κυρίου ἡμέρας ὀλιγωτέρας τῶν δώδεκα, καὶ τοὺς ἐλκύσῃ εἰς τὴν Μουσίαν του, ὁ τοιοῦτος ὅταν φωραθῇ νὰ ἐκπίπτῃ ἀπὸ τῆς κλάκκας τὸ προνόμιον, καὶ νὰ πληρώνῃ καὶ τὸν κύριον τῆς Μουσίας τὴν κλάκκαν τῶν ἀποσπασμένων κλακκάσιδων.

4. Ὁ κλακκάσης ἐκτὸς τῆς κλάκκας τῶν δώδεκα ἡμερῶν χρεωσεῖ νὰ ὀργώνῃ τὸν κύριον τῆς Μουσίας καὶ μίαν ἡμέραν τὴν ἄνοιξιν, ἢ τὸ φθινόπωρον, καὶ νὰ τὸν προσφέρῃ καὶ ἓν ἁμάξι ξύλα τὰ Χρισούγεννα, φέροντάς τα εἰς τὴν Μουσίαν, ἢ ἀλλοῦ, ὅπου ἔχει τὴν χρείαν, ἕως τόπου ἓξ ὡρῶν διαστήματος.

5. Ἂν ὁ κύριος δὲν ἔχῃ τίποτε νὰ δουλεύσῃ, τότε νὰ τὸν δίδῃ ὁ κλακκάσης ἓν γρόσι διὰ τὴν κάθε ἡμέραν.

6. Νὰ μὴν ἠμπορῇ ὁ κύριος νὰ μεταφέρῃ τὸν κλακκάσην ἀπὸ τὴν Μουσίαν, ὅπου κατοικεῖ, εἰς ἄλλην, διὰ νὰ δουλεύῃ ἐκεῖ· ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ Μουσία ἀπέχῃ ὡς ὥρας τρεῖς τὸ πολύ.

7. Ὁ κλακκάσης νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ κάμῃ κουρρατούραν χωρὶς ἔγγραφον ἄδειαν τοῦ κυρίου περιληπτικὴν τοῦ ποῦ, καὶ πόσην περιφέρειαν τόπου νὰ κάμῃ κουρρατούραν· εἰ δὲ μή! νὰ χάνῃ τοὺς κόπους του, καὶ νὰ τὴν παίρνῃ ὁ κύριος.

8. Ὁ κύριος νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ παίρνῃ τοῦ κλακκάσῃ τὴν κουρρατούραν, ὁποῦ ἔχει πατρόθεν, ἢ ὁποῦ κάμει μὲ τὴν ἄδειάν του.

9. Ὅποιος κλακκάσης χωρὶς ἄδειαν τοῦ κυρίου φυτεύσῃ ἀμπέλι εἰς τὸν τόπον του, νὰ τὸ χάνῃ.

10. Ὅταν ὁ κλακκάσης ἀφίσῃ τὸ ἀμπέλιόν του εἰς τρεῖς χρόνους ἀδούλευτον, νὰ ἐγκαλῆται εἰς κρίσιν· καὶ τότε δίδοντάς του ἡ κρίσις ἀκόμι χρόνον ἕνα, ἂν δὲν τὸ δουλεύσῃ καὶ εἰς ἐκεῖνον, νὰ τὸ χάνῃ, καὶ νὰ τὸ παίρνῃ ὁ κύριος.

11. Ὁ κλακκάσης νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ πωλῇ κρασὶ, ἢ ῥακὶ εἰς τὸν τόπον, ἂν δὲν συμφωνήσῃ μὲ τὸν κύριον.

12. Ὁ κλακκάσης νὰ μὴν ἠμπορῇ ν' ἀνοίγῃ πακαλικὸν εἰς τὸν τόπον, ἂν δὲν συμφωνήσῃ μὲ τὸν κύριον.

13. Ὁ κλακκάσης νὰ μὴν ἠμπορῇ νὰ κάμῃ μῦλον εἰς τὴν μουσίαν.

14. Ὁ κλακκάσης νὰ μὴ ψαρεύῃ εἰς τὴν λίμνην τοῦ κυρίου·

Εἰς τὰς Μπάτας ὅμως τοῦ Δουναβέως νὰ ψαρεύῃ, διδοντας ἓν ψάρι εἰς τὰ δέκα.

Εἰς δὲ τὸν ποταμὸν, ὁποῦ τρέχει εἰς τὴν μουσίαν, νὰ ψαρεύῃ ἐλευθέρως χωρὶς δέκατον.

15. Ὁ κλακκάσης φεύγοντας ἀπὸ τὴν μουσίαν, ἢ ἀποθνήσκοντας ἄκληρος, ἂν εἰς τὴν Βιςιαρίαν δὲν χρεωςῇ, νὰ ἐξουσιάζῃ ὁ κύριος τὸ ὀσπήτιόν του, τὸν κῆπον του, καὶ τὰς κουρρατούρας του.

16. Ὁ κλακκάσης νὰ δίδῃ τὸν κύριον·

„Ἀπὸ εἴκοσι μέτρα κρασί του ἓν αὐθεντικὸν μέτρον.

„Ἀπὸ δέκα θημονιαῖς σιτάρι, ἢ κριθάρι, ἢ κεχρὶ του μίαν.

„Ἀπὸ δέκα θημονιαῖς χορτάρι του μίαν, ἢ ὅπως συμφωνήση.

„Ἀπὸ κάθε ρρέμμ' ἀραποσίτι τέσσαρας Μπάνιτζαις ἀραποσίτι καθαρισμένον, ἢ ὀκτὼ ἀκαθάριςον, μὲ μπάνιτζαν εἰκοσιδύω ὀκάδων.

„Ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους καρποὺς εἰς τὰ δέκα ἕνα.

Ὅλα ταῦτα μεταφέροντάς τα μὲ τὸ ἁμάξι του εἰς τοῦ κυρίου τὴν κατοικίαν ὁποῦ ἔχ' εἰς τὴν μουσίαν.

17. Ὁ κλακκάσης νὰ δίδῃ τὸν κύριον διὰ κάθε μελισσομάναν ἄσπρα τρία.

18. Ὁ κλακκάσης διὰ τὸ κάθε κατζίκι του νὰ δίδῃ τὸν κύριον πρὸς δύω ἄσπρα, τόσον τὸ καλοκαῖρι, ὅσον καὶ τὸν χειμῶνα.

19. Ὁ κύριος νὰ παίρνῃ ἀπὸ κάθε ποίμνην προβάτων, (ὁποῦ κάθονται ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦς ἕως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καὶ γεννοῦν εἰς τὴν μουσίαν του) πρὸς ἓν ἀρνὶ καὶ ἓν γρόσι.

Ἀπὸ κάθε δὲ μάνδραν τυρὶ, ἢ ἄσπρα κατὰ τὴν συμφωνίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ Μισθώματος.

§.

1. Μίσθωμα λέγομεν, ὅταν συμφωνῶντας δίδομεν μισθὸν τόσον, διὰ νὰ μᾶς κάμουν τίποτε.

Νὰ μᾶς κτίσουν δηλ., σκάψουν, ῥάψουν, φέρουν, δουλεύσουν, διδάξουν, ἰατρεύσουν, καὶ ὅποιον ἁπλῶς ἄλλο ἔργον.

2. Τὸ μίσθωμα νὰ ἐνεργῆται κατὰ τὴν συμφωνίαν.
3. Ὁ μισθωτὴς, καὶ ὁ μισθωτὸς ἐνέχονται συναλλήλως κατὰ τὴν συμφωνίαν.
4. Ἂν μισθώσῃς τεχνίτην, νὰ σὲ κατασκευάσῃ ἀπὸ ὕλην σου τίποτε, καὶ δὲν κατασκευάσῃ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸν συμφωνημένον τρόπον ἀπαράλλακτον, ἢ ἀτέχνως τὸ κατασκευάσῃ, τότε εἰμὲν ἡ ὕλη χωρὶς βλάβην μεταπλάττεται, χάνει τὸν κόπον του, εἰδὲ καὶ δὲν μεταπλάττεται, τὴν δέχεται, καὶ σὲ πληρώνει τὴν τιμήν της.
5. Ἂν μισθώσῃς τεχνίτην μὲ συμφωνίαν, ὥςε τὸ κατασκευασμένον ἀπ' αὐτὸν νὰ εἶναι δεκτὸν, ὅταν ὁ δεῖνα τὸ ἀρέσῃ! τότε ἂν δὲν τὸ ἀρέσῃ, χάνει τὸν κόπον του, καὶ πληρώνει καὶ τὴν ὕλην, ἂν δὲν εἶναι ἐδική του.
6. Ἂν μισθώσῃς τεχνίτην νὰ κατασκευάσῃ τίποτε μὲ διορίαν, καὶ ἕως τῆς διορίας δὲν τὸ κατασκευάσῃ, ἐλεύθερος εἶσαι νὰ λύσῃς τὴν συμφωνίαν.
7. Ἂν μισθώσῃς τεχνίτην νὰ κατασκευάσῃ τίποτε ἀπὸ πρᾶγμα σου, καὶ κατασκευάζοντας πάθῃ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τὰ κατασκευαςήρια ὄργανα, κατὰ τύχην, ἢ ἀτεχνίαν, ὁ τεχνίτης ἀποκρίνεται· ἔξω μόνον ἂν ἀλλέως συμφωνηθῇ.

§.

8. Ἂν μισθώσῃς κτίςην νὰ κτίσῃ κτίριον, καὶ κτίζοντάς το ὅλον, ἢ μέρος, κρημνισθῇ ἀπὸ σεισμὸν, ἢ καῇ, ἢ ἄλλο τὶ πάθῃ ἀπὸ τυχηρὰν ἀναπόδρασον περίςασιν, ἡ ζημία εἰς ἐσὲ ἀναφέρεται· ἂν ὅμως τὸ κτίριον πάθῃ δὶ ἐλάττωμα κτίσεως, τότε εἰς τὸν κτίςην ἀναφέρεται· καὶ ὁ,τι βλάβην τὸ πάθος προξενήσῃ, ὁ κτίςης τὴν ἐνέχεται.

§.

9. Ἂν μισθώσῃς βαρράζον, ἢ ἀγωγιάτην, ἢ ἁμαξᾶν, ἢ ναύτην, νὰ μεταφέρουν πρᾶγμα σου, καὶ τὸ πρᾶγμα πάθῃ εἰς τὸν δρόμον· τότε εἰμὲν τοῦτο τύχῃ ἀπὸ δόλον, ἢ ἀμέλειαν, ἢ μέθην ἐκείνων· ἐκεῖνοι τὴν βλάβην τὴν ἐνέχονται! εἰδὲ ἀπὸ τύχην ἐναντίον τῆς προσοχῆς των, ἡ βλάβη εἰς ἐσὲ ἀναφέρεται, ἐκτὸς μόνον ἂν τὸ ἐναντίον συμφωνηθῇ.

10. Ἂν ριχίσῃς δοῦλον μὲ διορίαν, καὶ σὲ κακοδουλεύῃ, ἐλεύθερος εἶσαι καὶ πρὸ τῆς διορίας δίδοντας τὸν ἀνάλογον μισθόν του νὰ τὸν διώχνῃς·

Εἰδὲ σὲ βλάψῃ, τὸν ζητεῖς καὶ τὴν βλάβην.

§.

11. Λύεται τὸ μίσθωμα, ὅταν δὲν φυλαχθοῦν τὰ συμφωνημένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Δανείσματος, καὶ Χρέους.

§.

1. Τὸ δάνεισμα εἶναι συμφωνία·

Δανειστὴς λέγεται ὅποιος δανείζει·

Χρεώστης, ὅποιος δανείζεται·

Χρέος, τὸ χρεωστούμενον ἀπὸ δάνεισμα, ἢ ἀπὸ ζημίαν·

2. Ὅποιος δανείζει γυναῖκα ὕπανδρον χωρὶς βεβαίωσιν καὶ τοῦ ἀνδρός της, καὶ τοῦ Κριτηρίου, νὰ τὰ χάνῃ.

3. Ὅποιος δανείζει Ἡγούμενον μὲ σφραγίδα τοῦ Μοναςηρίου, καὶ βεβαίωσιν τῶν ἐπιτρόπων, ἢ τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως (ἂν ἐπιτρόπους δὲν ἔχῃ), χρεώςην ἔχει τὸ Μοναςήριον, ὅποιος δὲ δανείζει Ἡγούμενον ἐναντίον τοῦ εἰρημένου τύπου, τὸν Ἡγούμενον ἔχει χρεώςην, καὶ ὄχι τὸ Μοναςήριον.

4. Ὅποιος χρεωςεῖ, ἐνέχεται νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του κατὰ τὴν συμφωνίαν.

5. Ὅ,τι τὸ χρέος τὸ ἐξαλείφει, ἢ τὸ ὀλιγοςεύει, ἢ τὸ ἱκανοποιεῖ, πληρωμῆς ἐπέχει τόπον.

6. Ὅποιος χρεώςης ἀπὸ δανειςήν του εἰς ἄλλον μετατεθῇ, ἐνέχεται νὰ πληρώσῃ τοῦτον, τὸ, ὅσον χρεωςεῖ τὸν δανειςήν του.

7. Ὁ χωρὶς διορίαν χρεώςης, ὅταν ζητηθῇ, ἐνέχεται νὰ πληρώσῃ.

8. Ὁ μὲ διορίαν χρεώςης εἰς τὴν διορίαν ἐνέχεται νὰ πληρώσῃ.

9. Ὁ μὲ διορίαν χρεώςης πρὸ τῆς διορίας δὲν βιάζεται.

10. Ὅταν χρεώςης εἰς τὴν διορίαν, ἢ μετὰ τὴν διορίαν τὸ χρέος πληρώνοντας, ὁ δανειςὴς δὲν τὸ δεχθῇ, τότε σφραγίζοντάςτο, νὰ τὸ παρακαταθέτῃ εἰς κριτήριον, καὶ ἀπὸ τότε νὰ λογίζεται πῶς ἐπλήρωσεν.

11. Ἂν χρεώςης εἰς τὴν διορίαν μὴ πληρώνοντας, εἰς κρίσιν ἐγκαλεσθῇ, καὶ ζητήσῃ διορίαν, τότε εἰμὲν εἶναι πλούσιος εἰς πράγματα, νὰ τὸν δίδεται διορία τετράμηνος, εἰδὲ καὶ εἶναι πτωχὸς, καὶ ἄπορος, νὰ τὸν δίδεται ὀλίγη, καὶ νὰ κόπτεται ἡ κρίσις ὀγλίγωρα.

12. Ἂν χρεώςης μετὰ τὴν τετράμηνον διορίαν μὴ πληρώνοντας, οἱ δανειςαὶ βιάζουν, τότε νὰ πωλῆται ἀπὸ τὴν κρίσιν περιουσία του, καὶ νὰ πληρώνεται.

13. Ὅταν χρεώςης μετὰ τὴν τετράμηνον διορίαν ζητῶντας ἄλλην, οἱ περισσότεροι δανειςαὶ τὸν δίδουν, τότ' ἐπικρατεῖ τῶν περισσοτέρων ἡ θέλησις.

Ἂν δὲ ἴσοι τὸν δίδουν, καὶ ἴσοι ὄχι, τότ' ἐπικρατεῖ τοῦ περισσοτέρου κεφαλαίου τῶν μερῶν ἡ θέλησις.

Εἰ δὲ καὶ τὰ κεφάλαια τῶν ἴσων μερῶν τύχουν ἴσα, πάλιν ἡ διορία ἐπικρατεῖ διὰ φιλανθρωπίαν.

14. Ὅ,τι χαρίσῃ, ἢ προικίσῃ, ἢ πωλήσῃ ὁ χρεώςης εἰς ζημίαν τῶν δανειςῶν, ἐπιςρέφεται.

15. Ὅταν χρεώςης χρεοκοπήσῃ, νὰ ἐγκαλῆται εἰς κρίσιν, καὶ εἰ μὲν ἀποδείξῃ ψηλαφητὰς τὰς ζημίας του, νὰ οἰκτείρεται, εἰ δὲ μή! ὡς οἰκονομικὸς χρεοκόπος νὰ καταδικάζεται.

16. Ἂν χρεώςης χρεοκοπῶντας, παραδώσῃ τὴν περιουσίαν τοὺς δανειςάς του πρὸς ἐξόφλισιν, ἐλεύθερ εἶναι οἱ δανειςαὶ νὰ τὴν δεχθοῦν, ἢ ὄχι.

17. Ὅταν δανειςαὶ δεχθοῦν εἰς ἐξόφλισιν τὴν περιουσίαν τοῦ χρεοκόπου, ἂν ὅλοι ἐπίσης σωςᾶ δὲν ἐξοφλίζωνται, νὰ ἐξοφλίζωνται κατ' ἀναλογίαν τῶν κεφαλαίων τους.

18. Ὅσοι δανειςαὶ δεχθοῦν τὴν παράδοσιν τῆς περιουσίας τοῦ χρεοκόπου πρὸς ἐξόφλισιν, νομίζονται διόλου ἐξοφλισμένοι, ὅπως καὶ ἂν ἐξόφλισαν.

19. Ὅσοι δανειςαὶ δὲν δεχθοῦν τὴν παράδοσιν τῆς περιουσίας τοῦ χρεοκόπου, μένουν πάντα καλοὶ δανειςαί.

20. Τὰ δημόσια, καὶ Αὐθεντικὰ χρέη προτιμοῦνται ἀπὸ τὰ ἰδιωτικὰ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν.

21. Οἱ ἐνεχυρωτοὶ δανειςαὶ προτιμοῦνται ἀπὸ τοὺς ἀνενεχύρους εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν.

22. Οἱ πρὸ τοῦ γάμου ἐνεχυρωτοὶ δανειςαὶ προτιμοῦνται ἀπὸ τὴν προίκα.

23. Ἡ προῖξ προτιμᾶται ἀπὸ τοὺς μετὰ τὸν γάμον ἐνεχυρωτοὺς δανειςάς.

24. Ἡ προῖξ προτιμᾶται ἀπὸ κάθε ἀνενέχυρον χρέος.

§.

25. Τὰ χρέη τῶν ἀποθαμμένων μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Πολιτζῶν.

§.

1. Ἡ πόλιτζα εἶναι εἶδος δανείσματος ἀσπρῶν ἢ τιμῆς ἀσπρῶν δανεισμένων ἐδῶ, διὰ νὰ τὰ λάβωμεν ἀλλοῦ.

,,Ὁ μὲν δανειςὴς τῶν ἀσπρῶν τῆς πόλιτζας λέγεται κύριος τῆς πόλιτζας, ὁ δὲ χρεώςης σύρτης, καὶ συρόμενος ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ὁ σύρτης τὸν διορίζει νὰ τὴν πληρώσῃ.

,,Πολιτζοχάρτι ὀνομάζομεν τὴν ὁμολογίαν τῆς πόλιτζας.

2. Ὅποιος συρόμενος ςέρξῃ νὰ πληρώσῃ πόλιτζαν, ὑπογράφεται εἰς τὸ πολιτζοχάρτι, καὶ τότε λογίζεται, πῶς τὴν ἀποδέχεται.

3. Ὅποιος συρόμενος ἀποδεχθῇ πόλιτζαν, ἐνέχεται ἀπαραιτήτως νὰ τὴν πληρώνῃ εἰς τὴν διορίαν.

4. Ἂν εἰς τὴν διορίαν δὲν τὴν πληρώσῃ, νὰ τὸν δίδωνται καὶ ἄλλαι τρεῖς ἡμέραι, ὅταν εἶναι ἀκίνδυνος.

5. Ἂν δὲ καὶ μετὰ τὴν τριήμερον διορίαν δὲν τὴν πληρώ-

σῃ, νὰ καταδικάζεται νὰ τὴν πληρώνῃ μὲ διπλοῦν τὸ διάφορον.

6. Ὅταν σύρτης σύρῃ πόλιτζαν, καὶ ὁ συρόμενος δὲν τὴν ἀποδέχεται, τότε νὰ καταμαρτυρῆται αὐθημερὸν εἰς κριτήριον, καὶ νὰ ςρέφεται.

Εἶναι δὲ ἡ καταμαρτύρησις ἐγκάλεσμα, ὅτι δηλαδὴ ὁ συρόμενος δὲν ἀποδέχεται τὴν πόλιτζαν.

7. Ὅταν καταμαρτυρημένη πόλιτζα ςραφῇ, τότ' ἐνέχεται ὁ σύρτης νὰ τὴν πληρώσῃ τὸν κύριόν της ἐντὸς ὡρῶν εἰκοσιτεσσάρων μὲ διπλοῦν τὸ διάφορον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ἱ.

Περὶ διαφόρου.

§.

1. Διάφορον λέγεται τὸ κατὰ συμφωνίαν ἕνα τόσον, ὁποῦ δίδει ὁ χρεώςης τὸν δανειςήν του διὰ τὸ χρέος του.

2. Κἀνένας δὶ ἄλλα χρέη νὰ μὴ πληρώνῃ διάφορον πλέον τοῦ ἑνὸς εἰς τὰ δέκα τὸν χρόνον!

Διὰ δὲ τὸ χρέος τῶν πολιτζῶν, ὁποῦ δὲν πληρώνονται εἰς τὴν διορίαν, νὰ πληρώνῃ διπλοῦν τὸ διάφορον.

3. Κἀνένας νὰ μὴ πληρώνῃ τοῦ διαφόρου διάφορον.

,,Ἂν δὲ ὁ χρεώςης ςέργοντας, ἀλλάξῃ τὸ διάφορον εἰς κεφάλαιον, καὶ εἰς τὸ ὅλον ὑποσχεθῇ διάφορον, τότε νὰ τὸ πληρώνῃ· ὅτι τὸ τέτοιον δὲν εἶναι πλέον διαφόρου, ἀλλὰ κεφαλαίου διάφορον.

4. Ἀφ' οὗ τὰ διάφορα ἰσάσουν τὰ κεφάλαια, διάφορον νὰ μὴ πληρώνεται.

5. Ἀποθαμμένος χρεώςης ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του ἕως τῆς ἡμέρας, ὁποῦ ὀνοματισθῇ κληρονόμος του, νὰ μὴ πληρώνῃ διάφορον.

6. Ὅποιος χωρὶς διάφορον μὲ διορίαν ὅσπρα χρεωσεῖ, αὐτὸς μετὰ τὴν διορίαν χρεωσεῖ καὶ διάφορον.

7. Ὅποιος χωρὶς διάφορον, καὶ χωρὶς διορίαν χρεωσεῖ, αὐτὸς πληρώνει διάφορον ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ὁποῦ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἐζητήθη τὸ χρέος, καὶ δὲν τὸ ἐπλήρωσε.

8. Ὅσα χρέη ἀποφασίζ' ἡ κρίσις, ἕως νὰ πληρωθοῦν, τρέχουν μὲ τὸ διάφορον.

9. Ὅποιος προικιστὴς ἄσπρα εἰς προίκα ὑπόσχεται, ἂν εἰς τὴν διορίαν δὲν τὰ δώσῃ, μετὰ τὴν διορίαν χρεωσεῖ διάφορον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ Ἐνεχυριάσεως.

§.

1. Ἐνεχυρίασις λέγεται ἡ κατὰ συμφωνίαν δόσις τοῦ ἐνεχύρου.

Ἐνέχυρον λέγεται τὸ πρᾶγμα, ὁποῦ δίδει ὁ χρεώστης τὸν δανειστὴν πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ χρέους.

2. Τὸ ἐνέχυρον δὲν λογίζεται μόνον διὰ τὸ χρέος· ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ διάφορον, καὶ διὰ τὰ ἔξοδα, ὁποῦ τρέξουν εἰς αὐτό.

3. Ὅσα ἐξουσιάζομεν, ἐκεῖνα μόνον καὶ ἐνεχυριάζομεν· ὅθεν, ἂν ἐνεχυριασθῇ πρᾶγμα ξένον, νὰ δίδεται τὸν κύριόν του.

4. Ἂν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα εἰς δύο ἐποχὰς ἐνεχυριασθῇ δύο δανειστὰς, καὶ τὸν μὲν δοθοῦν τὰ κύρια συμβόλαια τοῦ πράγματος, τὸν δὲ ὄχι, τότε προτιμᾶται ὅποιος ἔχει τὰ συμβόλαια· εἰδὲ καὶ δὲν δοθοῦν συμβόλαια, τότε προτιμᾶται ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν πρῶτος.

5. Ἂν τὸ αὐτὸ ἐνέχυρον εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐνεχυριασθῇ δύω δανειστὰς, χωρὶς νὰ προσδιορισθῇ πόσον μέρος

τὸν ἕνα, καὶ πόσον μέρος τὸν ἄλλον ἐνεχυριάζεται, τότε ὅλον ἐνεχυριασμένον εἰς τὸν καθένα λογίζεται· καὶ ἂν ὅλον δὲν ἀρκῇ νὰ πληρωθοῦν καὶ οἱ δύω, νὰ πληρώνωνται κατ' ἀναλογίαν τῶν κεφαλαίων τους.

Δηλ. Ἂν ἕνας ἐδάνεισε δέκα χιλιάδας, καὶ ὁ ἄλλος πέντε, νὰ παίρνῃ ἐκεῖνος δύω μέρη, καὶ αὐτὸς ἕνα· ἐπειδὴ ὄντας καὶ αἱ δέκα καὶ αἱ πέντε χιλιάδες ἐπίσης δανεισμέναι εἰς ὅλον τὸ ἐνέχυρον, πρέπει ἐπίσης ἀναλόγως καὶ τὴν βλάβην νὰ δοκιμάσουν· ὅτι ἀλλέως ἂν λάβουν ἐξ ἡμισείας, αἱ δέκα βλάπτονται περισσότερον, καὶ αἱ πέντε ὀλιγώτερον.

6. Ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐνεχυριασθῇ τὸν μὲν τὸ πρᾶγμα ὅλον, τὸν δὲ μέρος, τότε ὁ δανειστὴς τοῦ ὅλου προτιμᾶται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν.

7. Ὅταν τὸ αὐτὸ ἐνέχυρον ἐνεχυριασθῇ εἰς δύω δανειστὰς προσδιορισμένα, μέρος τόσον τὸν ἕνα, καὶ τόσον τὸν ἄλλον, τότε ὁ καθεὶς ἀπὸ τὸ μέρος του πληρώνεται.

8. Ὅταν ἀπὸ πρᾶγμα κοινὸν συγκοινωνὸς ἐνεχυριάσῃ ἀδιορίστως τὸ μέρος του, τότε ὁ δανειστὴς ἐνέχυρον ἔχει τὸ ἀδιόριστον μέρος.

9. Ὅταν δοθῇ τὸ ἐνέχυρον, ὅ,τι προσθήκη περιουσίας εἰς αὐτὸ συμβῇ, καὶ αὐτὴ λογίζετ' ἐνέχυρον.

Ἂν, λόγου χάριν, δώσω ἀκίνητον ἐνέχυρον, καὶ μετέπειτα κτίσω κτίριον εἰς αὐτὸ, καὶ τὸ κτίριον ἐνέχυρον λογίζεται.

10. Ἂν τὸ διδόμενον ἐνέχυρον φθαρῇ κατὰ περίστασιν, καὶ μετασκευασθῇ, τὸ μετασκευασμένον παντα μένει ἐνέχυρον.

Δηλ. Ἂν σπῆτι διδόντας ἐνέχυρον, καῇ, καὶ τὸ μετακτίσω.

11. Ὅ,τι μετασχηματισμὸν κάμῃ ὁ χρεώστης εἰς τὸ ἐνέχυρον, πάντοτε μένει ἀμετάβλητον ἐνέχυρον.

Ἤγουν, Ἂν δίδοντας κάμπον εἰς ἐνέχυρον, τὸν μετασχηματίσῃ εἰς ἀμπέλι καὶ τ. λ.

12. Ὅταν ἐνέχυρον, ὄντας εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ δανειστοῦ, πάθῃ, τότε εἰ μὲν τὸ πάθος προέλθῃ ἀπὸ τυχηρὰν ἀναπόδρασον περίστασιν, ἡ ζημία πρὸς τὸν χρεώστην ἀναφέρεται· εἰ δὲ ἀπὸ δόλον, ἢ ἀμέλειαν τοῦ δανειστοῦ, πρὸς τὸν δανειστήν.

13. Τὸ κινητὸν ἐνέχυρον δὲν ἠμπορεῖ ὁ δανειστὴς νὰ τὸ μεταχειρίζεται, ἂν δὲν συμφωνήσῃ μὲ τὸν χρεώστην· εἰ δὲ μή! ὅ,τι βλάβην πάθῃ, τὴν ἀποκρίνεται.

14. Τὸ ἀκίνητον ἐνέχυρον, ὅταν δοθῇ κατ' ἀντίχρησιν *), τότε ἠμπορεῖ ὁ δανειστὴς νὰ τὸ μεταχειρίζεται, καὶ νὰ τὸ νοικιάζῃ καὶ ἄλλους.

15. Ὁ δανειστὴς τὸ ἐνέχυρον τοῦ χρεώστου του ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἐνεχυριάζῃ τὸν δανειστήν του, εἰς ὅσον χρέος τὸ ἔχει ἐνέχυρον, καὶ καθὼς τὸ ἔχει· ἐκτὸς μόνον ἂν τὸ ἐναντίον συμφωνηθῇ.

16. Ὅταν χρεώστης ἀπὸ δανειστὴν εἰς ἄλλον μετατεθῇ, συμμετατίθεται καὶ τὸ ἐνέχυρον μὲ ὅλα τὰ δίκαιά του.

17. Τὸ μὲν κινητὸν ἐνέχυρον νὰ πωλῆται δι' εἰδήσεως κριτηρίου, τὸ δὲ ἀκίνητον δι' ἀδείας τῆς Αὐθεντείας.

18. Ὅταν ὁ δανειστὴς ἀπὸ τὸ ἐνέχυρόν του δὲν ἀποπληρώνεται, καὶ ἄλλοι ἀνενέχυροι δανειταὶ δὲν εἶναι, τότε ἡ ἐπίλοιπος τοῦ χρεώστου περιουσία ν' ἀποπληρώνῃ τὴν ἔλλειψιν· ὅταν ὅμως εἶναι, τότε ὁ ἐνεχυρωτὸς δανειστὴς, ὡς ἕνας καὶ αὐτὸς ἁπλὸς δανειστὴς, νὰ συνεξοφλῆται μ' ἐκείνους τὴν ἔλλειψίν του.

---

*) Ἀντίχρησις λέγεται ὅταν δοθῇ τὸ ἐνέχυρον τὸν δανειστὴν νὰ τὸ μεταχειρίζεται, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὸ εἰσόδημά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ Ἐγγυήσεως.

§.

1. Ἡ ἐγγύησις εἶναι συμφωνία, καὶ λέγεται τοῦ ἐγγυητοῦ τὸ ἔργον.

Ἐγγυητὴς λέγεται ὅποιος εἰς ἄλλον δὶ ἄλλου χρέος, ἢ πρόσωπον ὑπόσχεται ἀσφάλειαν.

Ἐγγυημένος λέγεται ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἐγγυητὴς ἐγγυᾶται.

2. Ὅποιος ἅπαξ δεχθῇ ἐγγυητὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητῇ ἄλλον ἀντ' ἐκείνου.

3. Ὁ ἐγγυητὴς ὅταν δὲν εἰπῇ ῥητῶς εἰς πόσον ἐγγυᾶται τὸν ἐγγυημένον, λογίζεται πῶς ἐγγυᾶται, εἰς ὅσον ὁ ἐγγυημένος εὑρίσκεται ἔνοχος.

Ὅταν δὲ ῥητῶς ὑποσχεθῇ, εἰς τὸ ῥητὸν ἐγγυᾶται.

4. Ὅποιος ἐγγυᾶται χρέος, ἂν ὁ χρεώστης μετὰ τὴν ἀπὸ τὴν Κρίσιν διορίαν δὲν τὸ πληρώσῃ, αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ τὸ πληρώνῃ, καὶ ὕστερον ἂς τὸ ζητῇ ἀπ' ἐκεῖνον.

5. Ὅταν ὁ χρεώστης ἀπὸ τὸν δανειστὴν εἰς ἄλλον μετατεθῇ, συμμετατίθεται καὶ ὁ ἐγγυητής του.

6. Ἂν πολλοὶ ἐγγυηθοῦν τὸ αὐτὸ χρέος, ὁ καθένας τους ἐπίσης εἰς ὅλον ἐνέχεται· καὶ ὁ δανειστὴς, ὅποιον θέλει βιάζει.

7. Ἂν ὁ ἐγγυημένος χρεώστης μὲ τὸν δανειστὴν συμφωνήσῃ ν' ἀλλάξῃ τὸ πρῶτον χρέος, προσθέτωντάς το, ἢ ἀφαιρῶντας το, ἢ μετονομάζωντάς το, τότε ὁ ἐγγυητής του,

ἂν δὲν ἐγγυηθῇ καὶ τὴν ἀλλαγὴν, ἐλεύθερος εἶναι τῆς ἐγγυήσεως.

8. Ἡ διὰ χρέος ἐγγύησις μεταβαίνει καὶ εἰς τὸν κληρονόμον.

§.

9. Ὅποιος ἐγγυᾶται πρόσωπον, ὅταν τὸ πρόσωπον ζητηθῇ, καὶ δὲν τὸ παρασήσῃ, καταδικάζεται εἰς ὅ,τι χρέος τὸ πρόσωπον ἐνέχεται, ἔξω μόνον ἂν ζητήσῃ μετρίαν διορίαν, διὰ νὰ τὸ φέρῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ Κοινοῦ.

§.

1. Κοινὸν λέγομεν τὴν συμφωνίαν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν δύω, ἢ πολλοὶ κύριοι (οἱ ὁποῖοι συγκοινωνοὶ ὀνομάζονται) ἐξουσιάζουν ἓν πρᾶγμα κοινῶς.

2. Ὅσοι συγκοινωνοὶ κοινὸν ἐξουσιάζουν, κοινὰ ἐπίσης ἔχουν τὰ δίκαιά τους.

3. Ὅ,τι κέρδος ἀπὸ τὸ κοινὸν προέλθῃ, κοινῶς μειράζεται.

4. Ὅ,τι ἔξοδον εἰς τὸ κοινὸν γένῃ, κοινῶς μειράζεται.

5. Ὅποιος τῶν συγκοινωνῶν τὸ κοινὸν ἐπιςατεῖ, χρεωςεῖ νὰ τὸ προσέχῃ, καθὼς τὸ ἴδιον· εἰ δὲ μή! ἐνέχεται τὴν ὅσην ζημίαν ἀπὸ δόλον, ἢ ἀμέλειαν, ἢ λάθος του προξενήσῃ· καὶ ἁπλῶς,

6. Ὁ κάθε συγκοινωνὸς ἐνέχεται τὴν ὅσην ζημίαν εἰς τὸ κοινὸν προξενήσῃ.

7. Κἀνένας συγκοινωνὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ καινοτομίαν χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν ὅλων· εἰ δὲ μή! ἐνέχεται τὰς διὰ τὴν καινοτομίαν ζημίας.

8. Κάθε συγκοινωνὸς ἐλεύθερος εἶναι νὰ ἐμποδίζῃ τὴν καινοτομίαν τοῦ συντρόφου του.

9. Ὅταν οἱ συγκοινωνοὶ τὴν καινοτομίαν βλέποντάς την, ἢ μανθάνοντάς την, δὲν τὴν ἐμποδίζουν, δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐγκαλοῦν τὸν καινοτόμον, ἂν διὰ τὴν καινοτομίαν προξενηθῇ ζημία.

Ἐπειδὴ βλέποντας, ἢ μανθάνοντας τὴν καινοτομίαν, καὶ μὴν ἐμποδίζοντάς την, φαίνεται, ὅτι τὴν ἔσερξαν·

10. Ὅλοι οἱ συγκοινωνοὶ χρεωσοῦν τὸ κοινὸν πρᾶγμα νὰ τὸ μειράζουν, ὅταν ὁ ἕνας θελήσῃ, καὶ ἂν προεσυμφώνησαν, ποτὲ νὰ μὴ τὸ μειράσου.

11. Ὅταν εἰς μειρασμὸν κοινοῦ ἀνάγκη νὰ δουλωθῇ μέρος εἰς δουλείαν τῶν ἄλλων, (καθὼς λ. χ. πρὸς δρόμον, ἢ πρὸς νερὸν, ἢ ἄλλο παρόμοιον.) τότε οἱ κριταὶ, ἢ οἱ μειρασαὶ νὰ ὑποδουλώνουν τὸ ὅποιον μέρος κρίνουν εὔλογον· καὶ ἀντὶ τῆς δουλείας νὰ ἀνταμείβουν τὸν κύριον τοῦ μέρους μὲ ἄσπρα, ἢ μὲ περισσότερον τόπον, ἢ ὅπως ἀλλέως.

12. Ἂν τὸ κοινὸν πρᾶγμα δὲν ἠμπορῇ νὰ μειρασθῇ εἰς ἰσότιμα μέρη, οἱ μειρασαὶ νὰ ἐξισάζουν τὸ ἄνισον μὲ ἄσπρα, ἢ μὲ ἄλλο τι.

13. Ὅταν τὸ κοινὸν εἶναι ἀδιαίρετον, (καθὼς λ. χ. τὸ κοινὸν γεφῦρι) ἢ ὅταν διαιρούμενον προξενῇ ζημίαν, τότε ἢ νὰ παραδίδεται εἰς ἕνα, μὲ τιμὴν χρονικὴν τόσην, ἢ χρονικῶς νὰ ὑπερθεματίζεται, καὶ ἡ τιμὴ νὰ μειράζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ Συντροφίας.

§.

1. Ἡ συντροφία εἶναι εἶδος κοινοῦ, καὶ λέγεται ὅταν δύω, ἢ πολλοὶ συμφωνῶντας, συγκαταβάλλουν ὁ καθεὶς ἕνα τὶ τόσον, καὶ τὸ συμπραγματεύονται, κοινὸν ἔχοντας τὸ κέρδος, καὶ τὴν ζημίαν.

2. Ἡ συντροφία ἐνδέχεται νὰ συμφωνῆται,

α) Μὲ διορίαν, ἢ χωρὶς διορίαν·

β) Μὲ ἴσην καταβολὴν κεφαλαίου, ἢ ἄνισον·

γ) Μὲ καταβολὴν τῶν μὲν εἰς πράγματα, τῶν δὲ εἰς πράξεις.

: οἱ σύνθροβοι

Καθὼς λ. χ. Ὅταν οἱ μὲν καταβάλλουν ἄσπρα, ἢ ἄλλοτὶ, οἱ δὲ κόπον, ἢ πίστιν, καὶ ἑξῆς.

δ) Μὲ ἰσοτιμίαν τῶν συντρόφων, ἢ ἀνισοτιμίαν.

Καθὼς λ. χ. Ὅταν οἱ σύντροφοι ὅλοι ἐπίσης ἐπιφορτίζωνται νὰ κυβερνοῦν τὸ κοινόν· ἢ ὅταν χειροτονοῦν ἕναν κυβερνήτην, κ' ἐκεῖνον τὸν ἐπιφορτίζουν.

ε) Μὲ ἄδειαν παρσιμάτων τοῦ κέρδους, ἢ χωρὶς ἄδειαν.

Καθὼς ὅταν δίδεται ἄδεια τοὺς συντρόφους, πόσα νὰ παίρνουν κατ' ἔτος ἀπὸ τὰ κέρδη τοῦ κοινοῦ πρὸς τὰς ἰδίας χρείας, καὶ πόσα ὄχι· ἢ ὅταν τελείως δὲν δίδεται, καὶ τ. λ.

3. Ὅλ' οἱ σύντροφοι, κἄν τε μεγαλήτερα καταβάλλουν κεφάλαια, κἄν τε μικρότερα, κἄν τε κόπου μόνον, τὰ αὐτὰ δίκαια ἔχουν εἰς τὴν συντροφίαν, ἢ ὅπως συμφωνηθῇ.

4. Ὁ σύντροφος μιᾶς συντροφίας ἐλεύθερος εἶναι νὰ γένῃ

σύντροφος καὶ ἄλλης; ἂν δὲν συμφωνηθῇ ῥητῶς τὸ ἐναντίον.

5. Ὅταν σύντροφος ἐκτὸς τῶν συντρόφων του συντροφεύσῃ μὲ ἄλλους, οἱ ἄλλοι δὲν λογίζονται καὶ σύντροφοι τῶν συντρόφων του.

§.

6. Ἀφ' οὗ ἅπαξ ἡ συντροφία συμφωνηθῇ, ἐνέχονται ὅλοι οἱ σύντροφοι νὰ φυλάξουν τὴν συμφωνίαν ἀπαραίτητα· εἰδὲ μή! καταδικάζονται εἰς τὴν ζημίαν τὴν διὰ τὴν παράβασιν.

7. Εἰς τὰς συντροφίας, ὅσαι ποιναὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους κατὰ τῶν παραβάτων, ἢ δολίων, ἢ ἀμελῶν συντρόφων συνδιορίζονται, νὰ φυλάττωνται.

8. Κανένας σύντροφος χωρὶς κοινὴν συγκατάθεσιν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ καινοτομήσῃ τίποτε εἰς τὴν συντροφίαν· εἰδὲ μή! ἐνέχεται τὰς ζημίας.

9. Κάθε καινοτομίαν τοῦ συντρόφου κύριος εἶναι ὁ κάθε σύντροφος νὰ τὴν ἐμποδίζῃ.

10. Ἂν σύντροφος τὴν καινοτομίαν τοῦ συντρόφου του βλέπωντάς την, ἢ ἠξεύρωντάς την, δὲν τὴν ἐμποδίζει, καὶ προξενηθῇ ζημία δι' αὐτὴν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητῇ ζημίας ἀπὸ τὸν καινοτόμον σύντροφον· ὅτι λογίζεται πῶς τὴν ἔσερξεν.

11. Ὅποιος σύντροφος βλάψῃ τὴν τιμὴν, καὶ πίστιν τῆς συντροφίας, ἐνέχεται τὴν ἀπὸ τὴν βλάβην ζημίαν της.

12. Ὅποιος σύντροφος πρᾶγμα, ἢ ἄσπρα τῆς συντροφίας σφετερίσῃ, ἢ κρυφίως πρὸς ἴδιον κέρδος τὰ μεταχειρισθῇ, κλέπτης λογίζεται, καὶ ἐνέχεται τὰ σφετερισμένα, τὰ δ.άφορα τῶν ἀσπρῶν, καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ζημίαν.

13. Ὅ,τι ζημίαν προξενήσῃ ὁ σύντροφος ἄμεσον, ἢ ἔμμεσον ἀπὸ σφάλμα του, τὴν ἐνέχεται· οὐδὲ ἀνταμοιβὴ τὸν λογίζεται, ἂν ἀπ' ἀλλοῦ προξενήσῃ κἀνὲν ἀνέλπιστον ὄφελος.

Ἐπειδὴ χρεωστεῖ καὶ νὰ μὴ ζημιώσῃ, καὶ νὰ ὠφελήσῃ·

14. Ἂν ὁ σύντροφος τὸν ὑποσύντροφόν του, ἢ ἄλλον διορίσῃ κυβερνήτην τοῦ μέρους του, ἢ τοῦ κοινοῦ, καὶ ὁ διορισμένος προξενήσῃ ζημίαν, αὐτὸς τὴν ἐνέχεται.

15. Κἀνένας σύντροφος δὲν ἐνέχεται, ἂν ἔχωντας, ἢ κυβερνῶντας πρᾶγμα τῆς συντροφίας, βλαφθῇ τοῦτο, ἢ χαθῇ ἀπὸ τυχηρὰν ἀναπόδρασον περίστασιν ἐναντίον κάθε δυνατῆς προσοχῆς, καὶ διαφυλάξεως.

Ἂν δηλαδὴ τὸ πρᾶγμα λησευθῇ, ἢ καῇ, ἢ πνιγῇ καὶ τ. λ.

§.

16. Ὅσα κέρδη κάμῃ ἡ συντροφία, ὅλ' οἱ σύντροφοι τὰ μειράζονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ κεφαλαίου τοῦ μεριδίου των, ἢ καθὼς συμφωνηθῇ· καὶ ὅσας ζημίας κατὰ τύχην πάθῃ, ὅλοι τὰς ἐνέχονται ἀναλόγως, ἢ καθὼς συμφωνηθῇ.

17. Ὅσα χρέη ὁ σύντροφος διὰ τὴν συντροφίαν κάμῃ, ἡ συντροφία τὰ ἐνέχεται.

18. Ὅσα ἀναγκαῖα, καὶ εὔλογα ἔξοδα ὁ σύντροφος διὰ τὴν συντροφίαν κάμῃ, ἡ συντροφία τὰ ἐνέχεται.

19. Ὁ κάθε σύντροφος ἐλεύθερος εἶναι νὰ σικώνῃ ἀπὸ τὸ κέρδος τοῦ κοινοῦ τῆς συντροφίας τόσον, ὅσον ἀναλογεῖ τὸ κεφάλαιον τοῦ μεριδίου του, ἐκτὸς μόνον! ἂν συμφωνηθῇ τὸ ἐναντίον.

20. Κἀνένας σύντροφος δὲν ἠμπορεῖ νὰ σικώσῃ ἀπὸ τὴν συντροφίαν τὸ κεφάλαιον τοῦ μεριδίου του, ἐκτὸς μόνον εἰς τὴν διάλυσιν.

21. Ἡ συντροφία τοῦ συντρόφου εἰς τὸν κληρονόμον δὲν διαβαίνει· ἤγουν οὔτε οἱ σύντροφοι ἐνέχονται νὰ δεχθοῦν σύντροφον τὸν κληρονόμον, ἂν θέλῃ, οὔτε αὐτὸς ἐνέχεται νὰ εἶναι, ἂν ἐκεῖνοι τὸν θέλουν· πλὴν

α) Ὅση ζημία συνέβη εἰς τὴν συντροφίαν ἕως τοῦ ἀποθαμμένου τὸν θάνατον, ἢ ὅποιαν ζῶντας αὐτὸς ἐπροξένησε, τὴν ἐνέχεται καὶ ὁ κληρονόμος, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἔξοδα, καὶ χρέη τῆς συντροφίας ἀνάλογα.

β) Ὅ,τι κέρδος ἡ συντροφία ἔκαμεν ἕως τὸν θάνατον τοῦ ἀποθαμμένου, τὸ μειράζεται ἀνάλογα.

γ) Λαμβάνει καὶ τὸ μερίδιον τοῦ κεφαλαίου.

§.

22. Διαλύεται ἡ συντροφία·

Ὅταν θελήσουν ἐπίσης ὅλοι οἱ σύντροφοι.

Ὅταν ἔλθ' ἡ διορία. (ἂν δηλ. μὲ διορίαν εἶναι.)

Ὅταν τελειώσῃ τὸ εἶδος τῆς πραγματείας· ἢ τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον ἐσυντρόφευσαν.

Ὅταν χαθῇ τὸ πρᾶγμα τῆς πραγματείας.

Ὅταν δημοσίως ἐμποδισθῇ τὸ εἶδος τῆς πραγματείας, διὰ τὸ ὁποῖον ἐσυμφώνησαν.

Ὅταν φωραθῇ δόλος, ἢ σφετερισμὸς τῶν συντρόφων.

Ὅταν καινοτομοῦν οἱ σύντροφοι.

Ὅταν δὲν φυλαχθοῦν τὰ συμφωνημένα.

Ὅταν ὁ ἕνας τῶν συντρόφων διορισθῇ εἰς πολιτικὴν ὑπηρεσίαν.

Ὅταν καταδικασθῇ σύντροφος εἰς Πουσκαρίαν, Ὄκναν, ἐξορίαν, καὶ τ. λ.

Ὅταν σύντροφος ἀποθάνῃ.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιςάσεις, ἐλεύθερ᾽ εἶναι οἱ σύντροφοι, ἂν θέλουν, νὰ διαλύουν τὰς συντροφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ Μνησείας.

§.

1. Μνησεία λέγεται ἡ πρόλογος συμφωνία τῆς ὑπανδρείας.
2. Ὅσοι μὲ ὅσας εἶν᾽ ἐλεύθεροι νὰ ὑπανδρεύωνται, ἐκεῖνοι ἐκείνας ἠμποροῦν καὶ νὰ μνησεύωνται.
3. Διαλύεται ἡμνησεία·

α) Ὅταν γίνῃ ἐναντίον τῶν νόμων τῆς ὑπανδρείας (2).

β) Ὅταν θέλουν νὰ καλογηρεύσουν ἢ καὶ οἱ δύω τῶν μνησευομένων, ἢ καὶ ὁ ἕνας τῶν δύω.

γ) Ὅταν ἀῤῥωσήσουν ἀῤῥωσίαν ἀνίατον.

δ) Ὅταν ἀποδειχθῇ, πῶς ὁ ἕνας τὸν ἄλλον κατηγορεῖ, καὶ δυσφημίζει ὁπωσδήποτε.

ε) Ὅταν δυνάμενοι νὰ ὑπανδρευθοῦν, προφασίζωνται αἰτίας ἀλόγους, καὶ δὲν ὑπανδρεύωνται.

ς) Ὅταν διορισθῇ, πότε νὰ ὑπανδρευθοῦν, καὶ εἰς τὴν διορίαν προφασίζονται παραλογίας.

ζ) Ὅταν δὲν διορισθῇ, πότε νὰ ὑπανδρευθοῦν, καὶ μετὰ τρεῖς χρόνους δὲν ὑπανδρευθοῦν.

η) Ὅταν ἁπλῶς ἀναιτίως μετανοήσουν.

4. Ὅταν ἡ μνησεία διαλυθῇ, τότε οἱ ἀῤῥαβῶνες ἐπιςρέφονται ἀποίνως, ἢ μὲ ποινήν.

Ἂν μὲν ἡ μνησεία διαλυθῇ διὰ τὰ αἴτια α) β) γ) (3), τότε ἀποίνως ἐπιςρέφονται, λαμβάνωντας ὁ καθεὶς ὅ,τι

ἔδωσεν· ἂν δὲ διαλυθῇ διὰ τὰ αἴτια, δ) ε) ς) ζ) η) τότε ὅποιος τοὺς ἔλαβεν, αὐτὸς, ἂν εἶναι ὁ αἴτιος, τοὺς ἐπιστρέφει, καὶ πληρώνει καὶ ἄλλην τόσην τιμὴν εἰς ἄσπρα, ὅποιος δὲ τοὺς ἔδωσε, τοὺς χάνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ Ὑπανδρείας, Προικὸς, καὶ Ἐξωπροίκων.

§.

1. Ἡ ὑπανδρεία εἶναι συμφωνία συναφείας ἀνδρὸς, καὶ γυναικὸς πρὸς τεκνογονίαν.
2. Νὰ μὴν ὑπανδρεύωνται
   Ἐλεύθεροι μὲ σκλάβους,
   Χριστιανοὶ μὲ ἑτεροθρήσκους.
3. Οἱ ἀνήλικοι χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τῶν γονέων τους, ἢ τῶν ἐπιτρόπων νὰ μὴν ὑπανδρεύωνται· καὶ οἱ γονεῖς τους, ἢ οἱ ἐπίτροποί τους χωρὶς τὴν θέλησίν τους νὰ μὴ τοὺς ὑπανδρεύουν.
4. Οἱ ἥλικες, ἔχοντας γονεῖς, μὲ τὴν εὐχήν τους νὰ ὑπανδρεύωνται· ἂν δὲ οἱ γονεῖς δὲν ἐνδίδουν καὶ μετὰ τρίτην τῶν υἱῶντους παρακάλεσιν, τότε νὰ ἀναφέρεται ἡ διαφωνία πρὸς τὴν ἐξουσίαν.
5. Ὁ ἐπίτροπος νὰ μὴν ὑπανδρεύεται τὴν ἐπιτροπευομένην, ὅσον ἐπιτροπεύει·
6. Διαλύεται ἡ ὑπανδρεία·
   α) Ὅταν γίνῃ ἐναντίον τοῦ νόμου (2).

β) Ὅταν ὁ ἄνδρας ἕως τρεῖς χρόνους δὶ ἀδυναμίαν δὲν ἐκτελέσῃ τὸ χρέος τῆς ὑπανδρείας του.

γ) Ὅταν ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἔχῃ ἐμπόδια συναφείας ἀνίατα.

δ) Ὅταν ὁ ἄνδρας, ἢ ἡ γυναῖκα θέλουν νὰ καλογηρεύσουν, ἐλεύθερ᾽ εἶναι νὰ χωρίζωνται.

ε) Ὅταν ὁ ἄνδρας ἀποδείξῃ, πῶς ἡ γυναῖκα τὸν ἐπιβουλεύεται τὴν ζωήν του, ἢ ἡ γυναῖκα, ὅτι ὁ ἄνδρας, ἀναγκαίως χωρίζονται.

ς) Ὅταν ὁ ἄνδρας ἀποδείξῃ τὴν γυναῖκα ἀπάρθενον, ἐλεύθερος εἶναι νὰ τὴν χωρίσῃ.

ζ) Ὅταν ὁ ἄνδρας ἀποδείξῃ τὴν γυναῖκα μοιχαλίδα, ἐλεύθερος εἶναι νὰ τὴν χωρίζῃ.

η) Ὅταν ὁ ἄνδρας ἔχῃ παλλακίδα εἰς τὸ σπῆτι του, ἢ ἀναφανδὸν ἄλλοῦ τρέφῃ, ἐλευθέρα εἶναι ἡ γυναῖκα νὰ τὸν χωρίζῃ.

θ) Ὅταν ὁ ἄνδρας κατηγορήσῃ τὴν γυναῖκα ἢ ὡς ἀπάρθενον, ἢ ὡς μοιχαλίδα, καὶ δὲν ἀποδείξῃ! ἐλευθέρα εἶναι ἡ γυναῖκα νὰ χωρίζεται.

ι) Ὅταν ὁ ἄνδρας πραγματεύεται τὴν τιμὴν τῆς γυναικός του, ἐλευθέρα εἶναι ἡ γυναῖκα νὰ χωρίζεται.

ια) Ὅταν ἐπίσης ὁ ἕνας τὸν ἄλλον δὲν θέλει, καὶ ἕως τρεῖς χρόνους δὲν συμβασθοῦν.

7. Ὅταν ἡ ὑπανδρεία διαλυθῇ, τότε τὰ μὲν θηλυκὰ τέκνα, νὰ μένουν πάντα εἰς τὴν μητέρα, τὰ δὲ ἀρσενικά, εἰ μὲν εἶναι μικρὰ, καὶ ἔχουν ἔτι χρείαν παιδαγωγίας μητρικῆς, νὰ μένουν πάλιν εἰς τὴν μητέρα, εἰ δὲ εἶναι μεγάλα, ὁ πατέρας νὰ τὰ δέχεται.

8. Μετὰ τὴν λύσιν τῆς ὑπανδρείας νὰ χρεωσῇ τὴν τροφὴν

τῶν τέκνων ὁ πατέρας· ἂν δὲ αὐτὸς μὲν εἶναι ἄπορος, ἡ δὲ μητέρα πλουσία, ἡ μητέρα νὰ τὴν χρεωςῇ.

Προῖκα.

§.

9. Προῖκα λέγεται ἡ περιουσία τῆς γυναικὸς, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ὑπανδρείαν της προσφέρει τὸν ἄνδρα της μὲ συμφωνίαν, αὐτὴ μὲν νὰ εἶναι κυρία της πάντοτε, αὐτὸς δὲ νὰ τὴν καρπώνεται πάντοτε.

10. Οὔτε ὁ ἄνδρας ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ οἰκειοποιηθῇ τὴν κυριότητα τῆς προικὸς ἀπὸ τὴν γυναῖκα, οὔτε ἡ γυναῖκα τὴν κάρπωσιν τῆς προικὸς ἀπὸ τὸν ἄνδρα· ἀλλ' ἐκείνη μὲν εἶναι δίκαιον τῆς γυναικὸς, τούτη δὲ τοῦ ἀνδρός· πλὴν

11. Ὅταν ἡ κάρπωσις τῆς προικὸς εἶναι χρονικὸν εἰσόδημα, τότε μόνον εἶναι τοῦ ἀνδρός· ὅταν ὅμως δὲν εἶναι χρονικὸν, εἶναι τῆς γυναικός· ἤγουν προσθήκη τῆς προικός της.

Λ. χ. Ἂν δοθῇ δάσος, βαλανιδιῶν εἰς προῖκα, τὸ βαλάνι, ὡς χρονικὸν εἰσόδημα, εἶναι τοῦ ἀνδρός· ἂν ὅμως κόψῃ ὁ ἄνδρας τὸ δάσος, καὶ τὰ κομμένα δένδρα πωλήσῃ, τότε ἡ τιμή τους, μὴν ὄντας χρονικὸν εἰσόδημα, εἶναι προσθήκη τῆς προικὸς τῆς γυναικός· καὶ πάλιν

Ἂν κάμπος χορταροφόρος μ' ἓν ἐρείπιον ἄχρηςον δοθῇ εἰς προῖκα, τότε τὸ χορτάρι εἶναι τοῦ ἀνδρὸς κάρπωσις· ἂν ὅμως πωλήσῃ τοῦ ἀχρήςου ἐρειπίου τὴν ὕλην, τότε ἡ τιμή του εἶναι προσθήκη τῆς προικός.

12. Ὁ πατέρας χρεωςεῖ νὰ προικίζῃ τὴν κόρην του ἀπὸ τὴν περιουσίαν του.

13. Ἀποθνήσκοντας ὁ πατέρας, καὶ μνήσκοντας κόρη ἀπροίκιος, καὶ πατρικὴ περιουσία· ὁ ἀδελφὸς χρεωσεῖ νὰ τὴν προικίσῃ ἀπὸ τὴν περιουσίαν, δίδοντας, ἂν δὲν φθάσῃ ἢ ἐξ ἰδίων τε, διὰ νὰ ὑπανδρευθῇ ἄνδρα τῆς τάξεώς της, ἢ τῆς τιμῆς της.

Ἀλλὰ καὶ ὅταν περιουσία δὲν μείνῃ παντάπασι, καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς ἐξ ἰδίων του χρεωσεῖ νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ.

14. Δὲν ἠμπορεῖ ὁ πατέρας νὰ προικίζῃ τὴν κόρην του ἀπὸ τὴν προῖκα τῆς γυναικός του, ἂν ἐκείνη δὲν θέλῃ.

15. Ἡ μητέρα ἐλευθέρα εἶναι νὰ προικίσῃ τὴν κόρην της μὲ τὴν προῖκα της.

16. Ὅποιος πατέρας, ἢ μητέρα, ἢ συγγενὴς, ἢ ξένος ὑποσχεθῇ προῖκα, ἐνέχεται ἀπαραιτήτως νὰ τὴν δώσῃ.

17. Ἡ ὑποσχεμένη προῖκα προτιμᾶται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἀπὸ τοὺς μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν δανειςὰς τοῦ ὑποσχετοῦ.

Ἤγουν πρῶτον ἡ προικιζομένη παίρνει τὴν ὑποσχεμένην προῖκα της, καὶ ὕςερον οἱ δανειςαὶ τοῦ ὑποσχετοῦ ἐξοφλιζονται.

18. Ὅταν πατέρας, ἢ μητέρα, συγγενὴς, ἢ ξένος ὑπόσχεται προῖκα καὶ δὲν τὴν δίδει, τότε ὁ ἄνδρας ἐλεύθερος εἶναι νὰ τὴν διεκδικῇ διὰ μέσου κρίσεως.

19. Ἂν ὁ ἄνδρας μὴ λαμβάνοντας ὅλην τὴν προῖκα, ὅσῃ εἰς τὸ προικοσύμφωνον ἐμπεριέχεται, ἐκινήθη διὰ μέσου κρίσεως, καὶ πάλιν δὲν τὴν ἔλαβε, τότε τόσην ἐνέχεται τὴν γυναῖκα του, ὅσην ἔλαβε.

20. Ἂν ὁ ἄνδρας ἀμελῶντας, δὲν κινηθῇ ἐντὸς τῆς παραγραφῆς νὰ διεκδικήσῃ διὰ τῆς κρίσεως τὴν ὑποσχεμένην προῖκα, καὶ ὁ ὑποσχετὴς δυςυχήσῃ, ὁ ἄνδρας τὴν ἐνέχεται· εἰ δὲ κινηθῇ, ὄχι.

21. Ἂν ὁ ἄνδρας ἀφίνωντας εἰς τὸν ὑποσχετὴν τὴν ὑποσχεμένην προῖκα νὰ τρέχῃ μὲ τὸ διάφορον, ὁ ὑποσχετὴς δυςυχήσῃ, ὁ ἄνδρας τὴν ἐνέχεται.

22. Ὅταν δοθῇ εἰς προῖκα πρᾶγμα κατακρατούμενον ἀπὸ ἄλλον, καὶ ςερχθῇ, τότε ἂν ὁ ἄνδρας μὴν ἐμποδιζόμενος ἀπὸ ἀναπόδραςον ἐμπόδιον, ἀλλ' ἀμελῶντας, δὲν κινηθῇ διὰ τῆς κρίσεως ἐντὸς τῆς παραγραφῆς. Καὶ ἡ παραγραφὴ ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου μετὰ ἓξ μῆνας τελειώσῃ, ὁ ἄνδρας τὸ ἐνέχεται, εἰ δὲ πρὸ τῶν ἓξ μηνῶν τελειώσῃ, δὲν τὸ ἐνέχεται ἂν δὲν ἐκινήθη.

23. Ὅπως ὁ πατέρας, ἢ ἡ μητέρα, ἢ ὁ πάππος προικίζοντας κόρην συμφωνήσουν μὲ τὸν γαμβρὸν διὰ τὴν προῖκα, ἡ συμφωνία μένει ἀπαρασάλευτος· δηλαδή.

24. Ἂν συμφωνηθῇ τὸ, ἂν ἀποθάνῃ ἡ γυναῖκα ἄκληρος, νὰ κληρονομῇ ὁ ἄνδρας τὴν προῖκα της ὅλην, ἢ μέρος, ἀκολουθεῖται κατὰ τὴν συμφωνίαν· καὶ ἑξῆς τ. λ.

25. Ὅσα ἡ ὀρφανὴ κόρη, ἢ ἡ ὀρφανὴ χήρα, συμφωνήσουν διὰ τὴν προῖκα μὲ τὸν ἄνδρα τους, ὅταν ὑπανδρεύωνται, μένουν ἀμετακίνητα.

26. Τὰ ἄψυχα κινητὰ προικιμαῖα ἐνδέχεται καὶ διατιμημένα, καὶ ἀδιατίμητα νὰ δίδωνται.

27. Οἱ κατζίβελοι, τὰ ζῶα, καὶ ὅλα τὰ ἀκίνητα ἀδιατίμητα μόνον νὰ δίδωνται.

28. Ἡ διατιμημένη προῖκα εἰς τὸν ἄνδρα κινδυνεύει χωρὶς ἐξαίρεσιν.

29. Ἡ ἀδιατίμητος προῖκα, ὅποιαν βλάβην πάθῃ ἀπὸ δόλον, ἢ ἀμέλειαν, ἢ σφάλμα τοῦ ἀνδρὸς, αὐτὸς τὴν ἐνέχεται· ὅποιαν δὲ ἀπὸ τυχηρὰν ἀναπόδραςον περίςασιν, (καθὼς πυρκαϊὰν, καταποντισμὸν, πόλεμον, καὶ τ. λ.) ἡ γυναῖκα τὴν πάσχει.

30. Οἱ κατζίβελοι, καὶ τὰ ζῶα εἰς τὸν ἄνδρα κινδυνεύουν χωρὶς ἐξαίρεσιν.

Ὅ,τι κέρδος ἔχει τὰ γεννήματά τους, ὄντας, ὡς καρποὶ προικὸς, ἰδιά του.

31. Ὅσα ἔξοδα ἐξοδεύσῃ ὁ ἄνδρας πρὸς συντήρησιν τῶν προικιμαίων, εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται· ὅσα δὲ πρὸς οἰκοδομὰς ἐκ θεμελίων (καθὼς κτίρια) ἢ πρὸς νέον τῆς προικὸς εἰσόδημα (καθὼς λίμνας, μύλους, καὶ τ. λ.). εἰς τὴν γυναῖκα.

32. Οὔτε ὁ ἄνδρας, οὔτε ἡ γυναῖκα ἠμποροῦν ἁπλῶς τὴν προῖκα νὰ τὴν πωλοῦν, ἢ νὰ τὴν ἐνεχυριάζουν, ἢ νὰ τὴν χαρίζουν· πλὴν!

33. Ὅταν ὁ ἄνδρας βάλῃ δὶ εἰδήσεως κριτηρίου ἀντίπροικον ἰσότιμον, τότε ἠμπορεῖ τὸ προικιμαῖον νὰ τὸ πωλῇ, νὰ τὸ ἐνεχυριάζῃ, νὰ τὸ κάμνῃ ὅ,τι θέλει, καὶ

34. Ἡ γυναῖκα ὅταν θέλῃ νὰ ὑψώσῃ εἰς πολιτικὴν ἀξίαν τὸν ἄνδρα της, ἢ ὅταν θέλῃ νὰ ξεσκλαβώσῃ, ἢ νὰ ξεφυλακώσῃ, ἢ νὰ ἰατρεύσῃ αὐτὸν, ἢ παιδί της, ἢ νὰ ὑπανδρεύσῃ κόρην της, ἐλευθέρα εἶναι νὰ πωλῇ προικιμαῖον της διὰ βεβαιώσεως κριτηρίου.

35. Ἡ γυναῖκα, ὅταν τὸ προικιμαῖον της τύχῃ ἄχρηστον ἢ δύσχρηστον, ἢ πλέον ἐπιζήμιον, παρὰ ὠφέλιμον, ἐλευθέρα εἶναι διὰ βεβαιώσεως κριτηρίου νὰ τὸ ἀνταλλάξῃ, ἢ νὰ τὸ πωλήσῃ, καὶ ν' ἀγοράσῃ ἄλλο εὔχρηστον, καὶ ἐπικερδέστερον.

36. Στέκοντας ἡ ὑπανδρεία, δὲν εἶναι ἐλευθέρα ἡ γυναῖκα νὰ πάρῃ τὴν προῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της· πλὴν!

37. Ὅταν ὁ ἄνδρας ἀποδειχθῇ ἄσωτος, καὶ φθορεὺς ἢ κατάχρεος, δύναται ἡ γυναῖκα νὰ πάρῃ διὰ μέσου τῆς κρίσεως τὴν προῖκα της, ἢ νὰ ζητῇ τὴν ἀσφάλειάν της· καὶ

38. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία πρὸς καιρὸν χωρίσῃ τὴν γυναῖκα ἀπὸ τὸν ἄνδρα της δὶ ἐλπίδα διαλλαγῆς, καὶ τότε ἠμπορεῖ νὰ ζητῇ τὴν ἀσφάλειαν της.

39. Ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἄνδρας, ἡ γυναῖκα μένει κυρία τῆς προικός της αὐτεξουσία.

40. Ὅταν ὁ ἄνδρας ἀποθνήσκοντας, ἡ γυναῖκα ἔχει τῆς προικός της ἔλλειψιν, τότε ἡ περιουσία του ν' ἀποπληρώνῃ τόσην ἔλλειψιν, ὅση τὴν λείπει ἐναντίον τῶν περὶ προικὸς νόμων.

41. Ὅταν διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία διὰ τὰ αἴτια, α, β, γ, δ, ς, ια, τοῦ (6), τότε ὁ ἄνδρας χρεωςεῖ τὴν προῖκα τὴν γυναῖκα, καθὼς ἐκεῖ (40).

42. Ὅταν διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία δὶ ἐπιβουλὴν τῆς γυναικὸς (6) τότε ὁ ἄνδρας νὰ ἐξουσιάζῃ τὴν ἡμίσειαν προῖκα, ἂν τέκνα δὲν ἔχουν, εἰδὲ καὶ ἔχουν νὰ τὴν κρατῇ δὶ αὐτὰ εἰς τὴν ἐπιτροπήν τε, νεμόμενος ὅσο ζῇ τὸς καρπός της. καὶ ἡ γυναῖκα νὰ κλείεται εἰς καλογραιομονάςηρον, ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ δύω μῆνας, οὔτε περισσότερον ἀπὸ δύω χρόνος.

Ὅταν δὲ διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία διατὶ ὁ ἄνδρας ἐπεβουλεύετο τὴν γυναῖκα! (6) τότε νὰ ἀποκρίνεται τὴν γυναῖκα τὴν προῖκα σώαν, καθὼς ἐκεῖ (41) καὶ ἔτι τιμὴν τῆς μισῆς προικός της, καὶ νὰ κλείεται καὶ αὐτὸς ἀπαραλλάκτως εἰς καλογηρομονάςηρον.

43. Ὅταν διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία διὰ μοιχείαν τῆς γυναικὸς, τότε νὰ γίνεται, καθὼς καὶ ὅταν δὶ ἐπιβουλὴν, (ἰδὲ 42) χωρὶς νὰ κλείεται εἰς καλογραιομονάςηρον ἡ γυναῖκα.

Ὅταν δὲ διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία, διατὶ ὁ ἄνδρας ἔθρεφε Παλλακίδα, ἢ διατὶ κατηγορῶντας τὴν γυναῖκα του ὡς ἀπάρθενον, ἢ μοιχαλίδα δὲν ἀπέδειξεν, ἢ διατὶ ἐπραγματεύετο τὴν τιμήν της, τότε νὰ γίνεται, καθὼς καὶ ὅταν τὴν ἐπιβουλευθῇ, (ἰδὲ 42.) χωρὶς νὰ κλείεται εἰς καλογηρομονάςηρον.

Ἐξώπροικα.

§. 44. Ὅλη ἡ περιουσία κινητὴ, ἢ ἀκίνητος, ὅσην ἔξω τῆς προικός της ἔχ' ἡ γυναῖκα, ἐξώπροικα λέγεται.

45. Ὅλα τὰ ἐξώπροικα πρέπει νὰ εἶναι γνωςὰ τὸν ἄνδρα πόθεν τὰ ἔχ᾽ ἡ γυναῖκα· ἀλλέως ἀγνώριςα ὄντας, τοῦ ἀνδρὸς εἶναι.

46. Ὅσα ἐξώπροικα γνωςὰ εἰς τὸν ἄνδρα ἔχ᾽ ἡ γυναῖκα, ὅλα ὡς ἴδια κτήματα, τὰ ἐξουσιάζει ἀπόλυτα· καὶ ἐλευθέρα εἶναι, ὡς πράγματά της, νὰ τὰ μεταχειριζεται, καθὼς θέλει, πωλῶντας τα, νοικιάζωντάς τα, ἐνεχυριάζοντάς τα, δανείζοντάς τα, καὶ χαρίζοντάς τα.

47. Ἂν ἡ γυναῖκα τὰ ἐξώπροικά της τὰ ἐγχειρίσῃ τὸν ἄνδρα της νὰ τὰ κυβερνᾷ, ὁ ἄνδρας πρέπει νὰ τὰ προσέχῃ, καθὼς τὰ ἴδια· εἰδὲ μή! ὅ,τι πάθουν ἀπὸ ἀμέλειάν του, ἢ δόλον, τὸ ἐνέχεται.

48. Ὅταν ὁ ἄνδρας ἐπιςρέψῃ τὴν προῖκα τὴν γυναῖκα, ἢ τοὺς κληρονόμους της, χρεωςεῖ νὰ ςρέφῃ καὶ ὅλα τὰ ἐξώπροικά της, ἐκτὸς τῶν ὅσων ἐκείνη ἐπώλησεν, ἢ ἐχάρισεν, ἢ ἐφθάρησαν, ὄχι ἀπὸ ἀμέλειαν, ἢ δόλον του, ἀλλ᾽ ἀπὸ τὸν καιρὸν, ἢ ἀπὸ ἄλλας τυχηρὰς ἀναποδράςους περιςάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ Συμβιβασμοῦ.

§.

1. Συμβιβασμὸς λέγεται ἡ συμφωνία ἐκείνη, ὅπου δύω, ἢ πολλοὶ διαφερόμενοι συμβιβάζονται μεταξύτους, ἤγουν ἐξισάζονται εἰς τὰς διαφοράς τους, διὰ νὰ μὴ κρίνωνται εἰς κριτήριον.

2. Ὁ συμβιβασμὸς γίνεται καὶ ἐγγράφως, καὶ ἀγράφως, καὶ ἐμμέσως, καὶ ἀμέσως.

3. Ἂν ποινὴ εἰς τοὺς συμβιβασμοὺς διορίζεται δὶ ὅποιον δὲν φυλάξῃ τὴν συμφωνίαν, ἡ ποινὴ ἐνεργεῖται ἀπαραλλάκτως.

4. Ἂν πολλοὶ ὄντες εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν συνδιαφερόμενοι, οἱ μὲν συμβιβασθοῦν, οἱ δὲ ὄχι, τόσοι εἰς τὸν συμβιβασμὸν ἐνέχονται, ὅσοι ἐσυμβιβάσθησαν.

5. Ὅποιος μὲ τὸν ἀληθινὸν κύριον τῆς διαφορᾶς, ἢ μὲ τὸν παρᾶτήν του δὲν συμβιβάζεται, δὲν λογίζεται ὅτι συμβιβάζεται.

6. Ἂν δὲν ὀνοματισθῇ ῥητῶς, εἰς ποίαν διαφορὰν οἱ συμβιβαζόμενοι συμβιβάζονται, ἀλλ' ἁπλῶς, ὅτι συμβιβάζονται! ἢ ὅτι εἰς διαφορὰν συμβιβάζονται· τότε ὁ συμβιβασμὸς εἶναι ἄδηλον, ἂν ἔγινεν, ἢ ὄχι· καὶ διὰ τοῦτο, ἂν δὲν ἀποδειχθῇ τὸ ῥητῶς εἰς ποίαν, ἄκυρος εἶναι.

7. Ἂν διαφερόμενος κρύπτωντας, ἢ κλέπτωντας ἀμέσως, ἢ ἐμμέσως τὰς ἀποδείξεις τῶν δικαίων τοῦ ἀντιδιαφερομένου του, συμβιβασθῇ δολερῶς μ' ἐκεῖνον, καὶ ὕστερον ἐλεγχθῇ ἡ ἀλήθεια, δὲν λογίζεται ὅτι ἐσυμβιβάσθη.

Καθὼς ὅταν κληρονόμος ἀποθαμμένου δανειστοῦ συμβιβασθῇ μὲ τὸν χρεώστην του, νὰ τὸν δώσῃ ἀπὸ τὸ χρέος του τόσα, καὶ νὰ τὸν συγχωρέσῃ τὰ λοιπὰ· καὶ ὕστερον μετὰ τὸν συμβιβασμὸν φανῇ τοῦ ἀποθαμμένου ἡ διαθήκη, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλον τὸ χρέος ἐσυγχωροῦσε τὸν χρεώστην του· ἢ καθὼς ὅταν ἕνας συγκληρονόμος ἠξεύρωντας ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποθαμμένου, δὲν τὴν δείξῃ σωστὴν τὸν ἄλλον συγκληρονόμον, καὶ αὐτὸς πιστεύωντας συμβιβασθῇ, εἰς ὅσην ἐκεῖνος τὸν ἔδειξε.

8. Φονεὺς δύναται νὰ συμβιβασθῇ μὲ τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευμένου διὰ τὸν φόνον.

9. Ὁ βίαιος συμβιβασμὸς, ὅταν ἀποδειχθῇ, ἄκυρος εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ Αἱρετοκρισίας.

§.

1. Αἱρετοκρισία λέγεται ἡ συμφωνία ἐκείνη, ὅπου δύω, ἢ πολλοὶ διαφερόμενοι ἐκλέγωντας ἕνα, ἢ δύω, ἢ πολλοὺς, τοὺς διορίζουν κριτὰς τῆς διαφορᾶς τους.

Λέγονται δὲ καὶ οἱ κριταὶ αἱρετοί.

2. Κάθε διαφορὰ συμφωνιῶν καὶ χαρίτων, ἐκτὸς διαζυγίου, προικὸς, ἐπιτροπῆς, καὶ κληρονομίας, ἐνδέχεται καὶ δὶ αἱρετοκρισίας νὰ κρίνεται.

3. Ἐγκληματικὴ διαφορὰ δὶ αἱρετοκρισίας δὲν κρίνεται.

4. Κάθε πρόσωπον ἠμπορεῖ αἱρετὸς κριτὴς νὰ γίνῃ· ἐκτὸς γυναικῶν, ἀνηλίκων, τρελλῶν καὶ δημοσίως καταδικασμένων ἀτίμων.

5. Ἡ συμφωνία τῆς αἱρετοκρισίας ἐγγράφως νὰ γίνεται πάντοτε.

6. Πρὶν ἐγχειρίσουν εἰς τοὺς κριτάς τους οἱ διαφερόμενοι τὸ συμφωνοχάρτι τῆς αἱρετοκρισίας, ἐλεύθεροι εἶναι, ἂν δὲν θέλουν, νὰ διαλύουν τὴν συμφωνίαν τους· ἀφ' οὗ ὅμως τὴν ἐγχειρίσουν, δὲν εἶναι πλέον ἐλεύθεροι.

7. Ἂν εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς αἱρετοκρισίας διορισθῇ ποινὴ κατ' ἐκείνου, ὑποῦ δὲν ςαθῇ εἰς τῶν κριτῶν τὴν ἀπόφασιν ἡ ποινὴ νὰ ἐνεργῆται.

8. Ὅσας, καὶ ὁποίας διαφορὰς διορίσουν εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς αἱρετοκρισίας οἱ διαφερόμενοι, τόσας κ' ἐκείνας μόνον ἐλεύθερ' εἶναι οἱ κριταὶ νὰ κρίνουν.

9. Οἱ κρινόμενοι ἀναγκάζονται νὰ μένουν, καὶ νὰ ὑπακούωσι ἕως τοῦ τέλους τῆς ἀποφάσεως.

10. Πρὶν ἀρχίσουν τὴν θεωρίαν τῆς διαφορᾶς οἱ αἱρετοὶ κριταὶ, ἐλεύθερ᾽ εἶναι νὰ παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν κρίσιν.

11. Ἀφ᾽ οὗ ἀρχίσῃ ὁ αἱρετὸς κριτὴς τὴν θεωρίαν τῆς κρίσεως, δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ· ἐκτὸς μόνον ἂν ἀτιμασθῇ ἀπὸ τοὺς κρινομένους, ἢ ἂν μέλλῃ ν᾽ ἀναχωρήσῃ, ἢ ἂν διορισθῇ εἰς πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, ἢ ἂν ἀῤῥωστήσῃ ἀνίατα, ἢ ἂν ἀποδείξῃ, ὅτι τὸν συνέβησαν ἄφευκτοι ὑποθέσεις, διὰ τὰς ὁποίας δὲν εὐκαιρεῖ.

12. Ὅταν αἱρετὸς κριτὴς, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων αἰτιῶν (11) δὲν θέλει νὰ κρίνῃ, καὶ ν᾽ ἀποφασίσῃ, τότε νὰ βιάζεται διὰ τῆς ἐξουσίας.

13. Ὅταν ἕνας, ἢ ὅλ᾽ οἱ κριταὶ παραιτηθοῦν διὰ τὰς αἰτίας ἐκείνας (11), τότ᾽ ἐλεύθεροι εἶναι οἱ κρινόμενοι νὰ λύσουν τὴν αἱρετοκρισίαν, ἢ νὰ συνδιορίσουν ἄλλον, ἢ ἄλλους κριτὰς εἰς τὴν διαφοράν τους, ἂν θέλουν.

14. Οἱ αἱρετοὶ κριταὶ, ἐκτὸς ἐκείνων, ὁποῦ κριτὰς τοὺς διορίσουν, δὲν ἠμποροῦν ἄλλον οὔτε νὰ κρίνουν, οὔτε νὰ καταδικάσουν.

15. Ὅταν οἱ αἱρετοὶ κριταὶ τόσοι διαφωνοῦν, ὅσοι συμφωνοῦν εἰς τὴν ἀπόφασιν, τότε οἱ ἴδιοι νὰ ἐκλέγουν ἕνα τρίτον ἐπικριτήντους χωρὶς τῶν κρινομένων τὴν ἐρώτησιν, ἢ τὴν θέλησιν.

16. Ὅ,τι ὁ ἐπικριτὴς ἀποφασίσῃ, ἐνέχονται καὶ οἱ κριταὶ, καὶ οἱ κρινόμενοι, νὰ τὸ δεχθοῦν ἀπαραιτήτως.

17. Ὅταν οἱ περισσότεροι κριταὶ συμφωνοῦν, καὶ οἱ ὀλιγώτεροι διαφωνοῦν εἰς τὴν ἀπόφασιν, τότε ἰσχύει ἡ γνώμη τῶν περισσοτέρων.

18. Ἂν ἕνας τῶν διορισμένων αἱρετῶν κριτῶν λείπωντας, δὲν ἀκούσῃ κ᾽ ἐκεῖνος ὅλην τὴν σειρὰν τῆς διαφορᾶς, καὶ δὲν εἴπῃ τὴν γνώμην του, ἡ ἀπόφασις τῶν ἄλλων δὲν

ἰσχύει τίποτε· ἐκτὸς μόνον ἂν λείπωντας, ἀφήσῃ τὴν ψῆφον του εἰς τὸν συγκριτήν του.

19. Ἀφ' οὗ ὑπογράψουν τὴν ἀπόφασίν τους οἱ αἱρετοὶ κριταὶ, καὶ τὴν δώσουν τοὺς κρινομένους, πάυουν ἀπὸ τὸ νὰ εἶναι κριταί· καὶ δὲν ἠμποροῦν οὔτε ν' ἀνακρίνουν πλέον τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε, ἂν ἐλάνθασαν, νὰ διορθώσουν τὴν ἀπόφασίν τους· ἐκτὸς μόνον ἂν ἀριθμῶν, ἢ ἀριθμήσεως τύχῃ λάθος.

20. Ἡ ἀπόφασις τῶν αἱρετῶν κριτῶν, εἴτε δικαία εἶναι, εἴτε ἄδικος, ἔκκλητον δὲν ἔχει.

21. Ἡ αἱρετοκρισία ἄκυρος εἶναι·

Ὅταν ἡ ὑπόθεσις δὲν κρίνεται δι' αἱρετοκρισίας (2 & 3).

Ὅταν γένῃ αἱρετὸς κριτὴς ὅποιος ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸν νόμον (4).

Ὅταν οἱ κρινόμενοι πρὶν, καὶ ἀφ' οὗ ἀρχίσ' ἡ κρίσις τους, μόνοι τους συμβιβασθοῦν.

Ὅταν παραιτηθῇ, ἢ ἀποθάνῃ κριτὴς, καὶ δὲν διορίσουν ἄλλον οἱ κρινόμενοι.

Ὅταν ἀποθάνῃ κρινόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ Τοποτηρήσεως.

§.

1. Τοποτήρησιν λέγομεν τὸ ἔργον τοῦ τοποτηρητοῦ·

Τοποτηρητὴς δὲ εἶναι, ὅποιος ἐπέχει τόπον κυρίου εἰς κἀμμίαν ὑπόθεσιν.

2. Ἡ τοποτήρησις συνίσταται κατὰ συμφωνίαν τοῦ τοποτηρητοῦ, καὶ τοῦ κυρίου.

Ὁ μὲν δηλ. νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὑπόθεσιν, ὁ δὲ νὰ δεχθῇ τὰ ἐνεργημένα.

3. Διάφορα εἶναι τὰ εἴδη τῆς τοποτηρήσεως κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ὑποθέσεως.

Νὰ συμφωνήσῃ δηλ., νὰ πωλήσῃ, ν' ἀγοράσῃ, νὰ μισθώσῃ, νὰ δανείσῃ, νὰ πάρῃ, νὰ δώσῃ, νὰ ἐπιστατήσῃ, νὰ χαρίσῃ, νὰ κριθῇ, νὰ συμβιβασθῇ, καὶ τ. λ.

4. Ἡ τοποτήρησις ἐνδέχεται νὰ δίδεται τὸν τοποτηρητὴν ἀπὸ τὸν κίριον ἀμέσως, ἐμμέσως, ἀγράφως, ἐγγράφως, δὶ ἕνα ἔργον, διὰ πολλὰ, μὲ περιορισμὸν, ἀπεριορίστως, πληρεξουσίως, καὶ ὅπως ἀλλέως.

5. Ὁ τοποτηρητὴς χρεωστεῖ νὰ ἐνεργῇ τὴν ὑπόθεσιν τῆς τοποτηρήσεώς του κατὰ τὴν συμφωνίαν, κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ κυρίου, καὶ ἀδόλως.

6. Ὅποιος τοποτηρητὴς ἐνεργήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῆς τοποτηρήσεως ἐναντίον τῆς συμφωνίας, καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ κυρίου, ἢ δολερῶς ἐνεργήσῃ, καὶ προξενήσῃ ζημίαν, εἰς τὴν ζημίαν ἐνέχεται.

7. Ἂν ὁ τοποτηρητὴς ἐνεργῶντας τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὴν συμφωνίαν, κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ κυρίου, καὶ ἀδόλως, προξενηθῇ ζημία κατὰ περίστασιν, τὴν ζημίαν δὲν τὴν ἐνέχεται.

8. Ἂν ὁ τοποτηρητὴς δεχόμενος τὴν τοποτήρησιν, ἀμελήσῃ χωρὶς ἀναπόδρασον τυχηρὸν ἐμπόδιον, καὶ δὲν ἐνεργήσῃ τελείως τὴν ὑπόθεσιν, τότε! εἰ μὲν δὲν προξενηθῇ ζημία, δὲν ἐνέχεται διὰ μόνην τὴν ἁπλήν του τούτην, καὶ ἀθῶαν ἀμέλειαν, εἰ δὲ προξενηθῇ, ἐνέχεται.

Ὅτι ἔπρεπεν ἢ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν τοποτήρησιν, ἢ ἀφ' οὗ τὴν ἐδέχθη, νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὑπόθεσιν.

9. Ὅσ' ἀφ' ἑαυτοῦ του ὁ τοποτηρητὴς ἐξοδεύσῃ κατὰ λόγον εἰς τὸ ἔργον τῆς τοποτηρήσεώς του, τὰ ἐνέχεται ὁ κύριος μὲ τὸ διάφορόν τους, καὶ ἂν δὲν τὸν παρήγγειλε νὰ ἐξοδεύσῃ.

Ἂν δὲ ὁ κύριος διορίζωντας πόσα νὰ ἐξοδευθοῦν, ὁ τοποτηρητὴς ἐξοδεύσῃ κατὰ λόγον περισσότερα, πάλιν ὁ κύριος ἐνέχεται εἰς ὅλα τὰ κατὰ λόγον περισσότερα.

Εἰ δὲ καὶ ἐξοδεύσῃ παρὰ λόγον περισσότερα, αὐτὸς τὰ ἐνέχεται.

10. Ἀφ' οὗ δώσῃ ὁ κύριος τὴν τοποτήρησιν τὸν τοποτηρητὴν, καὶ ὁ τοποτηρητὴς ἀρχίσῃ νὰ ἐνεργῇ τὸ ἔργον, εὐθὺς ἐκεῖνος ἐνέχεται νὰ δεχθῇ ὅ,τι κάμῃ κατὰ τὴν παραγγελίαν του.

11 Δύναται ὁ κύριος ἀφ' οὗ δώσῃ τὸν τοποτηρητὴν πρώτην παραγγελίαν, νὰ δίδῃ καὶ δευτέραν πρὸς ἀναίρεσιν, ἢ διόρθωσιν τῆς πρώτης ὅλης, ἢ κατὰ μέρος, καὶ τρίτην, καὶ τετάρτην, καὶ ἑξῆς.

Προλαμβάνοντας ὅμως πάντα τὸν τοποτηρητὴν· ὅτι ἀφ' οὗ ἀρχίσῃ αὐτὸς νὰ ἐνεργῇ, πρέπει ἐκεῖνος νὰ ςέργῃ τὰ ἐνεργημένα.

12. Ὅταν ὁ κύριος διορίζωντας πρῶτον τοποτηρητὴν, μεταδιορίσῃ δεύτερον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, τότε ἂν ὁ πρῶτος προλαμβάνοντας ἄρχισε νὰ ἐνεργῇ, ἐνέχεται ὁ κύριος νὰ δεχθῇ ὅλα, ὅσα ἕως τότε ἐνήργησε, μὲ τὰ κατὰ λόγον ἔξοδά του.

13. Ἂν ἀπὸ τὸν κύριον δύω, ἢ περισσότεροι συντοποτηρηταὶ διορισθοῦν εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὅλοι ἐπίσης ἐνέχονται δι' αὐτὴν, καὶ ὃν ὅλοι δὲν συνενεργήσουν:

Ὅτι ὅλοι ἐπίσης τὴν τοποτήρησιν τὴν ἐδέχθησαν.

14. Ἂν ἀπὸ δύω, ἢ πολλοὺς συντοποτηρητὰς εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἕνας, ἢ μερικοὶ ἐνεργήσουν χωρὶς τοὺς ἄλλους, τότε ὁ κύριος ἐλεύθερος εἶναι, ἂν βλάπτεται, νὰ ζητῇ ἀπ' ὅλους τὰς ζημίας του.

15. Ἔχει τὴν ἄδειαν ὁ τοποτηρητὴς ἀφ' οὗ σέρξῃ, καὶ δεχθῇ τὴν τοποτήρησιν, νὰ παραιτῆται, ἤτε πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ἐνεργῇ, ἤτε καὶ ἐνῷ ἐνεργεῖ, δὶ αἰτίαν εὔλογον, καὶ ἐμπόδιον.

Ἂν ἀῤῥωσήσῃ δηλ. ἢ διορισθῇ εἰς πολιτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ δὲν σχολάζει.

Ἢ δὶ ἄλλο ἴδιον περισατικὸν, ὁποῦ τῇ ἀληθείᾳ τὸν ἐμποδίζει· καὶ τ. λ.

16. Ἔχει τὴν ἄδειαν ὁ τοποτηρητὴς καὶ χωρὶς αἰτίαν νὰ παραιτῆται, ἂν εἰς τέτοιαν σάσιν ἀφίνῃ τὴν ὑπόθεσιν, ὥσε παραιτούμενος, νὰ μὴ προξενήσῃ ζημίαν, καὶ ὁ κύριος νὰ ἠμπορῇ νὰ διορίσῃ ἄλλον, ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἔργον του· ἀλλέως·

Ὄντας εἰς κίνδυνον ἡ ὑπόθεσις, ἂν χωρὶς αἰτίαν παραιτηθῇ, ἐνέχεται τὰς ζημίας.

17. Δὶ ὁποιον λόγον παραιτηθῇ ὁ τοποτηρητὴς, πρὶν εἰδοποιήσῃ τὸν κύριον, ὅτι παραιτεῖται, δὲν εἶν' ἐλεύθερος νὰ παραιτηθῇ· εἰ δὲ μή! ἐνέχεται εἰς τὰς ζημίας· ἐκτὸς μόνον ἂν δὶ ἐμπόδιον φυσικὸν, ἢ τυχηρὸν ἀνίκητον δὲν ἠμπόρεσε νὰ εἰδοποιήσῃ.

18. Ὅλαι αἱ τοποτηρήσεις μετὰ θάνατον τοῦ κυρίου, ἢ τοποτηρητοῦ παύουν, καὶ διαλύονται.

19. Ἂν ὁ τοποτηρητὴς μετὰ θάνατον τοῦ κυρίου, μὴν ἠξεύροντας τῇ ἀληθείᾳ τὸν θάνατον, ἐνεργεῖ κατὰ συνέχειαν, τότε ὁ κληρονόμος ἐνέχεται νὰ δεχθῇ, ὅσα κα-

τὰ τὴν παραγγελίαν ἕως τότε ἐνήργησε μὲ τὰ κατὰ λόγον ἔξοδάτου.

20. Ἂν ὁ τοποτηρητὴς ἠξεύρωντας τὸν θάνατον, δὲν πάυσῃ, τότε ὅ,τι ζημία προξενηθῇ ἀπὸ ὁποιανδήποτε αἰτίαν, τὴν ἐνέχεται τὸν κληρονόμον· ὅτι ἂν ἔπαυε, δὲν τὴν ἐπάθενεν ἴσως ὁ κληρονόμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ Συνηγορίας.

§.

1. Συνηγορία εἶναι ἡ τοποτήρησις τοῦ συνηγόρου.

Συνήγορος εἶναι, ὅποιος διορίζεται ἀπὸ ἄλλον, διὰ νὰ κριθῇ εἰς τὸν τόπον του.

2. Συνήγορος ἐγγράφως νὰ διορίζεται·

Ἄγραφος συνήγορος δεκτὸς νὰ μὴν εἶναι εἰς κριτήριον.

3. Ἂν ὁ συνήγορος διορισθῇ πληρεξούσιος, ὅταν καταδικασθῇ νὰ πληρώσῃ, ἐνέχεται νὰ πληρώσῃ· εἰ δὲ μή! ἐνέχεται ὁ κύριος.

4. Ὁ κληρονόμος τοῦ συνηγόρου δὲν ἐνέχεται, νὰ δεχθῇ τὴν συνηγορίαν, ἂν δὲν θέλῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ Ἐπιτροπῆς.

§.

1. Ἐπιτροπὴ λέγεται ἡ τοποτήρησις τοῦ ἐπιτρόπου· Ἐπίτροπος εἶναι ὁ τοποτηρητὴς τοῦ πατρὸς τοῦ ἀνηλίκου, καὶ κυβερνήτης τῆς παιδαγωγίας, καὶ περιουσίας του.

2. Ἐνδέχεται νὰ διορίζεται ἐπίτροπος ἢ ἀπὸ τὸν νόμον, ἢ ἀπὸ τὴν Αὐθεντείαν, ἢ ἀπὸ κριτήριον, καὶ τότε λέγεται νόμιμος, ἢ ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοῦ ἀνηλίκου μὲ διαθήκην, καὶ τότε διαθετὸς ὀνομάζεται.

3. Διορίζεται ἢ ἕνας, ἢ πολλοὶ ἐπίτροποι ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνηλίκου κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς περιουσίας του· καὶ ἢ ὅλην νὰ ἐπιτροπεύουν ὅλοι, ἢ ὁ καθένας τὸ μέρος του.

4. Ὅταν διαθετὸς ἐπίτροπος δὲν εἶναι, ὁ πλησιέςερος συγγενὴς κατὰ νόμον ἐπίτροπος γίνεται.

5. Ἂν πολλοὶ συγγενεῖς τοῦ αὐτοῦ πλησιεςέρου βαθμοῦ τύχουν, ὅλοι νὰ διορίζωνται ἐπίτροποι, ἢ ὁ καλήτερος, ἂν ὅλοι δὲν συμφέρῃ.

6. Ἂν συγγενεῖς δὲν εἶναι, γίνεται ἐπίτροπος ὁ Βόρνικος τῶν κοινοτήτων.

7. Ἐπίτροποι νὰ διορίζωνται τίμιοι, καὶ εὐκατάςατοι, ἢ ἐγγυημένοι.

8. Ἂν μεταξὺ ἐπιτρόπων ὁ μὲν εὐκατάςατος εἶναι, ὁ δὲ δίδει ἐγγύησιν, ὁ δεύτερος προτιμᾶται· ἐκτὸς μόνον ἂν λόγος τὸ ἀνάπαλιν πείσῃ.

Ἂν δηλ. εἶναι ὕποπτος, ἢ αἰσχροκερδὴς, ἢ αἰσχρόβιος, ἢ τέτοιος, ὥςε καὶ μ' ἐγγύησιν εἶναι ἀνάξιος νὰ ἐπιτροπεύῃ.

9. Ἐνδέχεται πολλάκις νὰ διορίζωνται τῶν ἐπιτρόπων ἔφοροι, συγγενεῖς, ξένοι, ἄρχοντες, ἰδιῶται, διὰ τιμὴν μόνον, ἢ νὰ προσέχουν τοὺς ἐπιτρόπους, ἢ νὰ τοὺς συμβουλεύωνται οἱ ἐπίτροποι εἰς τὰ κυριότερα, ἢ ὅπως ἀλλέως.

10. Ὁ νόμιμος ἢ ὁ διαθετὸς ἐπίτροπος ὅταν φωραθῇ, ὅτι κακῶς ἐπιτροπεύει, νὰ ἀποβάλλεται.

11. Ἐπίτροπος ἀντιδιαφερόμενος, ἢ ἐχθρὸς ὁπωσδήποτε τῶν γονέων τοῦ ἀνηλίκου, ἢ αὐτοῦ, ποτὲ νὰ μὴ διορίζεται, κἄν τε συγγενὴς, κἄν τε ξένος.

12. Γυναῖκα ἐπίτροπος (ἐκτὸς τῆς μητρὸς, καὶ τῆς μάμμης), ποτὲ νὰ μὴ διορίζεται εἰς ἀνήλικον.

13. Ἂν ἡ μητέρα δευτεροϋπανδρευθῇ, νὰ μὴν ἐπιτροπεύῃ.

14. Ὅταν ὁ ἀνήλικος εἶναι μητρόθεν ὀρφανὸς, ὁ πατέρας νὰ εἶναι τῆς μητρικῆς περιουσίας ἐπίτροπος.

15. Ἀφ' οὗ διορισθῇ ὁ ἐπίτροπος, πρὶν ἀρχίσῃ τὴν κυβέρνησιν, χρεωστεῖ νὰ κάμῃ δύω κατάστιχα κατ' ὄνομα, τῆς περιλαβῆς τῆς περιουσίας, καὶ τοῦ χρέους τοῦ ἀνηλίκου· καὶ τὸ μὲν, ἀφ' οὗ τὸ ὑπογράψῃ ὁ ἴδιος, καὶ τὸ βεβαιώσουν οἱ συγγενεῖς, ἢ τὸ κριτήριον, νὰ παρακατατίθεται εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἢ εἰς τὰς Ἐπισκοπὰς, ἢ εἰς τὴν Βορνιτζίαν τῶν κοινοτήτων, τὸ δὲ ἄλλο, ὑπογραμμένον καὶ αὐτὸ, καὶ μαρτυρημένον ἀπαραλλάκτως, νὰ τὸ κρατῇ ὁ ἴδιος.

Διὰ νὰ χρησιμεύσῃ δηλ. τὸ μὲν πρῶτον τὸν ὀρφανὸν, ὅταν τὸν παραδώσῃ τὴν ἐπιτροπὴν ὁ ἐπίτροπος, τὸ δὲ δεύτερον τὸν ἐπίτροπον εἰς τὴν κυβέρνησιν.

16. Αἱ μητέρες τῶν ὀρφανῶν, ἢ αἱ μάμμαι καὶ ἂν δὲν τύχουν ἐπιτρόπισσαι, ἂς ἔχουν ὅμως τὴν παιδαγωγίαν τῶν ὀρφανῶν τους.

Εἰδὲ καὶ δευτεροϋπανδρευθοῦν αἱ μητέρες, τότε ἢ νὰ τὰς συγχωρῆται πάλιν ἡ παιδαγωγία, ὅταν δὲν τὴν ἀμελοῦν, ἢ νὰ τὰς ἀφαιρῆται, ἂν τὴν ἀμελοῦν.

Παιδαγωγίαν δὲ λέγομεν τὴν μάθησιν τοῦ ὀρφανοῦ κατὰ τὸ εἶναι του, τὴν τροφήν του, τὴν ἐνδυμασίαν του, καὶ τὴν περιθαλψίν του εἰς τὴν ἀσθένειάν του.

17. Ἂν ὁ πατέρας μὲ διαθήκην ἀλλέως, καὶ ἀλλοῦ τὴν παιδαγωγίαν τοῦ ὀρφανοῦ διατάξῃ, κατὰ τὴν διαταγὴν νὰ παιδαγωγῆται· ἐκτὸς μόνον ἂν φωραθῇ, ὅτι κακῶς παιδαγωγεῖται.

18. Ὁ ἐπίτροπος χρεωσεῖ νὰ κυβερνᾷ τὸν ὀρφανὸν, καὶ τὸ ὀρφανικὸν, ὡς πατέρας.

19. Ὅλα ὅσα πρὸς ὄφελος ἀποβλέπουν τοῦ ἀνηλίκου, ἐλεύθερος εἶναι ὁ ἐπίτροπος νὰ τὰ κάμῃ.

20. Ὅ,τι δολερῶς, ἢ κατὰ λάθος ὁ ἐπίτροπος τὸν ἀνήλικον ζημιώσῃ, τὸ ἐνέχεται.

21. Ὁποιαν ζημίαν πάθῃ ἡ περιουσία τοῦ ἀνηλίκου ἀπὸ φυσικὴν, ἢ τυχηρὰν ἀναπόδρασον περίσασιν, εἰς τὸν ἀνήλικον πίπτει· ἐκτὸς μόνον ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ ἐπίτροπος ἠμπορῶντας νὰ τὴν προφυλάξῃ, ἀμέλησε.

22. Ὅ,τι κατὰ λόγον κάμνει ὁ ἐπίτροπος, πέρνωντας, δίδωντας, ἐξοδεύωντας, συμφωνῶντας, λογίζεται πῶς τὸ κάμνει ὁ ἐπιτροπευόμενος, καὶ τὸ ἐνέχεται ὁ ἐπιτροπευόμενος· ὅ,τι δὲ παράλογον, μόνος ὁ ἐπίτροπος τὸ ἐνέχεται.

23. Νὰ μὴν ἔχῃ τὴν ἄδειαν ὁ ἐπίτροπος νὰ ἐξοδεύσῃ εἰς τὸν ἀνήλικον, πλέον τοῦ εἰσοδήματός του, παρεκτὸς μεγάλης ἀνάγκης· ἀλλέως τὸ πλέον εἰς αὐτὸν κινδυνεύει.

24. Ὁ ἐπίτροπος ὅλα τὰ κατὰ λόγον περιττὰ κινητὰ, καὶ ὅλα τὰ εὐκολόφθαρτα (καθὼς σιτάρι, κριθάρι, καὶ τὰ τέτοια)

να τὰ πωλῇ, καὶ τὴν τιμήν τους νὰ τὴν κάμῃ κεφάλαια.

25. Ποτὲ δὲν εἶν' ἐλεύθερος ὁ ἐπίτροπος νὰ πωλῇ ὀρφανικὸν ἀκίνητον, παρεκτὸς μεγάλης ἀνάγκης, καὶ τότε δὶ εἰδήσεως τῆς ἐξουσίας.

26. Ποτὲ δὲν εἶν' ἐλεύθερος ὁ ἐπίτροπος ν' ἀνταλλάζῃ ὀρφανικὸν ἀκίνητον, εἰδὲ μή! τὸ ἐνέχεται μὲ τὰς ζημίας του.

27. Τοὺς κατζιβέλους ἐλεύθερος εἶναι ὁ ἐπίτροπος νὰ τοὺς ἀνταλλάζῃ· ἀλλὰ καὶ τότε μὲ ἐξέτασιν κρίσεως.

28. Ἀσημικὰ, μαλαγματικὰ, πετράδια, καὶ κάθε λογάρι τοῦ ἀνηλίκου νὰ μὴ πωλῇ ὁ ἐπίτροπος, παρεκτὸς ἀνάγκης, καὶ τότε δὶ εἰδήσεως τῆς ἐξουσίας.

29. Ὁ ἐπίτροπος δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀγοράζῃ πρᾶγμα τῶν ἐπιτροπευομένων, ἐν ὅσῳ ἐπιτροπεύει.

30. Τὰ ἄσπρα τοῦ ἀνηλίκου ὁ ἐπίτροπος νὰ τὰ τοκίζῃ δανείζωντάς τα εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἢ εἰς τὰς Ἐπισκοπὰς, ἢ εἰς τὰ Μοναςήρια· ἂν δὲ ἄλλοῦ τὰ δανείσῃ, νὰ τὰ δανείζῃ μὲ τιμῆς διπλασίας ἐνέχυρον.

31. Ὅλας τὰς κρισολογίας, ὅσαι κατὰ τοῦ ἀνηλίκου, ἢ ὑπὲρ τοῦ ἀνηλίκου συμπίπτουν, νὰ τὰς ἐνεργῇ ὁ ἐπίτροπος μὲ τὴν γνώμην, καὶ συμβουλὴν τῶν συγγενῶν, ἢ τῶν ἐφόρων· ἀλλέως ἂν μόνος τὰς ἐνεργῇ, καὶ βλαφθῇ ἀδίκως ὁ ἀνήλικος, αὐτὸς τὴν βλάβην ἐνέχεται.

32. Ἂν ὄντας δύω, ἢ πολλοὶ συνεπίτροποι, ἔχουν προσδιορισμένον ἀπὸ διαθήκην, ἢ κριτήριον τὸ τὶ, καὶ τὶ, ὁ καθένας νὰ ἐπιτροπεύῃ, τότε ὁ καθένας ἐνέχεται εἰς τὸ ἐπιτροπευόμενον μέρος του, εἰδὲ καὶ ὅλοι ἀδιορίςως ὅλης τῆς περιουσίας διορισθοῦν ἐπίτροποι, τότε ὅλοι δὶ ὅλην, καὶ ὁ καθένας δὶ ὅλην ἐνέχονται.

33. Ἂν ὄντας δύω, ἢ πολλοὶ συνεπίτροποι ἀντιμάχωνται,

θέλοντας ὁ καθένας νὰ ἐπιτροπεύῃ μόνος, τότε νὰ προτιμᾶται ὁ ἀξιότερος δὶ εἰδήσεως τῆς ἐξουσίας.

34. Ἂν οἱ ἔφοροι διορισθοῦν καὶ αὐτοὶ νὰ ἐπιτροπεύουν ἰδιαιτέρως ἕνα τίποτε μέρος τῆς γενικῆς τῶν ἐπιτρόπων ἐπιτροπῆς, συνενέχονται καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς ἐπιτρόπους εἰς τοῦτο.

35. Ἂν ὄντας ἡ μητέρα ἐπίτροπος τῶν ὀρφανῶν της, πρὶν δώσῃ λογαριασμὸν τῆς ἐπιτροπῆς της, καὶ πρὶν διορίσῃ ἄλλον ἐπίτροπον ὑπανδρευθῇ, τότε ὅ,τι ἔπαθεν ἢ πάθῃ ἡ περιουσία τοῦ ἀνηλίκου, τὴν βλάβην καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ ἄνδρας της τὴν ἐνέχονται.

36. Οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐπιτρόπου ἐνέχονται εἰς ὅ,τι ὁ ἐπίτροπος ἐνέχεται τὸν ἀνήλικον.

37. Ἂν ὁ πατέρας τοῦ ὀρφανοῦ εἰς διαθήκην ῥητῶς διατάξῃ, ὅτι ὁ ἐπίτροπός του νὰ μὴ χρεωσῇ νὰ δίδῃ λογαριασμὸν, οὔτ' ἐπιτροπεύοντας, οὔτε παύωντας ἀπὸ τὴν ἐπιτροπήν, νὰ μὴν εἰσακούεται, ἀλλὰ νὰ δίδῃ ἀπαραιτήτως.

38. Ὁ ἐπίτροπος ἐλεύθερος εἶναι νὰ παραιτῆται ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν δὶ ἀσθένειαν πολυκαιρινὴν, γῆρας, ἀσχολίαν ἰδίων ἀφεύκτων ὑποθέσεων, καὶ πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἀποδημίαν, πλὴν δὶ εἰδήσεως τῆς ἐξουσίας.

39. Παύει ἡ ἐπιτροπή·

Ὅταν ὁ ἀνήλικος ἢ ἡ ἀνήλικη πατήσουν τὸν εἰκοσὸν πέμπτον χρόνον τῆς ἡλικίας τους.

Ὅταν ὁ ἀνήλικος, ἢ ἡ ἀνήλικη ἀξιωθοῦν ἀπὸ τὴν Αὐθεντείαν συγγνώμην ἡλικίας.

Ὅταν ὑπανδρευθῇ ἡ ἀνήλικη.

Ὅταν ἀποθάνῃ ὁ ἐπιτροπευόμενος·

Ὅταν ὁ ἐπίτροπος παραιτηθῇ δὶ ἀσθένειαν, καὶ τ. λ. (ὡς ἐκεῖ 38)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ Παρακαταθήκης.

§.

1. Ὅταν ἕνας δίδῃ τὸν ἄλλον πρᾶγματου νὰ τὸ φυλάξῃ, τότε τοῦτο παρακαταθήκην ὀνομάζομεν.
2. Ἡ παρακαταθήκη εἶναι συμφωνία, ὁ μὲν δηλαδὴ εἰς τὸ νὰ παρακαταθέσῃ, ὁ δὲ νὰ φυλάξῃ.
3. Ὅπως μεταξὺ τοῦ παρακαταθέτου, καὶ φυλακτοῦ διὰ τὸ παρακατατιθέμενον πρᾶγμα συμφωνηθῇ, πρέπει νὰ φυλάττεται ἀπαραλλάκτως ἡ συμφωνία.
4. Ὁ φυλακτὴς πρέπει νὰ προσέχῃ τὸ παρακαταθεμένον, ὡς ἴδιον.
5. Ὅ,τι πάθῃ τὸ παρακαταθεμένον ἀπὸ δόλον, ἢ ἀποδεδειγμένην ἀμέλειαν, ἢ λάθος τοῦ φυλακτοῦ, τὸ πάθος εἰς αὐτὸν κινδυνεύει.
6. Ὅ,τι δὲ πάθῃ ἀπὸ τυχηρὰν ἀναπόδρασον περίσασιν, εἰς τὸν παρακαταθέτην κινδυνεύει.
7. Ἂν παρακατατεθῇ πρᾶγμα μὲ συμφωνίαν νὰ τὸ πωλήσῃ ὁ φυλακτὴς, καὶ νὰ κρατήσῃ τὴν τιμὴν εἰς λογαριασμὸν χρέους, τότε καὶ πρὸ τῆς πωλήσεως, καὶ μετὰ τὴν πώλησιν, ὅ,τι πάθῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀπ' ὁποιαν αἰτίαν χωρὶς ἐξαίρεσιν, εἰς τὸν φυλακτὴν κινδυνεύει· ὅτι τὸ τέτοιον δὲν λογίζεται πλέον παρακαταθήκη, ἀλλ' ἐξόφλισις, ἤγουν πρᾶγμα δομένον πρὸς χρέους ἐξόφλισιν.
8. Ἂν ἄσπρα παρακατατεθοῦν μὲ συμφωνίαν, νὰ τὰ μεταχειρίζεται ὁ φυλακτής· τότε ὅ,τι πάθουν, καὶ πρὸ,

καὶ μετὰ τὴν μεταχείρισιν, εἰς τὸν φυλακτὴν κινδυνεύουν χωρὶς ἐξαίρεσιν.

Ὅτι τὸ τέτοιον δὲν λογίζεται πλέον παρακαταθήκη, ἀλλὰ δάνεισμα.

9. Ἂν ὁ φυλακτὴς ὄντας ἀνήλικος, ἢ τρελλὸς, τὸ παρακαταθεμένον πάθῃ, καὶ βλαφθῇ, τότε ἡ βλάβη πρὸς τὸν παρακαταθέτην ἀνάγεται· διατὶ τέτοιους φυλακτὰς ἐδιάλεξε.

10. Ὅταν παρακατατεθῇ πρᾶγμα μὲ ἄδειαν μεταχειρίσεως, τότε μόνον ὁ φυλακτὴς ἐλεύθερος εἶναι νὰ τὸ μεταχειρίζεται, ἀλλέως ὄχι.

11. Ὅταν τὸ παρακαταθεμένον πρᾶγμα ζητηθῇ ἀπὸ τὸν παρακαταθέτην, χρεωσεῖ νὰ τὸ δίδῃ ὁ φυλακτὴς καθὼς τὸ παρέλαβεν.

Ἂν εἶναι δὲ τὸ πρᾶγμα κάρπιμον χρεωσεῖ καὶ τοὺς καρπούς του· ἐκτὸς μόνον ἂν τὸ ἐναντίον συμφωνηθῇ.

12. Ἂν συμφωνηθῇ καὶ τόπος, ποῦ νὰ παραδωθῇ τὸ παρακαταθεμένον, ἀκολουθεῖται κατὰ τὴν συμφωνίαν.

13. Ὅταν τὸ παρακαταθεμένον ἀποδειχθῇ κλεμμένον, ἢ ξένον, καὶ ζητηθῇ ἀπὸ τὸν κύριόν του, χρεωσεῖ ὁ φυλακτὴς νὰ τὸ δίδῃ τὴν κρίσιν· εἰ δὲ μή! ἐνέχεται.

14. Ὅταν πολλοὶ παρακαταθέσουν πρᾶγμα, καὶ τὸ ζητήσουν, τότε ὁ φυλακτὴς ὅλους μαζὺ χρεωσεῖ νὰ τὸ δίδῃ· εἰ δὲ μή! ἐνέχεται.

15. Ὅταν πολλοὶ παρακαταθέσουν κοινὸν πρᾶγμα μὲ συμφωνίαν, νὰ τὸ δίδῃ ὁ φυλακτὴς τὸν καθ' ἕνα ὁποῦ τὸ ζητήσῃ, ἢ ὅλους, τότε ἀκολουθεῖται κατὰ τὴν συμφωνίαν.

16. Ἂν εἰς δύω παρακατατεθῇ πρᾶγμα, τότε ὁ καθένας τους ὅλον χρεωσεῖ νὰ τὸ δίδῃ, ὅταν ζητηθῇ· καὶ ἂν ὁ

ἕνας ὀλιγώτερον τὸ δώσῃ, ἐνέχεται τὴν ἔλλειψιν καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ ἄλλος ἐπίσης.

17. Ἂν παρακατατεθῇ πρᾶγμα σκεπασμένον, καὶ σφραγισμένον, τότε ὁ φυλακτὴς τὸ σκεπασμένον, καὶ σφραγισμένον χρεωσεῖ, ὅταν τὸ ζητηθῇ, νὰ τὸ δίδῃ, καθὼς ἦταν, χωρὶς νὰ ἐνέχεται ἄλλο τίποτε, ἀπ' ὅσα ἐνδέχεται νὰ ζητῇ ὁ παρακαταθέτης, πῶς εἶχε σκεπασμένα, καὶ σφραγισμένα.

Ἂν ὅμως ὁ παρακαταθέτης τὰ παρακαταθεμένα ἓν πρὸς ἓν προδείξῃ τὸν φυλακτὴν, καὶ τὰ σφραγίσῃ, τότε καὶ αὐτὸς ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐνέχεται.

18. Ἂν τὸ παρακαταθεμένον ζητηθῇ, καὶ δὲν δοθῇ, ἐνῷ ἐνδέχετο νὰ δοθῇ, τότε ὅ,τι πάθῃ ἀπ' ὁποιαν αἰτίαν χωρὶς ἐξαίρεσιν, τὸ ἐνέχεται ὁ φυλακτής· διατὶ δὲν τὸ ἔδωκεν, ὅταν τὸ ἐζητήθη· ἐκτὸς μόνον, ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι τότε δὲν ἐνδέχετο νὰ δοθῇ δὶ αἰτίαν ἀναπόδρασον.

19. Ὅταν θέλῃ ὁ φυλακτὴς νὰ παραδώσῃ καὶ πρὸ τῆς διορίας, τυχὸν, τῆς συμφωνίας τὸ παρακαταθεμένον, ὁ παρακαταθέτης χρεωσεῖ νὰ τὸ δεχθῇ· ἐκτὸς μόνον ἂν αὐτὸς εὑρίσκεται εἰς ἀντιπερίσασιν, καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ δεχθῇ, ὁ δὲ φυλακτὴς ἠμπορεῖ καὶ πλέον νὰ τὸ φυλάττῃ.

20. Ἂν ὁ φυλακτὴς ἐξοδεύσῃ τίποτε ἀναγκαῖον πρὸς συντήρησιν, ἢ τροφὴν τοῦ παρακαταθεμένου πράγματος, ὁ παρακαταθέτης χρεωσεῖ τὰ ἔξοδα.

21. Ἂν ἀποθάνῃ ὁ φυλακτὴς, οἱ κληρονόμοι ἐνέχονται τὸ παρακαταθεμένον μὲ ὅλα τὰ δίκαιά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ Μεσεγγυήσεως.

§.

1. Μεσεγγύησις εἶναι εἶδος παρακαταθήκης, καὶ λέγεται ὅταν δύω, ἢ πολλοὶ σύμφωνα παρακαταθέσουν πρᾶγμα διαφερόμενον εἰς ἕνα τρίτον (μεσεγγυητὴν λεγόμενον) διὰ νὰ τὸ φυλάττῃ, καὶ νὰ τὸ δώσῃ ἐκεῖνον, ὁποῦ ἀποδειχθῇ κύριος τοῦ πράγματος.
2. Πρὶν ἀποδειχθῇ, ποῖος εἶναι ὁ κύριος τοῦ πράγματος, ὁ μεσεγγυητὴς δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ δώσῃ κἀνέναν ἀπὸ τοὺς παρακαταθέτας.
3. Ἂν συμφωνηθῇ καὶ τίποτε ἄλλο μεταξὺ τῶν παρακαταθέτων, καὶ τοῦ μεσεγγυητοῦ, ἀκολουθεῖται ἡ συμφωνία.
4. Ἀφ' οὗ ἀποδειχθῇ ὁ κύριος τοῦ μεσεγγυημένου πράγματος, τότε ὁ μεσεγγυητὴς χρεωσεῖ νὰ τὸν παραδώσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸν καρπόν του, ἂν ἔχῃ.
5. Τέλος ὅσα εἰς τὴν παρακαταθήκην ἐνομοθετήσαμεν (3, 4, 5, 6, 9, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21,) ὅλ' αὐτὰ νομοθετοῦμεν καὶ εἰς τὴν μεσεγγύησιν.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Χαρίτων.

§.

1. Αἱ χάριτες εἶναι ἢ πράγματα, ἢ χρήσεις πραγμάτων.
2. Χαρίζονται χάριτες καὶ πρὸς τὸ παρὸν, καὶ πρὸς τὸ μέλλον.
3. Χαρίζονται χάριτες καὶ μὲ συνθήκην, καὶ χωρὶς συνθήκην.
4. Πρὶν ἡ χάρις δοθῇ, ἠμπορεῖ κάθε συνθήκη νὰ διορίζεται, μετὰ τὴν δόσιν ὄχι.
5. Ὅ,τι ὁ ἄνδρας ζῶντας χαρίσῃ τὴν γυναῖκατοῦ μετὰ τὸν γάμον, καὶ ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδρα της, δάνεισμα λογίζεται, καὶ ὄχι χάρισμα.

Ὅτι ἂν ἀφεθῇ νὰ χαρίζῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον τέλεια, ἐνδέχεται δὲ ἔρωτα ὅλην τὴν περιουσίαν του ὁ ἕνας τὸν ἄλλον νὰ τὴν χαρίζῃ· καὶ ὕστερον, ἂν συμβῇ διαζύγιον, νὰ μείνουν πάμπτωχοι· ἔπειτα ἔχοντας ὁ ἄνδρας, ἢ ἡ γυναῖκα δανειστὰς, ἠμπορεῖ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πάντοτε νὰ χαρίζῃ τὴν περιουσίαν του, καὶ οἱ δανειστὰὶ νὰ μένουν πάντοτε ζημιωμένοι.

6. Ἀφ' οὗ δοθῇ ἡ χάρις, δὲν ἀνακαλεῖται, παρεκτὸς

α) Ἂν δοθῇ μὲ συνθήκην, καὶ ὁ φιλοδωρούμενος δὲν ἀκολουθήσῃ τὴν συνθήκην.

β) Ἂν ὁ φιλοδωρούμενος ἀτιμάσῃ τὸν χαρισὴν, ἢ τὸν βλάψῃ, ἢ τὸν ἐπιβουλευθῇ, ἢ ἀδίκως τὸν ἐγκαλέσ' εἰς κρίσιν.

7. Τὸ αἰσχρὸν χάρισμα ποτὲ δὲν ἀνακαλεῖται κἂν τε ἀχαρισήσῃ τὸ αἰσχρὸν πρόσωπον, κἂν τε ὄχι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Προγαμιαίων δώρων.

§.

1. Ὅ,τι ἐκτὸς τῶν ἀῤῥαβώνων πρὸ τοῦ γάμου ὁ ἄνδρας χαρίσῃ τὴν γυναῖκα του, προγαμιαῖον δῶρον λέγεται.
2. Ὅ,πως, καὶ ὅ,τι συμφωνηθῇ πρὸ τοῦ γάμου διὰ τὸ προγαμιαῖον δῶρον, ἡ συμφωνία νὰ φυλάττεται ἀπαραλλάκτως.
3. Ἂν ταχθῇ ἀπὸ τὸν ἄνδρα προγαμιαῖον δῶρον, καὶ δὲν ὀνοματισθῇ τὶ, καὶ πόσον, νὰ μὴ χρεωσῆται.
4. Ἂν πρὸ τοῦ γάμου προγαμιαῖον δῶρον δὲν δοθῇ, ἢ δὲν ταχθῇ, μετὰ τὸν γάμον νὰ μὴ ζητῆται.
5. Ὅ,τι προγαμιαῖον δῶρον ὁ ἀνήλικος χαρίσῃ, σέργεται.
6. Ἂν ὁ γάμος δὲν γένῃ, σρέφουν τὰ προγαμιαῖα δῶρα.
7. Μετὰ τοὺς γάμους καὶ οἱ ἀῤῥαβῶνες ἀκολουθοῦν τὴν φύσιν τῶν προγαμιαίων δώρων· καὶ ὅσα περὶ τῶν προγαμιαίων δώρων νομοθετοῦμεν, τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν ἀῤῥαβώνων νοοῦμεν.

8. Τὸ προγαμιαῖον δῶρον, καθὼς ἡ προῖκα, οὔτε ἀποξενώνεται, οὔτε ἐνεχυριάζεται, παρεκτὸς εἰς ὅσας περιςάσεις ἡ προῖκα, καὶ καθὼς ἡ προῖκα.

Καὶ ἀκόμι, ὅταν ὁ ἄνδρας ἔχῃ πρὸ γάμου χρέος, καὶ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἄλλη του περιουσία νὰ τὸ πληρώσῃ.

9. Ὅταν διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία δι' ἐπιβουλὴν, ἢ μοιχείαν τῆς γυναικὸς, (ἰδὲ περὶ ὑπανδρ. ἐδάφ. 6.) τότε τὸ προγαμιαῖον δῶρον ἐπιςρέφει σωςὸν εἰς τὸν ἄνδρα· καὶ εἰμὲν δὲν ἔχουν τέκνα, τὸ ἐξουσιαζει τέλεια, εἰδὲ ἔχουν, εἶναι τῶν τέκνων, καὶ αὐτὸς μόνον τὸν καρπόν του νεμεται.

10. Ὅταν διαλυθῇ ἡ ὑπανδρεία δι' ἐπιβουλὴν τοῦ ἀνδρὸς, ἢ διατὶ κρατεῖ παλλακίδα, καὶ τ. λ. (ἰδὲ περὶ ὑπανδρείας ἐδάφ. 6.) τότε τὸ προγαμιαῖον δῶρον μένει εἰς τὴν γυναῖκα, ϗ εἰμὲν δὲν ἔχει τέκνα, τὸ ἐξουσιάζει τέλεια, εἰδὲ ϗ ἔχει, εἶναι τῶν τέκνων, ϗ αὐτὴ μόνον τὸν καρπὸν του νεμεται.

11. Ἂν ἡ γυναῖκα εἰς τὸν πένθιμόν της χρόνον ὑπανδρευθῇ, νὰ χάνῃ τὸ προγαμιαῖον δῶρον, καὶ τότε! εἰ μὲν ἔχῃ τέκνα, νὰ εἶναι τῶν τέκνων της, εἰ δὲ μή! τῶν κληρονόμων τοῦ ἀνδρός.

12. Ἂν ἀποθνήσκοντας ὁ ἄνδρας, δὲν ὑπανδρευθῇ ἡ γυναῖκα, ἢ μετὰ τὸν πένθιμον χρόνον ὑπανδρευθῇ, τότε εἰ μὲν ἔχῃ τέκνα, τὰ προγαμιαῖα δῶρα νὰ εἶναι τῶν τέκνων της, ἔχοντας αὐτὴ τὴν χρῆσιν! εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχῃ, καὶ ὁ ἄνδρας δὲν χρεώσει χρέος πρὸ γάμου (8), νὰ τὰ ἐξουσιάζῃ τέλεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Κληρονομίας.

§.

1. Ἡ κληρονομία εἶναι διαδοχὴ ζωντανοῦ εἰς ἀποθαμμένου

δίκαια, χαρισμένα κατὰ νόμον χωρὶς διαθήκην, ἢ μὲ διαθήκην.

2. Δίκαια ἀποθαμμένου κληρονομητὰ εἶναι

α) Ὅλ' ἡ περιουσία του, ἐκτὸς τῶν ἀρχοντειῶν, τῶν προσωπικῶν προνομίων του, καὶ τῆς προσωπικῆς ποινῆς τῶν ἐγκλημάτων του.

β) Ὅλα τὰ χρέη του.

γ) Ὅλαι αἱ συμφωνίαι του, κατὰ τὰς ὁποίας ἢ αὐτὸς εἰς ἄλλους ἐνέχεται, ἢ οἱ ἄλλοι εἰς αὐτόν.

δ) Κάθε χρηματικὴ κρισολογία του.

3. Διαθήκη λέγεται ἡ ἔγγραφος διαταγὴ τοῦ ἀποθαμμένου περὶ τοῦ, ποῖος νὰ εἶναι κληρονόμος του.

4. Κληρονόμος εἶναι ὁποιος διαδέχεται ὅλα ἐκεῖνα τὰ δίκαια (2).

5. Ὁποιος δὲν θέλει, βιαίως κληρονόμος δὲν γίνεται.

6. Νὰ ἔχῃ τὴν ἄδειαν ὁ κληρονόμος, ζητῶντας ἐξ μόνον μηνῶν διορίαν ἀπὸ τὴν κρίσιν, νὰ ἐξετάσῃ τὴν περιουσίαν, καὶ τὰ χρέη τοῦ ἀποθαμμένου, καὶ νὰ σκεφθῇ, ἂν θέλῃ νὰ γένῃ κληρονόμος, ἢ ὄχι.

7. Εἰς τὸ διάστημα τῆς ἐξαμήνου σκέψεως τοῦ κληρονόμου νὰ διορίζεται διὰ τῆς κρίσεως ἐπίτροπος τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθαμμένου, νὰ τὴν κυβερνᾷ διὰ νὰ μὴ φθείρεται.

8. Ἔχει τὴν ἄδειαν ὁ κληρονόμος νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν κρίσιν, νὰ προεξεταχθῇ μὲ κατάσιχον ἡ περιουσία, καὶ τὰ χρέη τοῦ ἀποθαμμένου, καὶ νὰ τὸν δοθῇ νὰ πάρῃ τὰ μέτρα του.

9. Ὅταν ὁ κληρονόμος εἶναι ἀνήλικος, ὁ ἐπίτροπος, ἢ ὁ πλησιέστερος συγγενὴς διὰ μέσου κρίσεως, πρέπει νὰ σκεφθῇ, ἂν πρέπῃ νὰ δεχθῇ, ἢ ὄχι, τὴν κληρονομίαν ὁ ἀνήλικος.

10. Ὁποιος ἤτε σκεπτόμενος εἰς τὴν εἰρημένην διορίαν (6),

Ἀνιόντες.

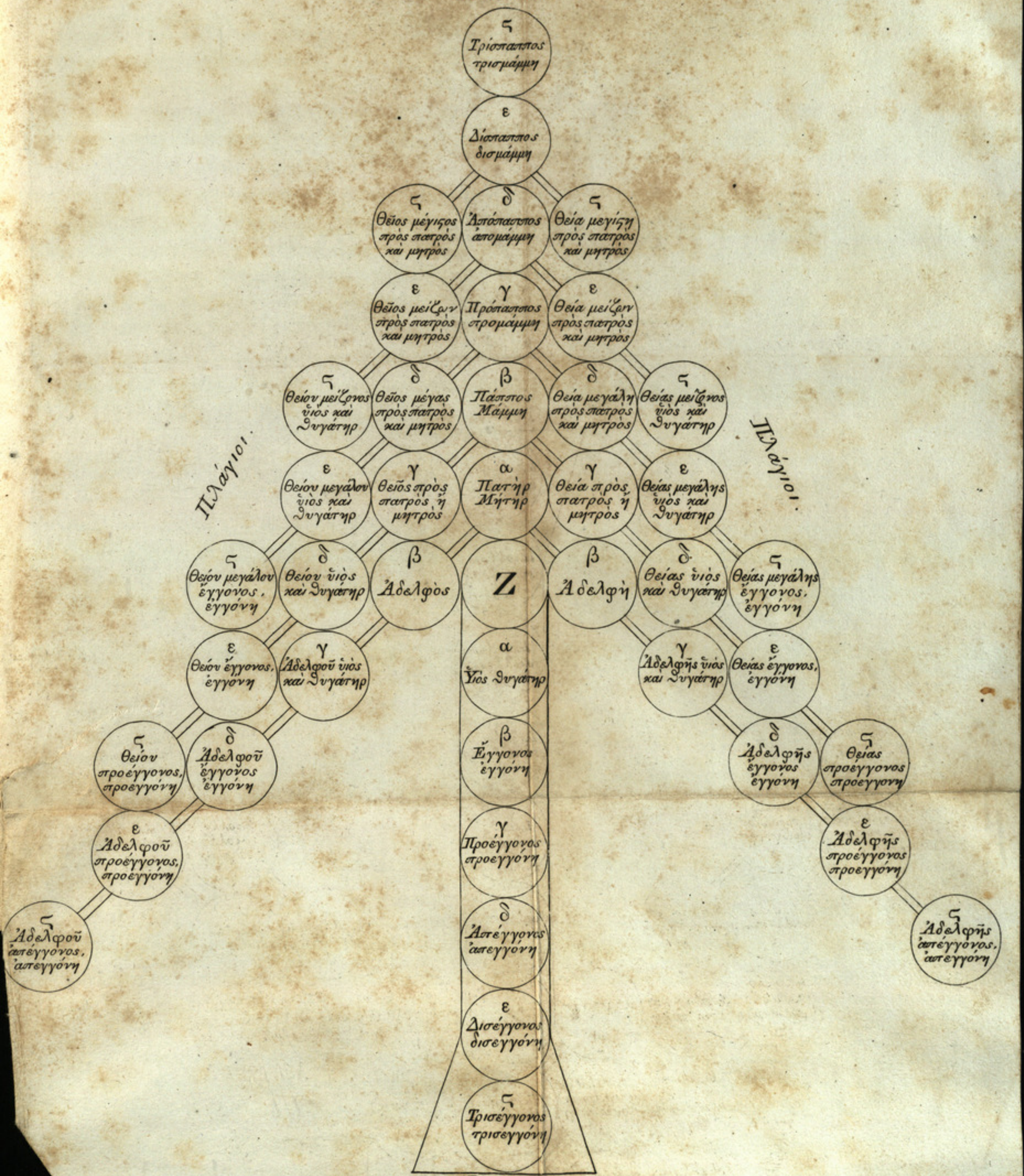

Κατιόντες.

ἤτε μὴ, ἅπαξ δεχθῇ, καὶ κηρυχθῇ κληρονόμος, μένει πλέον κληρονόμος ἀπαραίτητος.

Ἀλλὰ καὶ ὅποιος μὴ κηρυττόμενος κληρονόμος, πράξῃ τὰ τοῦ κληρονόμου, (πληρώνωντας χρέη τοῦ ἀποθαμμένου, ἢ πωλῶντας περιουσίαν του, καὶ ἑξῆς) καὶ ὁ τοιοῦτος μένει πάντα κληρονόμος ἀπαραίτητος.

11. Ὁ ἀνήλικος, ἂν μὲ τὸν ἐπίτροπον διὰ μέσου τῆς κρίσεως κηρυχθῇ κληρονόμος, μένει κληρονόμος ἀπαραίτητος.

12. Ὁ κληρονόμος δὲν εἶν' ἐλεύθερος μέρος τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθαμμένου νὰ κληρονομῇ, καὶ μέρος ὄχι, ἀλλὰ ἢ ὅλην. ἢ τίποτε.

13. Τὰ παιδιὰ ἐλεύθερα εἶναι νὰ δεχθοῦν μόνον τὴν μητρικὴν κληρονομίαν, καὶ τὴν πατρικὴν νὰ τὴν παραιτηθοῦν, ἂν δὲν συμφέρῃ, ἢ ἀνάπαλιν.

Κληρονομία χωρὶς διαθήκην.

§.

14. Κληρονομοῦν χωρὶς διαθήκην οἱ συγγενεῖς.

Διαιροῦνται οἱ συγγενεῖς εἰς κατιόντας, ἀνιόντας καὶ πλαγίους.

Κατιόντες εἶναι τὰ τέκνα, καὶ οἱ ἀπόγονοί τους.

Ἀνιόντες εἶναι οἱ γονεῖς, καὶ οἱ πρόγονοί τους.

Πλάγιοι εἶναι οἱ ἀδελφοὶ, θεῖοι, ἀνεψιοὶ, ἐξάδελφοι, καὶ ἑξῆς.

15. Ὅλ' οἱ συγγενεῖς κληρονομοῦν ἕως τὸν ν'. βαθμὸν τῆς συγγενείας.

Βαθμὸν συγγενείας λέγομεν τὴν τάξιν τῶν διαδεχομένων προσώπων, κατὰ τὸ Z. διάγραμμα.

Ἔχω τὸ Z. κληρονομούμενον πρόσωπον, ὁ υἱός του εἶναι βαθμὸς πρῶτος, ὁ ἐγγονός του βαθμὸς δεύτερος, καὶ ἑξῆς οἱ κατιόντες.

Πάλιν ὁ πατέρας τοῦ Z. βαθμὸς πρῶτος, ὁ πάππος του δεύτερος, καὶ ἑξῆς οἱ ἀνιόντες κατ' εὐθείαν.

Πάλιν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ζ. βαθμὸς δεύτερος· ὅτι ὁ πατέρας του (διὰ τοῦ ὁποίου αὐτὸς συγγενεύεται μὲ τὶν ἀδελφόν του) εἶναι βαθμὸς πρῶτος.

Πάλιν ὁ ἐξάδελφος τοῦ Ζ. βαθμὸς τέταρτος· ὅτι ὁ πατέρας τοῦ Ζ. εἶναι βαθμὸς πρῶτος, ὁ πάππος δεύτερος, ὁ θεῖος τρίτος, ὁ ἐξάδελφος τέταρτος, καὶ ἑξῆς οἱ πλάγιοι.

16. Οἱ κατιόντες προτιμοῦνται ἀπὸ τοὺς ἀνιόντας εἰς τὴν κληρονομίαν, καὶ οἱ ἀνιόντες ἀπὸ τοὺς πλαγίους.

17. α) Ὅταν ὁ ἀποθαμμένος μὴν ἔχωντας γυναῖκα ζωντανὴν, ἢ ἡ ἀποθαμμένη μὴν ἔχωντας ζωντανὸν ἄνδρα, ἔχουν ἕνα μόνον τέκνον, τότε τοῦτο κληρονομεῖ.

Κατιόντες.

β) Ὅταν ἔχουν υἱοὺς μόνον, οἱ υἱοὶ κληρονομοῦν κατὰ κεφαλὴν ἴσα.

γ) Ὅταν ἔχουν, υἱοὺς, καὶ κόρας, οἱ υἱοὶ μόνον κληρονομοῦν κατὰ κεφαλὴν ἴσα, καὶ τὰς κόρας, ἂν ἀπροίκιστοι εἶναι, χρεωστοῦν νὰ τὰς προικίζουν, καὶ νὰ τὰς ὑπανδρεύσουν.

δ) Ὅταν ἔχουν κόρας ἀπροικίστους, καὶ προικισμένας, αἱ ἀπροίκισαι μόνον κληρονομοῦν κατὰ κεφαλὴν ἴσα.

ε) Ὅταν ἔχουν μόνον κόρας προικισμένας, τότε αὐταὶ κληρονομοῦν ἴσα.

ς) Ὅταν ἔχουν, ἐκτὸς τῶν ζωντανῶν τέκνων τους, καὶ ἐγγόνους ἀπὸ υἱὸν, προσκαλοῦται καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κληρονομίαν, καὶ κληρονομοῦν μὲ τοὺς θείους τους, ὅλον τὸ ἀνάλογον μέρος τοῦ πατρός τους, ὁποῦ ἔπρεπε νὰ κληρονομήσῃ, ἂν ἔζῃ.

ζ) Ἂν μὴν ἔχοντας ζωντανοὺς υἱοὺς ἔχουν ἐγγόνους ἀπὸ υἱοὺς καὶ κόρας, τότε οἱ ἀπὸ υἱοὺς ἔγγονοι ἀποκλείουν τοὺς ἀπὸ τὰς κόρας ἐγγόνους (καθὼς ἔπρεπε ν' ἀποκλείσουν οἱ υἱοὶ τὰς κόρας, ἂν ἔζουν) καὶ κληρονομοῦν κατὰ πατριάν·

Παίνοντας δηλ. ἡ κάθε πατρικὸ τὸ ἀνάλογον μέρος, ὁποῦ ἔπρεπε νὰ λάβῃ ὁ πατέρας της ἂν ἔζη.

η) Ἂν ἔχουν μόνον ἐγγόνους ἀπὸ κόρας, ἐκεῖνοι μόνοι κατὰ πατριὰν κληρονομοῦν.

θ) Ἂν ἔχοντας πατέρα, ἢ μητέρα ζωντανοὺς, ἔχουν καὶ ἐγγόνους, οἱ ἔγγονοι ἀποκλείουν τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα ἀπὸ τὴν κληρονομίαν, καθὼς ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀποκλείσουν καὶ οἱ πατέρες τους, ἂν ἔζουν.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, καὶ ἂν ἀντὶ πατρὸς, ἢ μητρὸς, ἔχῃ ὁ ἀποθαμμένος, ἢ ἡ ἀποθαμμένη πάππον, ἢ μάμμην, καὶ ἑξῆς ἀναλόγως.

ι) Τὰ ἑτεροθαλλῆ ὁμοπάτρια τέκνα κληρονομοῦν τὸν πατέρα τους ἴσα, τὰς δὲ μητέρας τους χωρὶς τὸ καθ᾽ ἕνα τὴν δεκάν του.

Τὰ δὲ ἑτεροθαλλῆ ὁμομήτρια τὸ ἀνάπαλιν.

ια) Ὅταν ὁ ἀποθαμμένος ἔχῃ γυναῖκα ζωντανὴν, καὶ τέκνα ἀπ᾽ αὐτήν! ἢ ἡ ἀποθαμμένη ζωντανὸν ἄνδρα, καὶ τέκνα ἀπ᾽ αὐτὸν, τότε τὰ τέκνα, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀποθαμμένου, ἢ τῆς ἀποθαμμένης, καὶ τὸ ζωντανὸν πρόσωπον τοῦ ἀνδρογύνου κληρονομοῦν ἰσομερῶς τὴν περιουσίαν κατὰ τὸν ἀκόλουθον τύπον. Δηλ. τὰ τέκνα δέχονται τὰ μέρη τους κατὰ κυριότητα, ἀναδεχόμενα καὶ τὸ μέρος τῆς ψυχῆς πρὸς ἔξοδα ταφῆς, καὶ μνημοσύνων τοῦ ἀποθαμμένου, ἢ τῆς ἀποθαμμένης· τὸ δὲ ζωντανὸν πρόσωπον τοῦ ἀνδρογύνου νέμεται τὸ μέρος του κατὰ χρῆσιν μόνον.

Ἂν μετὰ τριετίαν τοῦ θανάτου τοῦ ἑνὸς προσώπου τοῦ ἀνδρογύνου ἐπιζήσουν τὰ τέκνα, καὶ τὸ μὲν ἀρσενικὸν ἀποθάνῃ πρὸ τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας, τὸ δὲ θη-

λυκὸν πρὸ τοῦ δωδεκάτου, τότε τὸ ζωντανὸν πρόσωπον τοῦ ἀνδρογύνου νὰ λαμβάνῃ τὸ μέρος τῆς ψυχῆς εἰς μετρητὰ, εἰ δὲ ἀποθάνουν τὰ τέκνα πρὸ τῆς τριετίας τοῦ θανάτου τοῦ ἑνὸς προσώπου τοῦ ἀνδρογύνου, τότε τὸ ζωντανὸν πρόσωπον τοῦ ἀνδρογύνου ἂν ἔκαμεν ἔξοδα ταφῆς καὶ μνημοσύνων, νὰ δίδῃ λογαριασμὸν τοὺς κληρονόμους, (ἰδὲ ἐδάφ. 18. τὸ Γ.) καὶ οἱ κληρονόμοι νὰ τὸν πληρώνουν τὰ ὅσα ἐξόδευσε.

18. α) Ἂν ἀποθάνῃ τέκνον ἄκληρον, τὸ μὲν ἀρσενικὸν μετὰ τὸν δέκατον τέταρτον χρόνον τῆς ἡλικίας του, τὸ δὲ θηλυκὸν μετὰ τὸν δωδέκατον, τότε τὸ κληρονομεῖ ὁ πατέρας, καὶ ἡ μητέρα ἐπίσης.

Ἀνιόντες. β) Ἂν πολλοὶ ἀνιόντες ζοῦν εἰς θάνατον κατιόντος ἀκλήρου, τότε οἱ πλησιέστεροι κατὰ βαθμὸν προτιμοῦνται ἀπὸ τοὺς μακρυτέρους εἰς τὴν κληρονομίαν.

Λ. χ. ὁ πατέρας μόνος, ἢ ἡ μητέρα μόνη, ἢ καὶ οἱ δύω μαζὶ, ἂν ζοῦν, προτιμοῦνται ἀπὸ τὸν πάππον, καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν πρόπαππον, καὶ ἑξῆς.

γ) Ἂν τέκνον ἀρσενικὸν πρὸ τοῦ δεκάτου τετάρτου χρόνου τῆς ἡλικίας του, ἢ θηλυκὸν πρὸ τοῦ δωκεκάτου ἀποθάνῃ πρὸ, ἢ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἑνὸς τῶν γονέων του, καὶ ἄλλο δὲν ἐπιζῇ, τότε νὰ γίνεται τριμοιρία τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθαμμένου γονέως, καὶ τὸ μὲν ζωντανὸν τῶν γονέων πρόσωπον νὰ κληρονομῇ τὸ ἓν τριτημόριον κατὰ τελείαν δεσποτείαν εἰς μετρητὰ, τὸ δὲ ἄλλο οἱ ἀνιόντες τοῦ ἀποθαμμένου γονέως, ἢ οἱ ἀδελφοὶ μόνον, ἂν λείπουν ἀνιόντες, τὸ δὲ τρίτον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀποθαμμένου τέκνου· τὸ ὁποῖον μέρος πάλιν οἱ ἴδιοι νὰ τὸ λαμβάνουν πρὸς ἔξοδα ταφῆς, καὶ μνημοσύνων.

Ἂν ὅμως δὲν ἐπιζοῦν οὔτε ἀνιόντες τοῦ ἀποθαμμένου γο-

νέως, οὔτε ἀδελφοὶ, τότε τὸ ζωντανὸν πρόσωπον τῶν γονέων νὰ κληρονομῇ τὸν ἀποθαμμένον γονέα τοῦ τέκνου, καὶ οἱ πλάγιοι συγγενεῖς τοῦ ἀποθαμμένου γονέως ἕως βαθμοῦ τετάρτου νὰ ἔχουν προνόμιον, νὰ ἐξαγοράζουν, ἂν θέλουν, μόνον τὸ Καμῆνι τοῦ γένους τους, ἂν τύχῃ.

19. α) Ὅποιος ἀποθαμμένος δὲν ἔχει κατιόντας, καὶ ἀνιόντας, κληρονομεῖται ἀπὸ τοὺς πλαγίους.

Πλάγιοι.

β) Οἱ ἀδελφοὶ, καὶ ἀδελφαὶ προτιμοῦνται ἀπ' ὅλους τοὺς πλαγίους εἰς τὴν κληρονομίαν.

γ) Οἱ ὁμοθαλλεῖς προτιμοῦνται ἀπὸ τοὺς ἑτεροθαλλεῖς εἰς τὴν κληρονομίαν.

δ) Ἂν ἀδελφὸς, ἢ ἀδελφὴ ἀποθάνουν ἄκληροι, καὶ ἔχουν ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς, καὶ ἀνεψιοὺς, τότε μὲ τοὺς ἀδελφοὺς κληρονομοῦν καὶ οἱ ἀνεψιοὶ τὸ μέρος τοῦ πατρός των, ἢ τῆς μητρός των, ὁποῦ ἔπρεπε νὰ πάρῃ, ἂν ἔζῃ.

ε) Ἂν ἀδελφὸς, ἢ ἀδελφὴ ἀποθνήσκοντας ἄκληροι, ἔχουν ἀδελφοὺς ἑτεροθαλλεῖς, καὶ ἀνεψιοὺς ἀπὸ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς ὁμοθαλλεῖς, τότε οἱ ἀνεψιοὶ ἀποκλείουν τοὺς ἑτεροθαλλεῖς ἀδελφοὺς ὀπὸ τὴν κληρονομίαν· καθὼς ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀποκλείσῃ καὶ ὁ πατέρας τους, ἢ ἡ μητέρα τους, ἂν ἔζῃ.

ς) Ἂν ἀδελφὸς, ἢ ἀδελφὴ ὀποθνήσκοντας ἄκληροι, δὲν ἔχουν οὔτε ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς ὁμοθαλλεῖς, οὔτε ἀνεψιοὺς ἀπὸ ἀδελφοὺς, ἢ ἀδελφὰς ὁμοθαλλεῖς, τότε οἱ ἑτεροθαλλεῖς ὁμοπάτριοι, καὶ ὁμομήτριοι ἀδελφοὶ, καὶ ἀδελφαὶ κληρονομοῦν ἴσα.

ζ) Καθὼς τὰ τέκνα τῶν ἀποθαμμένων ὁμοθαλλῶν ἀδελφῶν κληρονομοῦν μὲ τοὺς θείους, ἢ θείας τὸν ὁμοθαλ-

λῆ θεῖον, ἢ θείαν, (ε) ἔτζι καὶ τὰ τῶν ἑτεροθαλλῶν κληρονομοῦν τὸν ἑτεροθαλλῆ θεῖον, ἢ θείαν, μὲ τοὺς ἑτεροθαλλεῖς θείους, ἢ θείας.

ἡ) Ὁ νόμος ὁποῦ προσκαλεῖ τὰ τέκνα τῶν ἀποθαμμένων ἀδελφῶν, διὰ νὰ κληρονομοῦν μὲ τοὺς θείους, δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς μακρυτέρους πλαγίους, ἀλλὰ.

Μετὰ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἀνέψιοὺς ὅλ' οἱ ἄλλοι πλάγιοι κληρονομοῦν κατὰ βαθμὸν, προτιμούμενοι πάντοτε οἱ πλησιέστεροι ἀπὸ τοὺς μακρυτέρους.

20. Εἰς τὴν κληρονομίαν τῶν Καμινιῶν (*) ἁπλῶς, κἄν τε κατιόντες εἶναι οἱ κληρονόμοι, κἄντε ἀνιόντες, κἄντε πλάγιοι, πάντοτε προτιμοῦνται οἱ ἀρσενικοὶ, ἀνταμείβοντας τοὺς θηλυκοὺς μὲ ἄσπρα τὸ, ὅσον μέρος τοὺς ἀνήκει ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τῶν Καμινιῶν.

21. Τὸ νόθον τέκνον χωρὶς διαθήκην δὲν κληρονομεῖ τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἀνιόντας του, οὔτε ὁ πατέρας ἐκεῖνο, καὶ τοὺς κατιόντας του· ὅτι οὔτ' ἐκεῖνο εἶναι γνωστὸν εἰς αὐτοὺς, οὔτε αὐτοὶ εἰς ἐκεῖνο.

Τὸ νόθον τέκνον κληρονομεῖ χωρὶς διαθήκην τὴν μητέρατου, καὶ τοὺς πρὸς μητρὸς θείους του, καὶ τὴν πρὸς μητρὸς μάμμην του, καὶ οἱ θεῖοι, ἡ μάμμη, καὶ ἡ μητέρα ἐκεῖνο, διὰ τὸν ἀντίστροφον λόγον.

22. α) Οἱ υἱοθετούμενοι κἄντε συγγενεῖς, κἄντε ξένοι κληρονομοῦν τοὺς θετοὺς γονεῖς τους, καθὼς καὶ τὰ γνήσια τέκνα, χωρὶς διαθήκην ἀπαραλλάκτως.

β) Οἱ υἱοθετούμενοι δὲν κληρονομοῦν κατὰ λόγον υἱοθεσίας ἄλλους συγγενεῖς τῶν θετῶν γονέων τους, οὔτε ἀνιόντας, οὔτε κατιόντας, οὔτε πλαγίους.

(*) Καμίνι λέγεται Βλάχικα, τὸ ὑποστατικὸν, ὅθεν τὸ γένος ἐπονομάζεται.

γ) Οἱ θετοὶ γονεῖς κἄντε συγγενεῖς, κἄντε ξένοι, ἂν μὲν ἐπιζοῦν γονεῖς φυσικοὶ τοῦ υἱοθετημένου, συγκληρονομοῦν μ' ἐκείνους ἴσα τὸν υἱοθετούμενον, ἂν ὅμως δὲν ἐπιζοῦν, μόνοι κληρονομοῦν.

δ) Οἱ θετοὶ γονεῖς δὲν κληρονομοῦν κατὰ λόγον υἱοθεσίας ἄλλους συγγενεῖς τῶν υἱοθετουμένων.

23. Ὅταν τὸ ἀνδρόγυνον συζῶντας δεκαετίαν, καὶ μὴ τεκνοποιῶντας, ἀποθάνῃ τὸ ἕν πρόσωπον, καὶ δὲν ἔχῃ τέκνα ἀπὸ προτέραν συζυγίαν, τότε τὸ ζωντανὸν πρόσωπον κληρονομεῖ χωρὶς διαθήκην τὸ ἑκτημόριον τῆς περιουσίας του, τὴν δὲ λοιπὴν οἱ συγγενεῖς του.

Ἂν ὁ ἀποθαμμένος ἄνδρας δὲν ἔχῃ οὔτε κατιόντας, οὔτε ἀνιόντας, οὔτε πλαγίους τὸν κληρονομεῖ χωρὶς διαθήκην ἡ γυναῖκατου· καὶ τὴν γυναῖκα ἂν δὲν ἔχῃ κατιόντας, ἀνιόντας, καὶ πλαγίους τὴν κληρονομεῖ χωρὶς διαθήκην ὁ ἄνδρας της.

24. Ὅταν ὁ ἀποθαμμένος δὲν ἔχῃ οὔτε συγγενεῖς, οὔτε γυναῖκα! ἢ ἡ ἀποθαμμένη οὔτε συγγενεῖς, οὔτε ἄνδρα, κληρονομεῖται χωρὶς διαθήκην ἀπὸ τὸ κουτὶ τῶν ἐλεῶν.

Κληρονομία μὲ διαθήκην.

§.

25. Κληρονομοῦν καὶ οἱ συγγενεῖς, καὶ οἱ ξένοι μὲ διαθήκην.

26. Ἡ διαθήκη ἐγγράφως νὰ γίνεται ὑπογράφωντάς την ὁ διαθετητὴς, καὶ μαρτυρῶντας την ὁ κατὰ τόπον Ἀρχιερεὺς, ἢ κριτήριον, ἢ τρεῖς μάρτυρες, οἱ ὁποῖοι εἶδαν, ἢ ἤκουσαν ἀπὸ τὸν διαθετητὴν, ὅτι εἶναι διαθήκη του.

Ἂν ὁ διαθετητὴς δὲν θέλῃ νὰ ἠξεύρουν οἱ μάρτυρες τὰ γραμμένα, ἐλεύθερος εἶναι, διπλώνοντάς την, ἢ σφραγίζοντάς την, νὰ τὴν δίδῃ νὰ τὴν ὑπογράφουν, ἀπέξω, προλέγοντάς τους μόνον, ὅτι εἶναι διαθήκητου.

Ἂν δὲ ὁλόγραφος τύχῃ ἀπὸ τὸν διαθετητὴν ἡ διαθήκη, τότε καὶ χωρὶς μάρτυρας νὰ ἔχῃ ἀπαράλλακτον κῦρος.

27. Κανένας νὰ μὴν εἶν' ἐλεύθερος πρὸ τοῦ εἰκοσοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας του νὰ διαθέτῃ.

28. Ὅποιος διαθέτει, νοῦν σωστὸν πρέπει νὰ ἔχῃ· ὅθεν, Οἱ τρελλοὶ, καὶ φρενητικοὶ δὲν ἠμποροῦν νὰ διαθέτουν.

29. Ὅποιος ἔχει τέκνα, καὶ κατιόντας, δὲν εἶν' ἐλεύθερος ἀνιόντας κληρονόμους νὰ διαθέτῃ.

Ὅτι οἱ κατιόντες προτιμοῦνται κατὰ νόμον ἀπὸ τοὺς ἀνιόντας (16).

30. Ὅποια μητέρα ἔχει τέκνον νόθον, δὲν εἶν' ἐλευθέρα τοὺς ἀνιόντας νὰ διαθέτῃ κληρονόμους· ὅτι αὐτὸ προτιμᾶται κατὰ νόμον ἀπὸ τοὺς ἀνιόντας της.

31. Ὅποιος μὴν ἔχοντας κατιόντας, ἔχει γονεῖς, καὶ ἀνιόντας, δὲν εἶν' ἐλεύθερος πλαγίους κληρονόμους νὰ διαθέτῃ.

Ὅτι οἱ ἀνιόντες προτιμοῦνται κατὰ νόμον ἀπὸ τοὺς πλαγίους (16).

32. Ὅποιος μὴν ἔχοντας κατιόντας, καὶ ἀνιόντας, ἔχει πλαγίους, ἐλεύθερος εἶναι, ὅποιον θέλει κληρονόμον νὰ διαθέσῃ ἀπὸ αὐτοὺς! ἢ ἀπὸ ξένους τὸν τίμιον, ἢ τὴν γυναῖκα του, ἢ ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδρα της.

Σημειοῦται ὅμως ὅτι ὅποια ἀδελφὴ προικισθῇ μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων της ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της, ὄχι μὲ πατρικὴν, ἠμητρικὴν κληρονομίαν μείνασαν, ἀλλὰ μὲ ἰδιόκτητον περιουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκείνη, ἂν ἀποθνήσκοντας τέκνα δὲν ἔχῃ, νὰ διαθέτῃ κατὰ χρέος αὐτὸν τὸν ἀδελφὸν κληρονόμον τῆς μισῆς περιουσίας της.

33. Ὅταν ὁ διαθετητὴς ἔχῃ ἕνα μόνον κληρονόμον κατιόντα, ἢ ἀνιόντα, τότε τὴν μισὴν περιουσίαν του κατὰ χρέος πρέπει νὰ τὴν ἀφίνῃ τὸν κληρονόμον.

Ὅταν δὲ δύω, τότε τὰ δύω τρίτα, ὅταν δὲ τρεῖς, τότε τὰ τρία τέταρτα, καὶ ἑξῆς· τὴν δὲ μισὴν, (ὅταν ἔχῃ ἕνα κληρονόμον) ἢ τὸ τρίτον, (ὅταν ἔχῃ δύω) ἢ τὸ τέταρτον, (ὅταν ἔχῃ τρεῖς) καὶ ἑξῆς! ἐλεύθερος εἶναι νὰ τὸ χαρίζῃ, ὅποιον θέλει.

34. Δύνανται οἱ διαθετηταὶ γονεῖς, καὶ ἀνιόντες ν' ἀποκληρώσουν τέκνα, καὶ κατιόντας διὰ τὰς ἀκολούθους αἰτίας.

α) Ἂν αὐτοὶ ἀτιμάσουν ἐκείνους, ὑβρίζοντάς τους, ἢ δέρνοντάς τους, ἢ ἀδίκως ἐγκαλῶντας τους εἰς κριτήριον.

β) Ἂν ἀῤῥωςῶντας, ἢ πτωχεύωντας ἐκεῖνοι, αὐτοὶ τοὺς ἀμελήσουν, καὶ δὲν τοὺς περιθάλψουν κατὰ δύναμιν.

γ) Ἂν σκλαβωθοῦν ἐκεῖνοι, καὶ αὐτοὶ δυνάμενοι, δὲν τοὺς ἀξαγοράσουν.

δ) Ἂν ἐπιβουλευθοῦν τὴν ζωήν τους.

35. Δύνανται οἱ θετοὶ γονεῖς ν' ἀποκληρώσουν τοὺς υἱοθετουμένους διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, ὁποῦ καὶ οἱ γνήσιοι γονεῖς ἀποκληρώνουν τὰ τέκνα τους.

36. Δύνανται τὰ τέκνα, καὶ οἱ κατιόντες ν' ἀποκληρώσουν γονεῖς, καὶ ἀνιόντας διὰ τὰς αἰτίας (β, γ, δ, τοῦ 34).

37. Ὅταν ὁ διαθετητὴς ἀποκληρώσῃ κατιόντας, ἢ ἀνιόντας, ἂν δὲν γράψῃ ῥητῶς καὶ τὴν αἰτίαν εἰς τὴν διαθήκην, νὰ μὴν ἔχῃ τὸ κῦρος ἡ ἀποκλήρωσις.

38. Ἂν ὁ διαθετητὴς θέλῃ νὰ προσθέσῃ, ἢ ν' ἀφαιρέσῃ, ἢ νὰ διορθώσῃ τῆς διαθήκης τίποτε, ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ τοῦτο καὶ μὲ παράγραμμα ἰδιόγραφον, ἢ ἑτερόγραφον, πλὴν ὑπογραμμένον ἀπ' αὐτὸν, καὶ μαρτυρημένον

ἀπὸ τρεῖς μάρτυρας, ἢ ἀπὸ κριτήριον, ἢ ἀπὸ τὸν κατὰ τόπον Ἀρχιερέα, ἀλλέως ὄχι.

39. Ὁ διαθετητὴς δὲν εἶν' ἐλεύθερος μὲ παράγραμμα οὔτε κληρονόμον νὰ διορίζῃ, οὔτε νὰ ἀποκληρώνῃ.

§.

40. Ἀναιρεῖται ἡ διαθήκη διόλου·

α) Ὅταν γίνῃ ἐναντίον τῶν νόμων ἐκείνων (26, 27, 28, 29, 30, 31).

β) Ὅταν ὁ διαθετητὴς πρὸ τοῦ θανάτου του μὴν ἔχοντας τέκνον, μετὰ τὸν θάνατόν του γεννηθῇ τέκνον, περὶ τοῦ ὁποίου σιωπᾷ ἡ διαθήκη.

γ) Ὅταν γίνῃ δευτέρα νόμιμος διαθήκη, τρίτη, καὶ ἑξῆς.

δ) Ὅταν ἀποδειχθῇ πλαστή.

ε) Ὅταν ὁ διορισμένος κληρονόμος δὲν θέλῃ νὰ γένῃ κληρονόμος.

41. Διορθώνεται ἡ διαθήκη κατὰ μέρος, καὶ δὲν ἀναιρεῖται·

α) Ὅταν μετὰ τὴν διαθήκην γεννηθῇ τέκνον, καὶ ὁ διαθετητὴς ἔχοντας εἰς τὴν διαθήκην κληρονόμους ἄλλα τέκνα του, αὐτὸ τὸ ἀποσιωπήσῃ.

Ὅτι τότε αὐτὸ μὲν συμπαραλαμβάνεται εἰς τὴν κληρονομίαν, καὶ συγκληρονομεῖ μὲ τοὺς ἀδελφούς του ἀπὸ τὴν πατρικὴν περιουσίαν ἰσομερῶς, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς διαθήκης δὲν ἀναιροῦνται.

β) Ὅταν ὁ διαθετητὴς ἔχοντας κληρονόμους τέκνα, καὶ κατιόντας, ἢ γονεῖς καὶ ἀνιόντας, μερικὰ πρόσωπα τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ τὰ ὀνοματίζει κληρονόμους, καὶ ἄλλα ἀποσιωπᾷ.

Ὅτι τότε τὰ μὲν ἀποσιωπημένα πρόσωπα συμπαρα-

λαμβάνονται, καὶ συγκληρονομοῦν ἰσομερῶς ἀπὸ τὴν περιουσίαν, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς διαθήκης ἀκολουθοῦνται.

γ) Ὅταν ὁ διαθετητὴς μὴν ἀφίνοντας τοὺς κατιόντας, ἢ ἀνιόντας κληρονόμους του σωσὸν ἐκεῖνο (33) τὸ κατὰ χρέος μισὸν, ἢ τὰ δύω τρίτα, ἢ τὰ τρία τέταρτα καὶ ἑξῆς! λεγατεύσῃ ἀλλοῦ πλέον τοῦ μισοῦ, (ἂν ἔχῃ ἕναν κληρονόμον) ἢ πλέον τοῦ ἑνὸς τρίτου, (ἂν ἔχῃ δύω) ἢ πλέον τοῦ τετάρτου, (ἂν ἔχῃ τρεῖς) καὶ ἑξῆς.

Ὅτι τότε τὸ μὲν πλέον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὰ λεγάτα, καὶ δίδεται τοὺς κληρονόμους, τὰ δὲ ἄλλα τῆς διαθήκης ἐκτελοῦνται.

§.

42. Οἱ μὲν κατιόντες, καὶ ἀνιόντες συγγενεῖς ἐλεύθεροι εἶναι νὰ ἐγκαλοῦν τὴν διαθήκην περὶ παντὸς ἐλαττώματός της.

Οἱ δὲ πλάγιοι μόνον περὶ τοῦ, ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἀπὸ τοὺς νόμους ζητουμένην βεβαιότητα! ἢ περὶ τοῦ, ὅτι ὁ διαθετητὴς δὲν εἶχε σώας τὰς φρένας, ὅταν τὴν διέθετεν! ἢ περὶ τοῦ, ὅτι εἶναι πλαστή· (περὶ τῶν ὁποίων καὶ τὸ κοντὶ τῶν ἐλεῶν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλος νόμιμος κληρονόμος, ἐλεύθερον εἶναι νὰ τὴν ἐγκαλῇ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Λεγάτου.

§.

1. Λεγᾶτον λέγεται ἡ μετὰ θάνατον χαριζομένη χάρις μὲ διαθήκην, ἢ μὲ παράγραμμα.
2. Ἐνδέχεται ὁ διαθετητὴς νὰ χαρίζῃ λεγᾶτα τοὺς συγγενεῖς, τοὺς ξένους, τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του, ἢ τοὺς περισσοτέρους ἐκτὸς τῆς κληρονομίας τους.
3. Ὅσοι ἐλεύθερ᾽ εἶναι νὰ διαθέτουν, ἐλεύθερ᾽ εἶναι καὶ νὰ χαρίζουν λεγᾶτα.
4. Χαρίζονται λεγᾶτα πράγματα, ἢ χρήσεις πραγμάτων, κατὰ συνθήκην, καὶ χωρὶς συνθήκην.
5. Ἂν λεγᾶτον γραφθῇ μὲ συνθήκην, χωρὶς τῆς ἐκτελέσεως τῆς συνθήκης δὲν χρεωςεῖται.
6. Ὅποιος ὄντας κληρονόμος ἔχει καὶ λεγᾶτον, ἐλεύθερος εἶναι τὴν μὲν κληρονομίαν νὰ παραιτῆται, τὸ δὲ λεγᾶτον νὰ τὸ κρατῇ.
7. Ἂν γραφθῇ λεγᾶτον τὸ αὐτὸ εἰς πολλοὺς χωρὶς μερῶν διορισμὸν, ὅλοι τὸ μειράζονται ἴσα· εἰδὲ μὲ διορισμὸν, ὁ καθ᾽ ἕνας παίρνει τὸ μέρος του.
8. Ἂν ἐνέχυρον πρᾶγμα γραφθῇ λεγᾶτον, ὁ κληρονόμος χρεωςεῖ νὰ τὸ ἐλευθερώσῃ, καὶ νὰ τὸ δώσῃ· ἢ ἂν ἐπωλήθη, τὴν τιμήν του νὰ δώσῃ.
9. Ἂν ὁ διαθετητὴς χαρίσῃ λεγᾶτον ξένου πρᾶγμα ἠξεύ-

ροντάς το, καὶ τὸ πρᾶγμα ὕςερον διεκδικηθῇ, καὶ παρθῇ, τότε ὁ κληρονόμος ἐνέχεται νὰ δώσῃ τὸν λεγατάριον τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος· ἂν δὲ ὁ διαθετητὴς χαρίσῃ λεγᾶτον ξένον πρᾶγμα, μὴν ἠξεύροντάς το, καὶ τὸ πρᾶγμα διεκδικηθῇ, τότε ὁ κληρονόμος δὲν τὸ ἐνέχεται.

10. Ἂν πρᾶγμα νοικιασμένον λεγατευθῇ, τότε ὁ κληρονόμος νὰ πληρώνῃ τὸν λεγατάριον τὸ ἐνοίκιον ὅλον, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὁποῦ γένῃ κύριος τοῦ πράγματος ἕως τὸ τέλος τῆς διορίας τοῦ νοικιάσματος, καὶ μετὰ τὴν διορίαν νὰ εἶναι τοῦ λεγαταρίου.

11. Ὅταν γραφθῇ λεγᾶτον, συνεννοοῦνται καὶ τὰ συνηρμοσμένα μέρη του.

Καθὼς, ἂν γραφθῇ ὀσπήτιον συνεννοοῦνται καὶ αἱ θύραι, καὶ τὰ λοιπά, ὅσα εἶναι συνηρμοσμένα.

12. Ὅταν γραφθῇ λεγᾶτον, δὲν συνεννοοῦνται καὶ τὰ ἀσυνάρμοςα μέρη του, ἂν δὲν ῥηθοῦν εἰς τὴν διαθήκην.

Καθὼς ἂν γραφθῇ ὀσπήτιον, τὰ ςρωσίδιά του δὲν συνεννοοῦνται, ἂν δὲν ῥηθοῦν καὶ αὐτά.

13. Ὅταν γραφθῇ λεγᾶτον τόπος, συνεννοοῦνται καὶ ὅλα τὰ ὕςερον συσσωματωμένα μέρη του, ἂν ὁ διαθετητὴς δὲν τὰ ἐξαιρέσῃ.

Ἂν γράψῃ λ. χ. ὁ διαθετητὴς λεγᾶτον τόπον, χωρὶς κτίριον, καὶ ὕςερον κτίσῃ κτίρια ἐπάνω, καὶ δὲν τὰ ἐξαιρέσῃ, συνεννοοῦνται καὶ τὰ κτίρια, καὶ ἑξῆς τὰ λοιπά.

14. Ἂν κτίριον γραφθῇ λεγᾶτον, ἢ ἀμπέλι, ἢ δάσος, ἢ

ὅ,τι ἄλλο εἶναι ἐπάνω τόπου, καὶ φθαρῇ κατὰ καιρικὴν περίστασιν, ὁ τόπος δίδεται.

15. Ἂν γράψῃ ὁ διαθέτης λεγᾶτον, καὶ ὕστερον ὁ ἴδιος τὸ πωλήσῃ, ἢ τὸ χαλάσῃ, ὁ κληρονόμος δὲν τὸ χρεωστεῖ.

16. Ὅταν ἀπὸ πολλὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους (λ. χ. ἄλογα καὶ τ. λ.) ἓν ἀπροσδιορίστως γραφθῇ λεγᾶτον, τότε ἓν ἀπροσδιόριστον χρεωστεῖται· ὅταν δὲ προσδιορισμένα, τὸ προσδιορισμένον.

17. Ἂν πράγματα κάρπιμα γράφθοῦν λεγᾶτα, (καθὼς, ζῶα ξ τ. λ). χρεωστοῦνται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαθέτητοῦ μὲ τοὺς καρπούς των, τοὺς μετὰ τὸν θάνατον.

18. Ὅσα λεγᾶτα πρὶν τῆς δόσεως κατὰ φύσιν, ἢ τύχην ἀναποδράσως βλάπτονται, ἢ ἀπὸ τὸν χαρισὴν ἐξοδεύονται, κινδυνεύουν εἰς τὸν φιλοδωρούμενον.

19. Ὅσα λεγᾶτα ἀπὸ δόλον, ἢ λάθος τῶν κληρονόμων βλάπτονται, εἰς τοὺς κληρονόμους κινδυνεύουν.

20. Ὅσα λεγᾶτα γράφονται εἰς ὁλοκλήρως ἀνῃρημένας διαθήκας, δὲν χρεωστοῦνται.

21. Ἂν οἱ κληρονόμοι ἀπὸ τὰς ὁλοκλήρως ἀνῃρημένας διαθήκας, ἓν μόνον λεγᾶτον δώσουν, χρεωστοῦν εἰς τὸ ἑξῆς ὅλα.

22. Ἂν σκλάβος γραφθῇ λεγᾶτον, καὶ πρὶν δοθῇ ἀπὸ τὸν κληρονόμον φύγῃ, τότε ὁ κληρονόμος χρεώστεῖ ἢ αὐτὸν, ἢ τὴν τιμήν του· ἂν δὲ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ διαθετητοῦ φύγῃ, τότε ὁ μὲν κληρονόμος δὲν τὸν ἐνέχεται, ὁ δὲ λεγατάριος ἐλεύθερος εἶναι, ὅπου τὸν εὕρῃ, νὰ τὸν ἐξουσιάζῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Υἱοθεσίας.

§.

1. Ἡ υἱοθεσία εἶναι χάρις, καὶ λέγεται ἡ πρᾶξις τοῦ υἱοθετῶ· Υἱοθετῶ δὲ λέγεται τὸ, υἱὸν θετὸν κάμνω.
2. Υἱοθετοῦν μόνον ἥλικες λαϊκοὶ, καὶ λαϊκαὶ ἡλίκισσαι.
   α) Ὅσοι ὑπανδρευμένοι ὄντας, τέκνα δὲν ἔχουν.
   β) Ὅσοι χηρειοὶ, ἢ χήραι τέκνα δὲν ἔχουν.
   γ) Ὅσοι ἀνύπανδροι θέλουν.
3. Τρελλοὶ, καὶ ἄσωτοι, καὶ ἄτιμοι δὲν υἱοθετοῦν.
4. Ὁ ἐπίτροπος, ὅσο ἐπιτροπεύει, δὲν υἱοθετεῖ τὸν ἐπιτροπευόμενον.
5. Υἱοθετοῦμεν πρόσωπα ἀρσενικὰ, θηλυκὰ, συγγενικὰ, ἢ ξένα ἐλευθέρων πατέρων, καὶ ὄχι σκλάβων.
   Υἱοθετοῦμεν δὲ καὶ τὰ νόθα εἰς γνήσια, ὅταν δὲν ἔχομεν γνήσια.
6. Υἱοθετοῦνται ἥλικες, καὶ ἀνήλικοι, δεκαοκτὼ χρόνους τ' ὀλιγώτατον νεώτεροι ἀπὸ τοὺς υἱοθετητάς.
7. Ὅσοι υἱοθετοῦν ἥλικας, νὰ τοὺς υἱοθετοῦν δὶ ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Αὐθεντείαν, καὶ Αὐθεντικοῦ γραπτοῦ θεσπίσματος.
   (Διὰ νὰ ἐξετάζεται δηλδ. ὁ σκοπὸς τῆς υἱοθεσίας.)
8. Ὅσοι ἀνηλίκους υἱοθετοῦν, νὰ υἱοθετοῦν δὶ εἰδήσεως καὶ γραπτῆς βεβαιώσεως τῶν κατὰ τόπους κριτηρίων, αὐτοπροσώπως παῤῥησιαζόμενοι μὲ αὐτοὺς, καὶ μὲ τοὺς πλησιεσέρους συγγενεῖς των.

9. Ὅσοι υἱοθετοῦν τὰ νόθα τους εἰς γνήσια, ἐλεύθεροι εἶναι καὶ μὲ διαθήκην τους νὰ τὰ γνησιοθετοῦν.

10. Ὅσοι ἐναντίον τῶν νόμων (2, 3, 4, 6, 7, 8.) υἱοθετοῦν, τούτων ἡ υἱοθεσία εἰς οὐδὲν λογίζεται.

11. Ὁποιαν σχέσιν, καὶ ὅποιον χρέος ἔχουν τὰ κατὰ φύσιν τέκνα πρὸς τοὺς γονεῖς τους, καὶ οἱ γονεῖς τους πρὸς αὐτά, τὴν αὐτὴν σχέσιν, καὶ τὸ αὐτὸ χρέος ἔχουν καὶ τὰ κατὰ θέσιν πρὸς τοὺς υἱοθετητὰς, καὶ αὐτοὶ πρὸς ἐκεῖνα.

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Φόνου.

§.

1. Ὁ φόνος εἶναι ἢ προμελετημένος, ἢ ἀπρομελέτητος.

2. Προμελετημένος φόνος λέγεται, ὅποιος γίνεται ἀπὸ σκοπὸν τοῦ φονέως διὰ νὰ φονεύσῃ.

Ἀπρομελέτητος δὲ ὁ ἐναντίος.

3. Ὅποιος προμελετημένον φόνον πράξῃ, ἢ συμπράξῃ, νὰ θανατώνεται.

4. Ὁ ἀπρομελέτητος φόνος κατὰ τὰς περιςάσεις μετριάζει, ἢ αὐξάνει τὸ ἔγκλημα· ἤγουν

α) Ὅποιος ἀποκρούωντας τὸν κίνδυνον τῆς ζωῆς του φονεύσῃ, ἀνεύθυνος εἶναι.

β) Ὅποιος νήπιον ὄντας, ἢ μαινόμενος, ἢ φρενητικὸς φονεύσῃ ἀνεύθυνος εἶναι.

γ) Ὅποιος ῥίπτωντας ἀπερίεργα τίποτε φονεύσῃ, νὰ ἐξαγοράζῃ μὲ ἄσπρα τὸν φόνον ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευμένου.

δ) Ὅποιος ἀπὸ μέθην φονεύσῃ, ἂν μὲν εἶναι πτωχὸς νὰ ξυλίζεται, καὶ νὰ καταδικάζεται εἰς τριῶν χρόνων ἐξορίαν, ἂν δὲ πλούσιος, νὰ ἐξαγοράζῃ μὲ ἄσπρα τὸν φόνον ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ φονευμένου, καὶ πάλιν νὰ καταδικάζεται εἰς τὴν ἰδίαν ἐξορίαν.

ε) Ὅποιος ἀπὸ θυμὸν κτυπῶντας φονεύσῃ, εἰ μὲν κτυπήσῃ μὲ ἄρμα, καὶ κόπτοντας, ἢ τοξεύοντας, ἢ διατρυπῶντας, ἢ τουφεκίζοντας φονεύσῃ, νὰ θανατώνεται, εἰ δὲ καὶ δὲν κτυπήσῃ μὲ ἄρμα, καὶ φονεύσῃ, νὰ παιδεύεται καθὼς ὁ ἀπὸ μέθην φονεύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Λῃσῶν.

§.

1. Λῃσαὶ εἶναι ὅσοι ἁρματωμένοι ἁπαντοῦν, ἢ παραμονεύουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τοὺς δρόμους, ἢ ὁρμοῦν εἰς τὰς κατοικίας των, καὶ τοὺς ἁρπάζουν, καὶ τοὺς ξεγυμνώνουν.
2. Ὅσοι λῃσαὶ πιάνονται, νὰ θανατώνωνται.
3. Ὅσα πράγματα λῃσευμένα εἰς τοὺς λῃσὰς εὑρίσκονται, νὰ ἐξετάζωνται τίνος εἶναι, καὶ νὰ δίδωνται τὸν κύριόν τους.
4. Ὅσα πράγματα λῃσευμένα πωληθοῦν ἀπὸ τοὺς λῃσὰς εἰς ἄλλους, ἐκεῖνα! ἂν μὲν ἀποδειχθῇ, πῶς ὁ ἀγορασὴς ἠξεύροντας, ὅτι ὁ πωλητής τους ἦτον λῃσὴς, ἢ ὅτι ἦσαν λῃσευμένα, τὰ ἀγόρασε, νὰ τὰ χάνῃ, καὶ νὰ τὰ παίρνῃ ὁ κύριός τους! εἰ δὲ ἀποδειχθῇ, πῶς ὁ ἀγορασὴς μὴν

ἠξεύροντας, τὰ ἀγόρασε, τότε ὁ κύριός τους νὰ τὸν πληρώνῃ τὴν ἡμίσειαν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς τους, καὶ νὰ τὰ παίρνῃ· καὶ ἔπειτα καὶ οἱ δύω νὰ ξεζημιώνωνται ἀπὸ τοῦ λησοῦ τὴν περιουσίαν (ἂν ἔχῃ), παίρνοντας δηλ., ὁ μὲν κύριος τὴν ἡμίσειαν τιμὴν, ὁποῦ δίδει, ὁ δὲ ἀγορασὴς τὴν ἡμίσειαν, ὁποῦ χάνει.

5. Ὅσοι λησαποδέκται ἐλέγχονται, νὰ ἐξετάζωνται, καὶ εἰ μὲν κατ' ἀνάγκην φόβου τοὺς λησὰς ἀπεδέχοντο, καὶ τοὺς ἀπεσκέπαζον, νὰ συγχωρῶνται· εἰ δὲ μή! εἰς τὴν ὄκναν νὰ καταδικάζωνται πέντε χρόνους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Κλεπτῶν.

§.

1. Κλέπτην λέγομεν ἐκεῖνον, ὁποῦ κλέπτει, ἤγουν ὁποῦ παίρνει κρυφᾶ.
2. Ὅποιος κλέψῃ πρᾶγμα ἰδιωτικὸν, νὰ πομπεύεται ξυλιζόμενος, νὰ πληρώνῃ τὸ κλεμμένον, καὶ νὰ φυλακώνεται εἰς τὴν πουσκαρίαν ἕνα χρόνον.

   Ἂν ὁ ἴδιος δευτεροκλέψῃ, νὰ πομπεύεται ξυλιζόμενος, καὶ νὰ καταδικάζεται εἰς τὴν ὄκναν πέντε χρόνους.
3. Ὅσα πράγματα πωληθοῦν ἀπὸ τοὺς κλέπτας εἰς ἄλλους, καὶ τὰ γνωρίσῃ ὁ κύριός τους, ἐκεῖνα νὰ γίνωνται καθὼς τὰ λησευμένα
4. Ὁ κλεπταποδέκτης νὰ παιδεύεται καθὼς ὁ κλέπτης.
5. Ὁ κλέπτης τῶν ἱερῶν πραγμάτων τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τοὺς ναοὺς, (ὁ ὁποῖος καὶ ἱερόσυλος λέγεται) νὰ κα-

ταδικάζεται καθὼς καὶ ὁ κλέπτης τῶν ἰδιωτικῶν, πλὴν αὐςηρότερα, καὶ οἱ κλεπταποδέκται ὁμοίως· τὰ δὲ κλεμμένα καὶ πωλημένα ἱερὰ, ὅπου εὑρεθοῦν, νὰ παίρνωνται χωρὶς πληρωμήν.

6. Οἱ κλέπται τῶν Αὐθεντικῶν, καὶ κοινῶν, νὰ καταδικάζωνται καθὼς οἱ ἱερόσυλοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Χρεοκόπων Οἰκονομικῶν.

§.

1. Οἱ οἰκονομικοὶ χρεοκόποι κλέπται λογίζονται, καὶ εἶναι.
2. Ὅσοι ἐλεγχθοῦν οἰκονομικοὶ χρεοκόποι, νὰ καταδικάζωνται εἰς τὴν πουσκαρίαν ἕναν χρόνον· νὰ πωλῆται ὅλ' ἡ περιουσία τους, καὶ νὰ ἐξοφλίζωνται οἱ δανεισαί τους.
3. Οἱ συμπράκτορες τῶν οἰκονομικῶν χρεοκόπων! δηλδ. ὅσοι μὴ δανείζοντάς τους, οἰκονομικοὶ δανεισαί των ἐλέγχονται, ἢ ὅσοι ὀλιγώτερα δανείζοντάς τους, περισσοτέρων ποσοτήτων δανεισαὶ ἀποδεικνύονται, ἢ ὅσοι πράγματά των κρύπτουν, ἢξεύροντάςτα, ἢ οἰκονομικῶς τὰ ἔχουν ἀγορασμένα, νὰ παιδεύωνται χρηματικῶς· δηλ. τὸ ὅσον δὲν φθάνει ἡ περιουσία τῶν χρεοκόπων νὰ πληρώση τοὺς ἀληθινοὺς δανεισὰς, αὐτοὶ μὲ συνεισφορὰν νὰ τὸ ἀποπληρώνουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Πὲρὶ Πλασογράφων.

§.

1. Πλασογράφους λέγομεν ἐκείνους, ὅσοι πλασὰ ἔγγραφα κάμνουν διόλου, ἢ κατὰ μέρος.

Πλασὰ ἔγγραφα διόλου εἶναι ἐκεῖνα, ὅσων αἱ σφραγίδες, ἢ αἱ ὑπογραφαὶ εἶναι πλασαί·

Καὶ κατὰ μέρος ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ὁ λόγος τοῦ κειμένου, ἢ αἱ συλλαβαὶ, ἢ τὰ γράμματα, ἢ οἱ ἀριθμοὶ, ἢ ἡ ἐποχὴ τοῦ ἔτους, τοῦ μηνὸς, καὶ τῆς ἡμέρας διορθώνονται, ἢ ξύνονται, καὶ γράφονται ἄλλα.

2. Ὅσοι πλασογράφουν τὴν Αὐθεντικὴν ὑπογραφὴν, ἢ σφραγίδα νὰ χεροκοπῶνται.

Ὅσοι διορθώνουν λόγους, ἢ συλλαβὰς, ἢ γράμματα, ἢ ἀριθμοὺς, ἢ ἔτος, ἢ μῆνα, ἢ ἡμέραν Αὐθεντικῶν ἐγγράφων, νὰ καταδικάζωνται εἰς τὴν ὄκναν χρόνους πέντε.

3. Ὅσοι ἰδιωτικὰ χρεωςικὰ ἔγγραφα πλασογράφουν, νὰ πληρώνουν διπλᾶ τὸ ὅσον ἔμελλε μὲ τὴν πλασογραφίαν νὰ κερδήσουν.

4. Ὅσοι ὅμως δείξουν ἔγγραφα πλασὰ ἀδόλως, καὶ ἀποδειχθῇ, πῶς δὲν ἤξευραν, ὅτι εἶναι πλασὰ, ἀνεύθυνοι εἶν' οἱ τοιοῦτοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ϛ'.

Περὶ Ψευδομαρτύρων.

§.

Ὅσοι ἐλεγχθοῦν ψευδομάρτυρες νὰ πομπεύωνται ξυλιζόμενοι· καὶ νὰ καταγράφωνται εἰς τοὺς Κώδικας τῶν κριτηρίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ Συκοφάντων.

§.

1. Συκοφάντης λέγεται, ὅποιος κινεῖ ἐγκληματικὴν διαφορὰν κατὰ προσώπου ἀθώου.
2. Οἱ συκοφάνται νὰ καταδικάζωνται εἰς ταυτοπάθειαν· δηλ. νὰ παιδεύωνται μὲ τὴν αὐτὴν παιδείαν, ὁποῦ ἔμελλε νὰ παιδευθῇ κατὰ νόμους ὁ συκοφαντούμενος, ἂν ἀπεδεικνύετο ἔνοχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ Παραχαράκτων.

§.

1. Παραχαράκτας θέλομεν ὄχι μόνον ἐκείνους, ὁποῦ κόπτουν νόμισμα ψεύτικον διόλου, ἢ κατὰ μέρος, ἀλλὰ καὶ

ἐκείνους, ὁποῦ κόπτουν ἀληθινὸν ἀσημένιον, ἢ μαλαγματένιον, ἀπαραλλάκτου βαθμοῦ μὲ τὸ πολιτευόμενον.

2. Ὅσοι παραχαράκται φωραθοῦν, νὰ καταδικάζωνται εἰς θάνατον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ Ἀτιμασῶν.

§.

1. Οἱ ἀτιμασαὶ ἀτιμάζουν ἢ μὲ λόγον, ἢ μὲ ἔργον.

Ἀτιμάζουν μὲ λόγον ἀγράφως, ἢ ἐγγράφως, ὑβρίζοντας διαφόρως.

Ἀτιμάζουν μὲ ἔργον δέρνοντας, ἢ ἄλλο τίποτε πρὸς ἀτιμίαν κάμνοντας.

2. Τὸ μέγεθος τῆς ἀτιμίας μετρεῖται·

α) Ἀπὸ τὸ εἶδος της.

Καθὼς λόγου χάριν ὅποιος δέρνει, περισσότερον ἀτιμάζει παρὰ ὅποιος ὑβρίζει.

β) Ἀπὸ τὸν σχετικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀτιμασοῦ, καὶ τοῦ ἀτιμαζομένου.

Καθὼς λόγου χάριν, ὅταν ὁ υἱὸς ἀτιμάσῃ τὸν πατέρα, περισσότερον ἁμαρτάνει, παρὰ ἂν ἀτιμάσῃ ἄλλον· καὶ ὅταν ὁ δοῦλος, ἢ ὁ σκλάβος ἀτιμάσῃ τὸν αὐθέντην του· καὶ ὅταν ὁ ἰδιώτης ἀτιμάσῃ ἄρχοντα, ἢ κριτὴν, καὶ ἑξῆς.

γ) Ἀπὸ τὸν τόπον, ὅπου γίνεται.

Καθὼς λόγου χάριν, ὅταν ἀτιμάσουν τὸν ἄρχοντα, ἢ

τὸν κριτὴν εἰς τὸ βῆμα του, ὅπου ἐκτελεῖ τὰ καθηκοντά του, ἢ κρίνει· ἢ τὸν ἱερέα ἐνῷ ἱερουργεῖ· καὶ ἑξῆς.

3. Ὁ ἀτιμαζὴς νὰ παιδεύεται κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀτιμίας του (2).

4. Εἴδη παιδειῶν τῶν ἀτιμαζῶν εἶναι ποινὴ χρηματικὴ, δαρμὸς, φυλακὴ, ἐξορία, τὰ ὁποῖα νὰ διορίζωνται καθὼς, καὶ ὅπου, καὶ ὅταν ὁ κριτὴς λόγον κρίνῃ.

5. Ὅποιος ἀφ' οὗ ἀτιμασθῇ, φιλιωθῇ μὲ τὸν ἀτιμαζήν του, ἢ συμβιβασθῇ, δὲν εἶν' ἐλεύθερος πλέον νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ διὰ τὴν ἀτιμίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ Μοιχῶν.

§.

1. Μόνος ὁ ἄνδρας, καὶ ὄχι ἄλλος ἐλεύθερος εἶναι νὰ ἐγκαλῇ εἰς μοιχείαν τὴν γυναίκα του· καὶ ἀνάπαλιν μόνον ἡ γυναῖκα τὸν ἄνδρατης.

2. Ἂν μετὰ τὴν μοιχείαν ὁ ἄνδρας φιλιωθῇ μὲ τὴν μοιχαλίδα γυναῖκατου, δὲν ἠμπορεῖ πλέον δι' αὐτὴν τὴν μοιχείαν νὰ τὴν ἐγκαλέσῃ.

3. Ἂν ἀποδειχθῇ, ὅτι ὁ ἄνδρας, ὁποῦ ἐγκαλεῖ τὴν γυναῖκα του, ἤτον μαςρωπός της, ἡ γυναῖκα νὰ ἀθωώνεται.

4. Ὅταν ἡ γυναῖκα ἐλεγχθῇ μοιχαλίδα, ἢ ὁ ἄνδρας της μοιχὸς νὰ παιδευωνται καθὼς ἐρρέθη· (ἰδὲ περὶ ὑπανδρ. κεφ. ις. ἐδάφ. 43.

5. Ὅποιος μοιχεύει ὑπανδρευμένην γυναῖκα, νὰ καταδικάζεται εἰς ἐξορίαν χρόνων δύω.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Περὶ Βλάβης.

§.

1. Ὅποιος κατὰ γνῶσιν, ἢ ἄγνοιαν, καὶ λάθος βλάψῃ τὸν ἄλλον, τὴν βλάβην ἐνέχεται.
2. Ὅποιος ξένον πρᾶγμα κατακρατεῖ, ἀναγκάζεται νὰ τὸ ςρέψῃ τὸν κύριόν του.
3. Ὅποιος πληγώσῃ ἄνθρωπον, ἢ ζῶον ἐνέχεται τὰ ἔξοδα τῆς ἰατρείας του.
4. Ὅποιος φονεύσῃ ζῶον ἄλλου, ἐνέχεται τὴν τιμήν του.
5. Ὅυτινος τὸ ζῶον βλάψῃ, ὁ κύριός του τὴν βλάβην ἐνέχεται.
6. Ὅυτινος τὸ ζῶον βλάψῃ σπαρτὰ τοῦ ἄλλου, ὁ κύριός του νὰ πληρώνῃ τὰς ζημίας τὸν οἰκοκύρην τῶν σπαρτῶν, νὰ πληρώνῃ δὲ καὶ τὸν Βορνιτζέλον ποινήν,
   α) Ἄσπρα πεντήκοντα, ὅταν τὸ ζῶον τύχῃ χοῖρος.
   β) Ἄσπρα τεσσαράκοντα, ὅταν ἄλογον, ἢ βουβάλι.
   γ) Ἄσπρα εἴκοσι, ὅταν βόδι, ἢ ὀγελάδα.
   δ) Ἄσπρα δέκα, ὅταν πρόβατον, ἢ γῆδι.
7. Ὅποιος κόψῃ δένδρον καρποφόρον, ἢ ἄκαρπον χωρὶς ἄδειαν τοῦ κυρίου, αὐτὸς νὰ πληρώνῃ τὸν κύριον διπλῆν τὴν τιμὴν τοῦ δένδρου.

ΤΜΗΜΗ Ϛ.

ΔΙΚΑΝΙΚΟΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Περὶ Διαφορῶν.

§.

1. Διαφορὰ λέγεται ἡ κρισολογία.
Διαφέρομαι τὸ κρισολογοῦμαι·
Διαφερόμενοι οἱ κρισολογούμενοι·
Ἐνάγω λέγεται τὸ σύρω εἰς κρίσιν·
Ἐνάγων εἶναι, ὅποιος ἐνάγει· καὶ
Ἐναγόμενος, ὅποιος ἐνάγεται.

2. Ἡ διαφορὰ ἢ ἐγκληματικὴ εἶναι, ἢ χρηματικὴ·
Ἐγκληματικὴ εἶν' ἐκείνη, τῆς ὁποίας ἡ ἐνοχὴ εἶναι ἔγκλημα· καθὼς ἡ ἀνταρσία, ὁ φόνος, ἡ λῃστεία, ἡ κλοπὴ καὶ τ. λ.

Χρηματικὴν δὲ λέγομεν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἡ ἐνοχὴ δὲν εἶναι ἔγκλημα· καθὼς λόγου χάριν τὸ χρέος, καὶ τ. λ.

3. Καθένας ἐλεύθερος εἶναι νὰ κινῇ τὴν διαφοράν του.

4. Κανένας δὲν εἶν' ἐλεύθερος νὰ κινῇ διαφορὰν ἄλλου· ἐκτὸς μόνον ἂν παρασαίνῃ τὸ πρόσωπον ἐκείνου.

5. Ὅποιος θελήσῃ νὰ κινήσῃ ἐγκληματικὴν διαφορὰν, ἀπαραιτήτως νὰ προορκίζεται, τὸ ὅτι δὲν τὴν κινεῖ ἀπὸ πάθος, ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν.

6. Κάμμία διαφορὰ νὰ μὴν εἶναι αἰωνία, ἀλλὰ νὰ τελειώνῃ ἐντὸς τῆς παραγραφῆς της.

Παραγραφὴν δὲ λέγομεν τὴν διορίαν τῆς διαφορᾶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως ὅτου ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ κινῆται.

7. Ἀπὸ τὰς χρηματικὰς διαφορὰς.

„Ἡ περὶ τῆς κατὰ κακὴν πίστιν (*) ἐξουσίας τῶν κινητῶν, καὶ ἀκινήτων κινεῖται ἕως χρόνους τριάκοντα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξουσίας.

„Ἡ περὶ τῆς κατὰ καλὴν πίστιν ἐξουσίας, τῶν μὲν κινητῶν ἕως χρόνους τρεῖς, τῶν δὲ ἀκινήτων, καὶ τῶν κατζιβέλων ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξουσίας, ἕως χρόνους δέκα, ὄντας εἰς Βλαχίαν οἱ ἀντιδιαφερόμενοι, καὶ ἕως χρόνους εἴκοσι λείποντας.

„Ἡ περὶ καταπατήματος γῆς, καὶ συνόρων μεταξὺ γειτόνων δὲν ἔχει παραγραφήν· ὁμοίως καὶ ἡ περὶ κατζιβέλων φυγάδων ἐκτὸς Βλαχίας.

„Ἡ περὶ δουλείας πραγμάτων ἀκινήτων ἕως δέκα χρόνους ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς δουλείας.

„Ἡ περὶ πωλήσεως, καὶ ἀνταλλαγῆς τῶν μὲν κινητῶν ἕως τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος, τῶν δὲ ἀκινήτων χρόνους πέντε, ἐκτὸς τῆς περὶ προτιμήσεως ἀγορᾶς, ἡ ὁποία παραγράφεται, καθὼς εἰς τὴν πώλησιν ἐνομοθετήθη.

(*) Τὸ κατὰ κακὴν πίστιν ἐξηγεῖται δυλερῶς, καὶ τὸ κατὰ καλὴν πίστιν ἀδόλως· τὰ ὁποῖα καὶ ἀλλέως κατὰ γνῶσιν, ἢ ἄγνοιαν προφέρομεν.

„ Ἡ περὶ νοικιάσματος ἕως ἓξ μῆνας ἀπὸ τὸ τέλος τῆς χρονικῆς διορίας του.

„ Ἡ περὶ ἐμφυτεύσεως κτιρίων ἕως χρόνους τρεῖς ἀπὸ τὸ τέλος τῆς χρονικῆς διορίας της.

„ Ἡ δὲ περὶ ἐμφυτεύσεως σπαρτῶν ἕως ἓξ μῆνας.

„ Ἡ περὶ μισθωμάτων ἕως χρόνους πέντε ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ ἔργου τῶν μισθωτῶν.

„ Ἡ περὶ κλάκας ἕως χρόνον ἕνα ἀπὸ τὴν παράβασιν τῶν μεταξὺ κυρίου καὶ κλακάση ἄρθρων.

„ Ἡ περὶ χρέους ἕως χρόνους τριάκοντα ἀπὸ τὸ τέλος τῆς διορίας τῆς πληρωμῆς, ἢ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ δανείσματος, ἂν εἶναι χωρὶς διορίαν.

„ Ἡ περὶ ἀναργυρίας (*) χρέους ἕως χρόνους δύω ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ δανείσματος.

„ Ἡ περὶ ἐνεχύρου ἀνάλογα μὲ τὴν περὶ χρέους.

„ Ἡ περὶ ἐγγυήσεως χρέους ἀνάλογα μὲ τὴν περὶ χρέους.

„ Ἡ περὶ εἰσοδημάτων κοινοῦ μεταξὺ τῶν συγκοινωνῶν ἕως χρόνους τρεῖς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς βλάβης των.

„ Ἡ περὶ συντροφίας ἀπὸ τὴν παῦσιν τῆς συντροφίας ἕως χρόνους πέντε ὄντας εἰς Βλαχίαν οἱ σύντροφοι, καὶ δέκα, λείποντας.

„ Ἡ περὶ ἀῤῥαβῶνος ἕναν χρόνον ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς διαλύσεως.

„ Ἡ ἀπὸ τὸν ἄνδρα περὶ ζητήσεως προικὸς ὑποσχεμένης ἕως χρόνους δέκα ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου· ἢ ἀπὸ τὴν γυναῖκα περὶ ἐπιστροφῆς τῆς προικός της, καὶ

(*) Ἀναργυρία λέγεται ὅταν δώσωμεν χρεωστικὴν ὁμολογίαν, καὶ δὲν λάβωμεν ἢ ἄλλην τὴν περιεχομένην ποσότητα, ἢ μέρος.

καὶ τῶν ἐξωπροίκων τῆς ἕως δέκα χρόνους ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς, ἂν συνέζη μὲ τὸν ἄνδρα, ἢ ἀπὸ τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου, ἂν χωρισθῇ.

„Ἡ περὶ παρανόμου, καὶ ἀκύρου συμβιβασμοῦ ἕως χρόνον ἕνα μετὰ τὸν συμβιβασμόν.

„Ἡ περὶ παρανόμου, καὶ ἀκύρου αἱρετοκρισίας ἕως χρόνον ἕνα μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν αἱρετῶν κριτῶν.

„Ἡ περὶ τοποτηρήσεως ἕως χρόνον ἕναν ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς ἀνταμώσεως τοῦ κυρίου, καὶ τοποτηρητοῦ μετὰ τὴν τελείωσιν τοῦ ἔργου τῆς τοποτηρήσεως.

„Ἡ περὶ ἐπιτροπῆς ἕως χρόνους τέσσαρας ἀπὸ τὴν παράδοσιν τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ ἐπιτρόπου.

„Ἡ περὶ παρακαταθήκης, καὶ μεσεγγυήσεως ἕως χρόνους τριάκοντα ἀπὸ τῆς παρακαταθέσεως τοῦ πράγματος.

„Ἡ περὶ ἀνατροπῆς χάριτος κατ' ἀχαρίςου χρόνον ἕναν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀχαρισίας του.

„Ἡ περὶ προγαμιαίων δώρων, καθὼς καὶ ἡ περὶ προικός.

„Ἡ περὶ κληρονομίας ἕως χρόνους τριάκοντα ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου.

„Ἡ περὶ λεγάτου, καθὼς καὶ ἡ περὶ κληρονομίας.

8. Ἀπὸ δὲ τὰς ἐγκληματικὰς διαφορὰς,

„Ἡ μὲν περὶ ἀτιμίας, καὶ μοιχείας κινεῖται ἕως μηνὸς ἀπὸ τὴν πρᾶξιν των.

„Αἱ δὲ λοιπαὶ ἐν ὅσῳ ζῇ ὁ ἐγκληματίας.

9. Αἱ εἰρημέναι παραγραφαὶ (7, καὶ 8) εἰς τοὺς ἀνηλίκους νὰ μετρῶνται ἀπὸ τὸν εἰκοσὸν πέμπτον χρόνον τῆς ἡλικίας τους κ' ἐκεῖθε.

10. Κάθε διαφορὰ, ἀφ' οὗ ἅπαξ κινηθῇ ἔμπροσθεν κριτη-

ρίου, ἔχει ἄλλους τριάκοντα χρόνους παραγραφὴν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεώς της· καὶ ὅταν κατὰ τύχην ἕως τότε δὲν λάβῃ τέλος, δύναται ἡ παραγραφὴ νὰ ἀνακαινίζεται, ἂν πρὸ τῆς σβέσεώς της ζητηθῇ ἡ ἀνακαίνισις ἀπὸ τὸν χρισολογούμενον δὶ ἱκεσίας πρὸς τὴν ἐξουσίαν.

11. Εἰς τὰς χρηματικὰς διαφορὰς ὁ ἐνάγων ν' ἀκολουθῇ τὸν φόρον τοῦ ἐναγομένου, ἢ ὅπου ἔχει τὴν ὡς ἐπιτοπλεῖσον διατριβήν του.

Λόγου χάριν, ὁ Βουκουρεσιάνος ἐνάγων νὰ μὴν ἐγκαλῇ τὸν κάτοικον Κραϊόβας εἰς Βουκουρέσι, ἀλλ' εἰς Κραϊόβαν· ἐκτὸς μόνον, ἂν ὁ Κραϊοβάνος καὶ εἰς τὸ Βουκουρέσι ὡς ἐπιτοπλεῖσον διατρίβει· καὶ ἑξῆς.

12. Εἰς τὰς ἐγκληματικὰς διαφορὰς νὰ ἐγκαλῇ ὁ ἐνάγων εἰς κάθε φόρον, ὅπου εὕρῃ τὸν ἐναγόμενον.

13. Ὅταν ὁ εἰς χρηματικὴν διαφορὰν ἐναγόμενος προσκαλεσθῇ εἰς κριτήριον, ἀμέσως νὰ πηγαίνῃ.

14. Εἰς τὰς χρηματικὰς διαφορὰς νὰ μὴ προσκαλοῦνται εἰς κριτήριον οἱ ἐναγόμενοι

α) Ὅταν εὑρίσκωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν προσευχόμενοι.

β) Ὅταν εἶναι ἄῤῥωστοι τῇ ἀληθείᾳ.

γ) Ὅταν πηγαίνουν εἰς αὐθεντικὰς ὑποθέσεις (ἐκτὸς μόνον ἂν δοθῇ ἀγωγὴ εἰς τὴν Αὐθεντείαν, καὶ προσαχθῇ ῥητῶς νὰ μείνουν, καὶ νὰ κριθοῦν)

δ) Ὅταν παραπέμπουν νεκρὸν λείψανον.

ε) Ὅταν πενθοῦν συγγενῆ ἀποθαμμένον εἰς τὰς ἐννέα τοῦ πένθους ἡμέρας.

ς) Ὅταν ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν.

Δηλ τὸν Ἀπρίλιον ὅλον, τὸν Ἰούλιον ὅλον, καὶ ἀπὸ δεκαπέντε Σεπτεμβρίου, ἕως δεκαπέντε Ὀκτωμβρίου.

15. Ἂν ὁ εἰς χρηματικὴν διαφορὰν ἐναγόμενος προσκαλεσθῇ, καὶ χωρὶς νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ κἀνένα εἰρημένον αἴτιον (14), δὲν ἔλθῃ εἰς τὸ κριτήριον, οἱ κριταὶ νὰ τὸν δίδουν πέντε ἡμέρας διορίαν· ἂν δὲ καὶ τότε ἀναιτίως δὲν ἔλθῃ, νὰ τὸν καταδικάζουν λείποντας, εἰς ὅσα ὁ ἐνάγων τὸν ἐγκαλέσῃ.

16. Ἂν ὁ εἰς χρηματικὴν διαφορὰν ἐναγόμενος λείπῃ, τὸ κριτήριον νὰ τὸν εἰδοποιῇ, καὶ νὰ τὸν προσάζῃ νὰ ἔλθῃ, δίδοντάς τον τὴν κατὰ τὴν ἀπόσασιν τοῦ τόπου ἀνάλογον διορίαν.

Ἂν δὲ δὲν ἔλθῃ εἰς τὴν διορίαν, καὶ δὲν ἀποκριθῇ τὴν αἰτίαν, διατὶ δὲν ἦλθε, νὰ τὸν δίδεται καὶ δεύτερον ἡ αὐτὴ διορία· ἂν δὲ δὲν ἔλθῃ καὶ τότε, νὰ καταδικάζεται λείποντας.

17. Εἰς τοὺς ἐναγομένους ἐγκληματίας νὰ μὴ δίδωνται αἱ χάριτες τῶν εἰρημένων προνομίων (14), ἀλλὰ κατὰ τὰς περισάσεις νὰ σύρωνται βιαίως εἰς τὰ κριτήρια.

18. Ὅταν ὁ εἰς χρηματικὴν διαφορὰν ἐναγόμενος παρρησιασθῇ εἰς τὸ κριτήριον, καὶ ἀκούοντας τὴν κατ' αὐτοῦ κινουμένην διαφορὰν, ζητήσῃ διορίαν, διὰ νὰ ἑτοιμασθῇ πρὸς ἀπολογίαν, τότε ἀπαραίτητα νὰ τὸν δίδεται ἀπὸ τὸ κριτήριον.

19. Ἂν ὁ εἰς χρηματικὴν διαφορὰν ἐναγόμενος θελήσῃ πρὸ τῆς κρίσεως νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του, ἐλεύθερος εἶναι.

20. Ἂν οἱ εἰς χρηματικὴν διαφορὰν κρισολογούμενοι, ἐνῷ κρισολογοῦνται, συμβιβασθοῦν, νὰ ἐπικυρώνεται ὁ συμβιβασμός τους ἀπὸ τὸ κριτήριον.

21. Ὁ ἐνάγων, ἀφ' οὗ ἀρχίσῃ ἡ διαφορά του νὰ κρίνεται,

δὲν εἶν' ἐλεύθερος νὰ παραιτῆται, ἐκτὸς μόνον ἂν συμβιβασθῇ μὲ τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του.

22. Εἰς μὲν τὰς ἐγκληματικὰς διαφορὰς νὰ μὴ κρίνεται οὔτε ὁ ἐνάγων, οὔτε ὁ ἐναγόμενος διὰ μέσου συνηγόρων, ἀλλ' αὐτοπροσώπως! εἰς δὲ τὰς χρηματικὰς ἐλεύθερος εἶναι καὶ διὰ μέσου συνηγόρων.

23. Εἰς τὰς ἐγκληματικὰς διαφορὰς, ἂν μὲν ὁ ἐναγόμενος ἀντικατηγορήσῃ τὸν ἐνάγοντα βαρύτερον ἔγκλημα, τὸ βαρύτερον νὰ ἐξετάζεται πρῶτον, καὶ ὕστερον τὸ ἐλαφρότερον! ἂν δὲ ἴσον, τότε νὰ ἐξετάζεται τοῦ ἐνάγοντος πρῶτον, καὶ ὕστερον τοῦ ἐναγομένου.

24. Εἰς τὰς χρηματικὰς διαφορὰς ἂν ἀντενάξῃ τὸν ἐνάγοντα ὁ ἐναγόμενος, πρῶτον νὰ θεωρῆται ἡ διαφορὰ τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὕστερον τοῦ ἐναγομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Ἀποδείξεων.

§.

1. Κάθε λόγος ἀπὸ τοὺς ἀντιδιαφερομένους εἰς κριτήριον προβαλλόμενος, ἢ νὰ εἶναι πιστὸς, ἢ μὴν ὄντας τέτοιος, νὰ τὸν ἀποδεικνύῃ, ὅποιος τὸν προβάλλει.

2. Ὁ ἐνάγων δὲν ἠμπορεῖ νὰ βιάσῃ τὸν ἐναγόμενον ν' ἀποδείξῃ τὴν πρότασιν, διὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἐνάγει.

3. Ὅταν εἰς πρᾶγμα ζητούμενον οἱ λόγοι τῶν ἀντιδιαφερομένων ἰσορροποῦν, τότ' ἐκεῖνος δικαιότερα λέγει, ὅποιος ἔχει τὸ ζητούμενον πρᾶγμα.

Ἂν λ. χ. τὸ ζητούμενον πρᾶγμα εἶν' ἀμπέλι, καὶ οἱ λόγοι τῶν ἀντιδιαφερομένων ἰσορροποῦν, ἐκεῖνος ἔχει τὸ δίκαιον, ὅποιος ἐνεργείᾳ ἔχει τὸ ἀμπέλι.

4. Ὅποιος ζητεῖ, τότε κερδίζει, ὅταν ἀποδείξῃ, πῶς τὸ ζητούμενον εἶν' ἔδικόν του· ὄχι δὲ ὅταν ἀποδείξῃ, πῶς τὸ ζητούμενον δὲν εἶναι τοῦ ἀντιδιαφερομένου του.

5. Δύω εἰδῶν εἶναι αἱ δικανικαὶ ἀποδείξεις· ἢ δηλ. τεχνικαὶ, ἢ ἄτεχνοι.

Τεχνικὰς λέγομεν, ὅσας ἐφευρίσκει τῶν κριτῶν ἡ ἀγχίνοια· (τὰς ὁποίας ὡς δυσπεριλήπτους, καὶ δυσκανονίσους εἰς τοὺς κριτὰς ταῖς ἀφίνομεν)

Ἀτέχνους δὲ ὀνομάζομεν, τὰ Ἔγγραφα, τοὺς Μάρτυρας, τὸν Ὅρκον, τὸ Ἐπιτίμιον, καὶ τὸ Βάσανον.

Ἔγγραφα.

Ϛ

6. Ὅλαι αἱ ἔγγραφοι συμφωνίαι νὰ ὑπογράφωνται ἀπὸ τοὺς συμφωνητὰς, καὶ νὰ βεβαιώνωνται μὲ δύω τοὐλάχιςον μάρτυρας αὐτόπτας, ἢ αὐτηκόους, ἢ ἀπὸ κριτήριον.

7. Ὅλαι αἱ διαθῆκαι ἂν ὁλόγραφοι δὲν εἶναι, νὰ ὑπογράφωνται ἀπὸ τοὺς διαθετητὰς, καὶ νὰ βεβαιώνωνται μὲ τρεῖς αὐτόπτας, ἢ αὐτηκόους μάρτυρας, ἢ ἀπὸ τὸν κατὰ τόπον Ἀρχιερέα, ἢ ἀπὸ Κριτήριον.

8. Τὰ ἔγγραφα τῶν ἀγραμμάτων νὰ σφραγίζωνται ἀπαραιτήτως μὲ τὴν σφραγίδα τους, καὶ νὰ βεβαιώνωνται ἀπὸ τὸν γραφέα, καὶ ἄλλους δύω μάρτυρας, ἢ ἀπὸ Κριτήριον.

9. Τὰ ἀμφίβολα καὶ σκοτεινὰ σύμφωνα νὰ ἐξηγῶνται ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῶν συμφωνητῶν, καὶ ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τους·

εἰδὲ καὶ ἡ πρᾶξις λείπῃ, ἀπὸ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ἢ τῶν ἰδίων.

10. Εἰς τὰς ἀμφιβόλους συμφωνίας τὴν θέλησιν μᾶλλον τῶν συμφωνητῶν βλέπομεν, παρὰ τὴν λέξιν· καὶ μᾶλλον ἐκεῖν' ὁποῦ γίνεται, παρὰ ἐκεῖν' ὁποῦ λέγεται.

Ὅτι προκριτώτερον καὶ ἰσχυρώτερον ἔχομεν τὸ νόημα ἀπὸ τὴν λέξιν.

11. Εἰς τὰ σκοτεινὰ σύμφωνα τὸ πιθανότερον δεχόμεθα, ἢ τὸ ὡς ἐπιτοπλεῖσον γινόμενον.

12. Ὁσάκις εἰς τὰς συμφωνίας ἡ αὐτὴ λέξις περιέχει δύο νοήματα, ἐκεῖνο τὸ νόημα δεχόμεθα, ὅποιον ἁρμόζει, ἢ ὅποιον ἀσφαλίζει τὸ συμφωνούμενον πρᾶγμα.

13. Εἰς τὰς διλόγους συμφωνίας τῶν ποσοτήτων, καὶ καιρῶν, τὸ ὀλιγώτερον καὶ πολυκαιρινότερον δεχόμεθα.

Δηλ. ἂν συμφωνηθῇ δέκα, ἢ δεκαπέντε ἄσπρα νὰ δίδῃ, τότε τὰ δέκα δεχόμεθα· καὶ πάλιν, ἂν συμφωνηθῇ μετὰ ἕναν ἢ δύω χρόνους νὰ δώσῃ, τὸ μετὰ δύω δεχόμεθα· ὅτι ὁ καθένας θέλει πάντοτε νὰ ἐνέχεται εἰς ὀλιγωτέραν ποσότητα, καὶ περισσοτέραν διορίαν.

14. Τὰ ἀπὸ δόλον σκοτεινὰ, καὶ ἀμφίβολα, καὶ λάθη, τὰ ἐξηγοῦμεν κατ' ἐκεῖνον, ὁποῦ τὰ ἔκαμεν· ὅτι αὐτὸς πρέπει νὰ σαφηνίζῃ, τί νοεῖ.

15. Εἰς τὰς συμφωνίας τὰ λάθη τῶν γραψιμάτων ἀπὸ τὸ φανερὸν νόημα νὰ διορθώνωνται.

16. Ὅσα ἔγγραφα εἶναι παντελῶς ἀκατάληπτα, εἰς οὐδὲν λογίζονται.

17. Ὅποιος διαβάλλει πλαστὸν τὸ ἔγγραφον, πρέπει νὰ τὸ ἀποδεικνύῃ.

18. Ὅποιος εἰπῇ πῶς βιασμένος, ἢ ἀπατημένος ἔδωσεν ἔγγραφον, πρέπει νὰ δεικνύῃ τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην.

19. Ὅταν ἀρνούμενον εἶναι τὸ ἔγγραφον, νὰ ἐρωτῶνται οἱ μάρτυρες.

20. Ὅταν ἀρνούμενον εἶναι τὸ ἔγγραφον, καὶ οἱ ὑπογραμμένοι μάρτυρες ἀπέθανον, ἢ λείπουν, καὶ δὲν ἠμποροῦν οὔτε νὰ ἔλθουν, οὔτε μὲ γράμμα νὰ ἐρωτηθοῦν, τότε εἰς τὸν ὅρκον καταφεύγομεν.

21. Ὅταν ἀρνούμενον ὄντας τὸ ἔγγραφον, μάρτυρας δὲν ἔχῃ, ἂν ἀλλαχόθεν δὲν δωθῇ ἀπόδειξις, ἄκυρον μένει.

22. Ὅποιος χρεωστικόν του ἔγγραφον ἀρνηθῇ, καὶ ἐλεγχθῇ, καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ τὸ διπλοῦν.

23. Κἀνέας μὲ ἰδιόγραφά του, ἢ ξένα, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητήσῃ τίποτε, ἂν ὁ ζητούμενος ἀρνῆται.

24. Ὅποιος εἰς χρεωστικόν ἔγγραφον γνωρίζοντας τὴν ὑπογραφήν του λέγει, ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος, ἢ τὸ ὅλον τῆς χρεωσουμένης ποσότητος, πρέπει ν' ἀποδεικνύῃ τὸν λόγον του.

25. Ὅποιος ἀπὸ χρεωστικὸν ἔγγραφόν του ἀρχίσῃ νὰ πληρώνῃ μέρος τοῦ χρέους, ἢ τοῦ διαφόρου του, δὲν ἠμπορεῖ νὰ προφασίζεται, ὅτι δὲν ἔλαβε τὴν εἰς τὸ ἔγγραφον περιεχομένην ποσότητα.

26. Ἔγγραφον χρεωστικὸν συντρόφου, ὡς ἀπὸ προσώπου τῆς συντροφίας δομένον! ἢ ὁ δεῖνα καὶ συντροφία ὑπογραμμένον, ὑποχρεώνει τὴν συντροφίαν, καὶ τοὺς ἄλλους συντρόφους, ἂν ἡ συντροφία εἰς τὸ συμφωνοχάρτι τὸν δίδει τὴν ἄδειαν νὰ δανείζεται· εἰ δὲ καὶ δὲν τὸν δίδει, δὲν ὑποχρεώνει τὴν συντροφίαν, ἀλλὰ μόνον τὸν σύντροφον, ὁποῦ ἐδανείσθηκε.

27. Ἔγγραφον χρεωστικὸν κυβερνήτου τῆς συντροφίας, ἀπὸ τὴν συντροφίαν ἐγγράφως διορισμένου, ὑποχρεώνει καὶ τὸν κυβερνήτην χωρὶς ἀ, καὶ τὴν συντροφίαν κοινῶς.

28. Ὅποιος παρασήσῃ ἴσον ἐγγράφου, πρέπει τὸ ἴσον νὰ εἶναι βεβαιωμένον ἀπὸ Κριτήριον, ἢ δημόσια πρόσωπα, ὅτι ἀπαράλλακτον εἶναι τοῦ πρωτοτύπου.

Ἀλλέως νὰ μὴ πιςεύεται·

29. Ὅποιος παρασήσῃ ἴσον ἐγγράφου τινὸς, ἀναγκάζεται ὅταν ζητηθῇ, νὰ παρασήσῃ καὶ τὸ πρωτότυπον, ἢ εὐθὺς ἂν τὸ ἔχῃ πρόχειρον, ἢ μὲ διορίαν, ἂν πρόχειρον δὲν τὸ ἔχῃ.

30. Ὅταν ἀπὸ τὸν αὐτὸν περὶ τῆς αὐτῆς προτάσεως προβάλλωνται δύω, ἢ πολλὰ ἀντιμαχόμενα ἔγγραφα, κἀνένα δὲν ἰσχύει.

31. Κἀνένας ἀπὸ ἔγγραφον, ἀναφερόμενον εἰς ἄλλο ἔγγραφον, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζητήσῃ τίποτε, ἂν δὲν παρασαθῇ ἐκεῖνο, ἢν ἂν δὲν ἀποδείχθῇ ἀλλαχόθεν τὸ ζητούμενον.

32. Τὰ δημόσια ἔγγραφα πιςότερα εἶναι ἀπὸ τὰ ἰδιωτικά.

Μάρτυρες.

§.

33. Ὅσοι μαρτυροῦν εἰς χρηματικὰς διαφορὰς, πρῶτον νὰ ὁρκίζωνται ἔμπροσθεν τῶν κριτῶν, ἢ ἂν χρειασθῇ, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἔπειτα νὰ μαρτυροῦν.

34. Ὅσοι μαρτυροῦν εἰς ἐγκληματικὴν διαφορὰν, πρῶτον νὰ ὁρκίζωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἔπειτα νὰ μαρτυροῦν.

35. Ἕνας μάρτυς, κἀνένας δὲν λογίζεται.

36. Ὅπου ὁ ἀριθμὸς ἀπὸ τοὺς νόμους δὲν διορίζεται, ἐκεῖ δύω ζητοῦνται μάρτυρες.

37. Πατέρας ὑπὲρ, ἢ κατὰ υἱοῦ, καὶ ἀδελφὸς ὑπὲρ, ἢ κατὰ ἀδελφοῦ δὲν μαρτυροῦν.

38. Ἀνήλικοι, τρελλοὶ, σκλάβοι, ἄσωτοι, ἄτιμοι, συκοφάνται, ψευδομάρτυρες, λῃσαὶ, κλέπται, πλαστογράφοι, παραχαράκται, χρεοκόποι οἰκονομικοὶ δὲν συγχωροῦνται νὰ μαρτυροῦν.

39. Αἱ γυναῖκες μαρτυροῦν, ὅπου ἄνδρες δὲν χωροῦν.

40. Αἱ γυναῖκες εἰς διαθήκην δὲν μαρτυροῦν.

41. Μάρτυρες τῶν μαρτύρων, δὲν λογίζονται μάρτυρες· εἰς δὲ τὰς περὶ ἐξουσίας, ἢ συνόρων διαφορὰς δεχόμεθα καὶ τὴν ἀπὸ φήμης μαρτυρίαν.

42. Ὅσοι ἄρνησιν μαρτυροῦν, δὲν λογίζονται μάρτυρες.

Δηλ. Ἂν δανειστὴς λ. χ. εἰπῇ, πῶς δὲν ἐπληρώθη, καὶ φέρῃ εἰς τοῦτο μάρτυρας, οἱ μάρτυρες εἶν' ἀβέβαιοι· ὅτι ποτὲ δὲν ἠμποροῦν βέβαια νὰ ἠξεύρουν, τὸ ἂν τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἐπληρώθη.

43. Ὅσοι μάρτυρες ἀπὸ ἀσθένειαν ἐμποδίζονται νὰ ἔλθουν εἰς κριτήριον νὰ μαρτυρήσον, νὰ ἐρωτῶνται διὰ τοῦ Λογοθέτου τοῦ κριτηρίου.

44. Ὅποιος μακρόθεν φέρῃ μάρτυρα, νὰ πληρώνῃ τὰ ἔξοδά του.

Ὅρκος.

§.

45. Ὅταν αἱ ἀποδείξεις τοῦ διαφερομένου δὲν ἀποδεικνύουν μὲν ἀναντίῤῥητον τὸ πρόβλημά του, πλὴν δίδουν ὑποψίαν εὔλογον τῆς ὑπάρξεώς του, τότε οἱ κριταὶ προβάλλουν τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του.

Λ. χ. Ὅταν ὁ διαφερόμενος Πέτρος προβάλλῃ, πῶς τὸν χρεωστεῖ ὁ ἀντιδιαφερόμενός του Παῦλος, καὶ αὐτὸς μὲν ἀρνεῖται, ὁ

δὲ Πέτρος δὲν ἔχει ἄλλην ἀπόδειξιν, παρὰ ἕνα μόνον μάρτυρα, (ὁ ὁποῖος δὲν ἀποδεικνύει μὲν ἀναμφιβόλως, πλὴν ἀλλὰ δίδει ὑποψίαν) τότε εἰς ὅρκον προβάλλεται ὁ ἀντιδιαφερόμενος Παῦλος.

46. Τρελλοὶ, ἀνήλικοι, σκλάβοι, ἄσωτοι, λῃσαὶ, κλέπται, συκοφάνται, ψευδομάρτυρες, παραχαράκται, χρεοκόποι οἰκονομικοὶ, καὶ ὅσοι γνωσοὶ εἶναι ὅτι ἔχουν εἰς τὰ θεῖα ὀλίγην ὑπόληψιν, οὔτε προβάλλονται νὰ ὀμώσουν, οὔτε πιςεύονται, ἂν ὀμώσουν.

47. Ὅταν ἀπὸ κριτήριον ὁ ὅρκος προβάλλεται, τότε ἀναγκάζεται, ὅποιος εἰς ὅρκον προβάλλεται, ἢ νὰ ὀμώσῃ, καὶ νὰ δικαιωθῇ, ἢ μὴ ὀμώνωντας, νὰ καταδικασθῇ.

48. Ὁ διαφερόμενος δὲν ἠμπορεῖ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς προτάσεώς του νὰ προβάλλῃ τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του, διὰ νὰ κάμῃ ὅρκον.

49. Ὅταν ὁ ἕνας τῶν διαφερομένων προτείνωντας ἀναπόδεικτον πρότασιν, ὁ ἄλλος τὸν προβάλλῃ νὰ τὴν ἀποδείξῃ δὶ ὅρκου, τότε ἐκεῖνος, ἂν μὲν ὀμώσῃ, δικαιώνεται, ἂν δὲ δὲν ὀμώσῃ, καταδικάζεται.

50. Κἀνένας δὲν εἰσακούεται, ὅταν μόνος ζητήσῃ μὲ ὅρκον νὰ πιςώσῃ τὴν προτασίν του, χωρὶς νὰ τὸν προβάλλῃ τὸ κριτήριον, ἢ ὁ ἀντιδιαφερόμενός του.

51. Ὅποιος ἀπὸ τὸ κριτήριον προβληθῇ νὰ ὀμώσῃ, καὶ ςέρνοντας ἐμποδισθῇ ἀπὸ τὸν ἀντιδιαφερόμενον, αὐτὸς λογίζεται, πῶς ὤμωσε· καὶ καταδικάζεται ὁ ἀντιδιαφερόμενος.

Τὸ ἴδιον καὶ ὅταν ὁ ἕνας διαφερόμενος προτείνῃ πρότασιν, καὶ ὁ ἄλλος προβάλῃ ὅρκον (49), καὶ ὕςερον τὸν ἐμποδίσῃ.

52. Ὅταν περὶ χρεωςουμένων ποσοτήτων ὅρκος προβληθῇ, τότε ὁ χρεώςης ἀναγκάζεται νὰ προκαταβάλῃ εἰς τὸ κρι-

τήριον τὴν ποσότητα, καὶ ὕςερον νὰ κάμῃ τὸν ὅρκον ὁ προβαλλόμενος.

53. Ἂν ὁ ἕνας τῶν ἀντιδιαφερομένων κατ' ἀπόφασιν χρίσεως ὁμώσῃ, καὶ ὁ ἄλλος ὕςερον εὕρῃ πιςὴν ἀπόδειξιν ἐναντίαν, καταδικάζεται ὁ ἐπίορκος εἰς τὸ διπλάσιον.

Ἂν ὅμως ὁ διαφερόμενος κατὰ ζήτησιν τοῦ ἀντιδιαφερομένου του ὁμώσῃ, νὰ μένῃ ἀνενόχλητος, καὶ ἂν εὑρεθῇ ἀπόδειξις ἐναντία ὕςερον.

Ἐπιτίμιον.

§.

54. Τὸ ἐπιτίμιον δίδεται, ὅπου, καὶ ὅπως, καὶ ὅταν δίδεται καὶ ὁ ὅρκος· ὅθεν

55. Ὅσα περὶ ὅρκου ἐνομοθετήσαμεν, τὰ αὐτὰ καὶ περὶ ἐπιτιμίου νοοῦμεν.

Βάσανον.

§.

56. Ὅταν ὁ ἐγκληματίας ἀποδειχθῇ ἔνοχος, καὶ ἀρνεῖται ἢ τὸ πᾶν, ἢ μέρος τῆς ἐνοχῆς, τότε νὰ βασανίζεται, διὰ νὰ φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα.

57. Οἱ ἐγκληματίαι βασανιζόμενοι, εὐθὺς ἀμέσως νὰ μὴ πιςεύωνται, καὶ ἂν ὁμολογήσουν, πῶς εἶν' ἔνοχοι.

Ὅτι πολλάκις ἀπὸ φόβον, καὶ πόνον λέγουν ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Κριτῶν, Κρίσεως, καὶ Ἀποφάσεως.

§.

1. Κριτὴς διαφορὸν υἱοῦ του, κόρης του, πατρός του, μητρός του, ἀδελφοῦ του, γαμβροῦ του, νύμφης του, συγγενοῦς του, φίλου του, ἐχθροῦ του, μόνος ποτὲ νὰ μὴ κρίνῃ, καὶ ὁ διαφερόμενος, ὅταν τοῦτο φωράσῃ, νὰ τὸ ἀναγγέλλῃ τὴν ἐξουσίαν.
2. Οἱ κριταὶ μονομερῆ διαφορὰν, λείποντας δηλαδὴ ὁ ἕνας διαφερόμενος, οὔτε νὰ κρίνουν, οὔτε ν' ἀποφασίσουν· ἐκτὸς μόνον ὅταν τὸν προσκαλέσουν δίς, καὶ δὲν ἔλθῃ, καθὼς ἐρρέθη (ὄπισθεν Σελ. 119).
3. Οἱ κριταὶ νὰ κρίνουν πάντοτε κατὰ τοὺς θεσπισθέντας τούτους νόμους· ὅπου δὲ νόμος δὲν εἶναι, ἐκεῖ νὰ ἐρωτᾶται ὁ Αὐθέντης.
4. Οἱ κριταὶ ἐγγράφως ν' ἀποφασίζουν· ἄγραφος κριτῶν ἀπόφασις νὰ μὴν ἔχῃ κἀνένα κῦρος.
5. Ἡ ἀπόφασις νὰ ἐκδίδεται κατὰ γνώμην, ἢ ὅλων τῶν κριτῶν, ἢ τῶν περισσοτέρων.
6. Ὅταν οἱ κριταὶ γνωρίσουν, ὅτι σφαλερῶς ἀπεφάσισαν, ἐλεύθεροι εἶναι πρὸ τῆς ἐκκλήτου τῶν διαφερομένων νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὴν ἀπόφασίν τους, καὶ νὰ τὴν διορθώνουν, μετὰ δὲ τὴν ἔκκλητον ὄχι.

§.

7. Πρό κρίσεως, καὶ ἀποφάσεως νὰ μὴ μεσεγγυᾶται κριτήριον πράγματα χρεώςου διὰ τὸ χρέος· ἐκτὸς μόνον ὅταν ὁ δανειςὴς δώσῃ ἐγγυητὴν, ἢ καταβάλῃ ἐνέχυρον μὲ συνθήκην, ὥςε εἰμὲν μετὰ τὴν κρίσιν ἀποδειχθῇ δικαία ἡ μεσεγγύησις, ἤδη καλῶς, εἰδὲ μή! νὰ ἀποκρίνεται τὸν χρεώστην τὴν ὅσην ζημίαν ἀδίκως δὶ αὐτῆς τὸν ἐπροξένησε.

§.

8. Εἰς ἐγκληματικὴν διαφορὰν ἂν μὲν ὁ ἐνάγων νικήσῃ, νὰ καταδικάζεται ὁ ἐναγόμενος νὰ πληρώνῃ καὶ τὰ διὰ τὴν διαφορὰν ἔξοδα τὸν ἐνάγοντα, ὅσα ἐκεῖνος ἀποδείξῃ, καὶ οἱ κριταὶ κρίνουν δίκαια.

Ἂν δὲ ὁ ἐναγόμενος νικήσῃ, νὰ καταδικάζεται ὁ ἐνάγων νὰ πληρώνῃ καὶ τὰ διὰ τὴν διαφορὰν ἔξοδα τὸν ἐναγόμενον.

9. Ὅποιος ἐξουσιάζει πρᾶγμα ξένον μὲ κακὴν πίςιν, (ἤγουν χωρὶς νὰ τὸ ἔχῃ κατά τινα συμφωνίαν, ἢ χάριν) αὐτὸς, ὅταν τὸ πρᾶγμα διὰ τῆς κρίσεως διεκδικηθῇ, καὶ παρθῇ, νὰ καταδικάζεται νὰ πληρώνῃ τὸν κύριον τοὺς καρποὺς τοῦ πράγματος (ἂν καρποὺς ἔχῃ) καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

Ὅποιος δὲ ἐξουσιάζει πρᾶγμα ξένον μὲ καλὴν πίςιν, αὐτὸς, ὅταν τὸ πρᾶγμα διεκδικηθῇ, νὰ μὴ ςρέφῃ τοὺς καρποὺς, ἐκτὸς τοῦ κατ' ἀγορὰν ἐκείνου· (ἰδὲ περὶ πωλήσεως τὸ 32).

10. Ὅποιος χρεώςης καταδικασθῇ νὰ πληρώσῃ χρέος ἀπὸ

ἔγγραφον συμφωνίαν χρεωςούμενον, αὐτὸς νὰ καταδικάζεται νὰ πληρώνῃ τὸν δανειςήν του καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως, (ὅσα αὐτὸς ἀποδείξῃ, καὶ οἱ κριταὶ κρίνουν δίκαια) καὶ τὴν Ἰμπλινιάλαν τῆς ὅσης ποσότητος τοῦ χρέους ἐνεργείᾳ πληρώνει.

Ἀλλὰ καὶ ὅποιος χρεώςης καταδικασθῇ νὰ πληρώσῃ χρέος ἀπὸ ἀποδεδειγμένην ἄγραφον συμφωνίαν χρεωςούμενον, καὶ αὐτὸς νὰ καταδικάζεται καθὼς καὶ ὁ τοῦ ἐγγράφου χρέους χρεώςης ἀπαραλλάκτως· καὶ

11. Γενικῶς! ὅποιος τῶν κρινομένων ἀποδειχθῇ, πῶς ἠξεύροντας, ὅτι ἦτον, καὶ πόσον ἦτον ἔνοχος εἰς τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του, δὲν τὸν ἱκανοποίησεν, αὐτὸς νὰ καταδικάζεται νὰ τὸν πληρώνῃ καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

12. Ὅποιος μετὰ ἔγγραφον συμβιβασμὸν, ἢ ἐξόφλισιν κριθῇ διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὁποῦ ἐσυμβιβάσθη, ἢ ἐξώφλισε, καὶ καταδικασθῇ, αὐτὸς νὰ πληρώνῃ τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

Ἀλλὰ καὶ ὅποιος μετὰ ἄγραφον μὲν, πλὴν ἀποδεδειγμένον συμβιβασμὸν, καὶ ἐξόφλισιν κριθῇ, καὶ καταδικασθῇ, καὶ αὐτὸς νὰ πληρώνῃ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

13. Ὅποιος περὶ παρανόμου, καὶ ἀκύρου αἱρετοκρισίας κριθῇ μὲ τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του, καὶ καταδικασθῇ, αὐτὸς νὰ τὸν πληρώνῃ καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

14. Ὅποιος εἰς ἀναψηλάφισιν Αὐθεντικῆς ἀποφάσεως προκατόχου Αὐθέντου καταδικασθῇ, αὐτὸς νὰ πληρώνῃ τὸν ἀντιδιαφερόμενόν του καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.

15. Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν κριτηρίων Βουκουρεςίου, νὰ παρρησιάζῃ ὁ ἄρχων Χάτμανος τοὺς ἀντιδιαφερομένους ἔμπροσθέν του, νὰ τοὺς ἀναγινώσκε-

ται ἡ ἀπόφασις, καὶ νὰ ἐρωτῶνται, ἂν εὐχαριςῶνται, ἢ ὄχι· εἰμὲν εὐχαριςῶνται καὶ τὰ δύω μέρη νὰ συνυπογράφωνται εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅτι εὐχαριςήθησαν, νὰ ἐπιβεβαιώνῃ τὴν ὑπογραφήν τους ὁ ἄρχων Χάτμανος, καὶ τότε νὰ ἐπικυρώνεται ἡ ἀπόφασις μὲ τὴν Αὐθεντικὴν σφραγίδα, καὶ νὰ ἐνεργῆται, (ἂν ὅμως δὲν ἠξεύρουν γράμματα, νὰ ὑπογράφωνται ἀπὸ ἄλλους, νὰ θέτουν τὸ δάκτυλόν τους, καὶ νὰ ἐπιβεβαιώνῃ ὁ ἄρχων Χάτμανος) εἰ δὲ καὶ δὲν εὐχαριςῶνται, νὰ ὑπογράφωνται ὅτι δὲν εὐχαριςήθησαν, νὰ ἐπιβεβαιώνῃ ὁ ἄρχων Χάτμανος, καὶ τότε νὰ δίδουν ἔκκλητον.

Ὁ αὐτὸς τύπος νὰ ἐνεργῆται ἀπὸ τὸν Ἄρχ. Σπαθάρην, Ἄρχ. Ἄγαν, καὶ ἀπὸ τοὺς Ἰσπραβνίκους, ὅταν εἶναι ἀπόφασις τοῦ κριτηρίου των.

Ὁ αὐτὸς ἔτι νὰ ἐνεργῆται καὶ εἰς Κραϊόβαν ἀπὸ τὸν Ἄρχ. Καϊμακάμην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Ἐκκλήτου.

§.

1. Ἔκκλητος λέγεται ἡ ἀπὸ τοὺς κρινομένους γινομένη ἀνακάλεσις τῆς ἀποφάσεως τοῦ κατωτέρου κριτηρίου εἰς ἀνώτερον.
2. Ἡ ἔκκλητος νὰ γίνεται ἀπὸ τοὺς κρινομένους δι' ἐγγράφου ἱκεσίας πρὸς τὴν Αὐθεντείαν ἐντὸς ἡμερῶν ἑξήκοντα ἀπὸ τῆς γραφῆς τῆς ἀποφάσεως.
3. Ὅσοι κρινόμενοι ἐντὸς τῆς εἰρημένης διορίας δὲν κινή-

σουν ἔκκλητον, ἐκεῖνοι δὲν ἠμποροῦν πλέον νὰ κινοῦν μετέπειτα· ἐκτὸς μόνον ἂν ἀποδείξουν, ὅτι δὶ ἐμπόδιον ἀνίκητον δὲν ἠμπόρεσαν.

Δὶ ἀσθένειαν δηλαδὴ μεγάλην, πόλεμον, καὶ τὰ τέτοια.

4. Ὅσοι κρινόμενοι δὶς προσκαλούμενοι ἀπὸ κριτήριον, δὲν ἔλθουν, καὶ καταδικασθοῦν, ἐκεῖνοι δὲν ἠμποροῦν νὰ κινοῦν τὴν ἔκκλητον.

5. Ὅσοι κρινόμενοι δώσουν ἐγγράφως εἰς κριτήριον, ὅτι θέλουν εὐχαριςηθῇ εἰς τὴν ἀπόφασίν του, ἐκεῖνοι δὲν ἠμποροῦν νὰ κινοῦν τὴν ἔκκλητον.

6. Ὅσοι κρινόμενοι ὑπογράφουν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς κρίσεως, ὅτι εὐχαριςήθησαν, ἐκεῖνοι δὲν ἠμποροῦν νὰ κινοῦν τὴν ἔκκλητον.

7. Ἀπόφασις ἑνὸς Αὐθέντου ἔκκλητον ἔχει πρὸς ἄλλον Αὐθέντην.

8. Ἀπόφασις ἑνὸς Αὐθέντου, ἀνῃρημένη ἀπὸ ἄλλον Αὐθέντην, ἔκκλητον ἔχει πρὸς τρίτον Αὐθέντην.

9. Ἀπόφασις Αὐθεντικὴ ἐπικυρωμένη ἀπὸ δύω Αὐθέντας ἔκκλητον νὰ μὴν ἔχῃ.

10. Κρίσις ἀπὸ τρεῖς Αὐθέντας ἀναψηλαφημένη ἔκκλητον νὰ μὴν ἔχῃ.

ΤΕΛΟΣ.

República Socialista Rom... BIBLIOTECA CENTRAL DE STAT

Α΄. ΠΙΝΑΞ

κεφαλαιώδης τῶν ἐν τῇ βίβλῳ περιεχομένων.

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Σελ.

Περὶ προσώπων . . . 9
Κεφ. Α΄. περὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν . . 9
Κεφ. Β΄. περὶ γνησίων, νόθων, ὁμοθαλλῶν, καὶ ἑτεροθαλλῶν , . . 10
Κεφ. Γ΄. περὶ ἡλίκων καὶ ἀνηλίκων . . 10
Κεφ. Δ΄. περὶ ἀφρόνων . . . 11
Κεφ. Ε΄. περὶ ἀσώτων . . . 12
Κεφ. Ϛ΄. περὶ ἐλευθέρων . . . 12
Κεφ. Ζ΄. περὶ σκλάβων ἢ κατζιβέλων . . 13
Κεφ. Η΄. περὶ ἀπελευθέρων . . . 14

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Περὶ πραγμάτων 16
Κεφ. Α΄. περὶ πραγμάτων ἐξουσίας . . 16
Κεφ. Β΄. περὶ πραγμάτων δουλείας . . 17
Κεφ. Γ΄. περὶ πραγμάτων γειτονίας . . 18

ΤΜΗΜΑ Γ'

	Σελ.
Κεφ. Α'. περὶ συμφωνιῶν γενικῶς . .	24
Κεφ. Β'. περὶ πωλήσεως . .	26
Κεφ. Γ'. περὶ ἀνταλλαγῆς . . .	35
Κεφ. Δ'. περὶ νοικιάσματος . . .	36
Κεφ. Ε'. περὶ ἐμφυτεύσεως . . .	38
Κεφ. Ϛ'. περὶ κλάκκας . . .	39
Κεφ. Ζ'. περὶ μισθώματος . . .	42
Κεφ. Η'. περὶ δανείσματος, καὶ χρέους . .	44
Κεφ. Θ'. περὶ πολιτζῶν . . .	47
Κεφ. Ι'. περὶ διαφόρου . . .	48
Κεφ. ΙΑ'. περὶ ἐνεχυριάσεως . . .	49
Κεφ. ΙΒ'. περὶ ἐγγυήσεως . . .	52
Κεφ. ΙΓ'. περὶ κοινοῦ	53
Κεφ. ΙΔ'. περὶ συντροφίας . . .	55
Κεφ. ΙΕ'. περὶ Μνησείας . . .	59
Κεφ. ΙϚ'. περὶ ὑπανδρείας, προικὸς, καὶ ἐξωπροίκων . . .	60
Προῖκα . . .	62
Ἐξώπροικα . . .	66
Κεφ. ΙΖ'. περὶ συμβιβασμοῦ . . .	67
Κεφ. ΙΗ'. περὶ αἱρετοκρισίας . . .	69
Κεφ. ΙΘ'. περὶ τοποτηρήσεως . . .	71
Κεφ. Κ'. περὶ συνηγορίας . . .	75
Κεφ. ΚΑ'. περὶ ἐπιτροπῆς . . .	76
Κεφ. ΚΒ'. περὶ παρακαταθήκης . . .	81
Κεφ. ΚΓ'. περὶ μεσεγγυήσεως . . .	84

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Σελ.

Κεφ. Α'. περὶ χαρίτων . . . 85
Κεφ. Β'. περὶ προγαμιαίων δώρων . . 86
Κεφ. Γ'. περὶ κληρονομίας . . ι 87
Κληρονομία χωρὶς διαθήκην . 89
Κληρονομία μὲ διαθήκην . 95
Κεφ. Δ'. περὶ λεγάτου . . . 100
Κεφ. Ε'. περὶ υἱοθεσίας . . . 103

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ Ἐγκλημάτων.

Κεφ. Α'. περὶ φόνου 105
Κεφ. Β'. περὶ λῃςῶν 106
Κεφ. Γ'. περὶ κλεπτῶν . . . 107
Κεφ. Δ'. περὶ χρεοκόπων οἰκονομικῶν . . 108
Κεφ. Ε'. περὶ πλαςογράφων . . . 109
Κεφ. ϛ'. περὶ ψευδομαρτύρων . . . 110
Κεφ. Ζ'. περὶ συκοφάντων . . . 110
Κεφ. Η'. περὶ παραχαράκτων . . . 110
Κεφ. Θ'. περὶ ἀτιμαςῶν . . . 111
Κεφ. Ι'. περὶ μοιχῶν 112

Παράρτημα:

Περὶ βλάβης 113

ΤΜΗΜΑ ϛ'.

Δικανικόν.

Κεφ. Α'. περὶ διαφορῶν 114

Κεφ. Β΄. περὶ ἀποδείξεων . . . 120
Ἔγγραφα . . . 121
Μάρτυρες . . . 124
Ὅρκος . . . 125
Ἐπιτίμιον . . . 127
Βάσανον . . . 127
Κεφ. Γ΄. περὶ κριτῶν, κρίσεως καὶ ἀποφάσεως . 128
Κεφ. Δ΄. περὶ ἐκκλήτου. . . . 131

647

76

400
700

3/.9811 10/51 N

L
10

50
210

Anticariatul Nr. 4
Lei 700

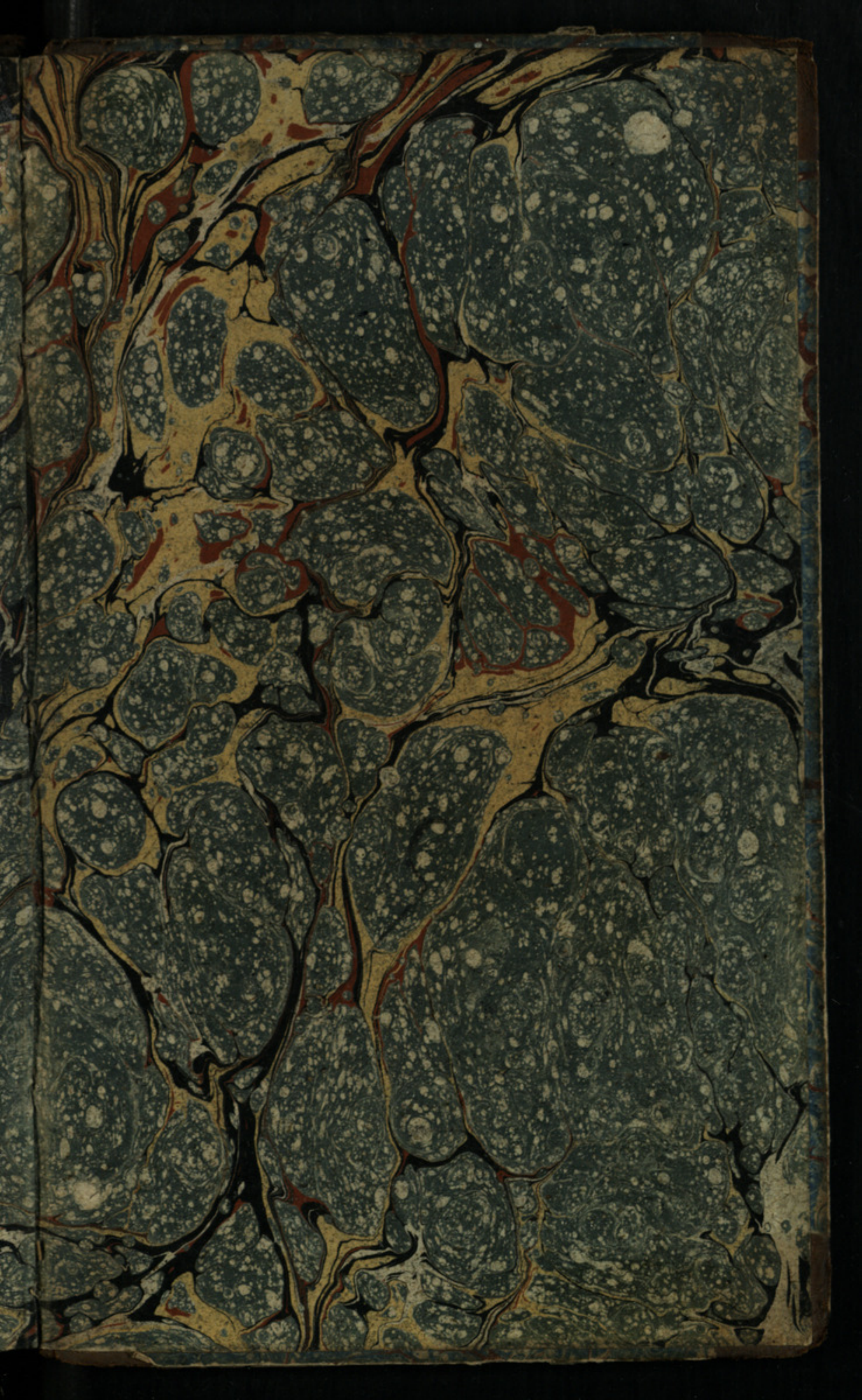

B. C. S.
XIX